

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szydłowiec 2016 - 2023

Wrzesień, 2016 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:

Gmina Szydłowiec
Urząd Miejski w Szydłowcu
Rynek Wielki 1
26-500 Szydłowiec

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szydłowiec 2016 - 2023

Właściciel firmy:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Walkowiak – Kierownik Zespołu Projektowego
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Andrzej Karkowski
mgr Wojciech Pająk

Wrzesień, 2016 r.

WYKAZ SKRÓTÓW

CKE – Centralna Komisja Egzaminacyjna
CT – Cel tematyczny
DW – droga wojewódzka
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
FS – Fundusz Spójności
GPR – Gminny Program Rewitalizacji
GUS – Główny Urząd Statystyczny
IZ – Instytucja Zarządzająca
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MŚP – Małe Średnie Przedsiębiorstwa
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OKE – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych
OZE – Odnawialne Źródła Energii
PKD 2007 – Polska Klasyfikacja Działalności 2007
PKP – Polskie Koleje Państwowe
RCB-M – Regionalne Centrum Biblioteczno-Multimedialne
RPO WM – Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego
SSE – Specjalna Strefa Ekonomiczna
WPF – Wieloletnia Prognoza Finansowa
WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	7
1.1.	PODSTAWA PRAWNA.....	7
1.2.	METODA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	7
1.3.	OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	10
1.3.1.	Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami na szczeblu krajowym ..	10
1.3.2.	Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami na szczeblu regionalnym	13
1.3.3.	Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami na szczeblu lokalnym ...	14
II.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SZYDŁOWIEC.....	15
2.1.	POŁOŻENIE	16
2.2.	ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA.....	17
2.2.1.	Środowisko i użytkowanie gruntów	17
2.2.2.	Infrastruktura.....	19
2.3.	SPOŁECZEŃSTWO	20
2.4.	GOSPODARKA	27
2.5.	ROLNICTWO	28
2.6.	TURYSTYKA I REKREACJA.....	28
2.7.	KULTURA	31
III.	DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	32
3.1.	PODSTAWA PRAWNA I WYTYCZNE NIEZBĘDNE DO WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	32
3.2.	WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK.....	34
3.3.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	36
3.3.1.	Sfera społeczna	37
3.3.1.1.	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	37
3.3.1.2.	Problemy rynku pracy	38
3.3.1.3.	Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych.....	39
3.3.1.4.	Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym oraz aktywność edukacyjna młodzieży w wieku 13-18 lat	40
3.3.1.5.	Przestępczość.....	44
3.3.1.6.	Frekwencja w wyborach i uczestnictwo w organizacjach społecznych	47
3.3.2.	Sfera gospodarcza.....	48
3.3.2.1.	Klimat aktywności gospodarczej.....	48
3.3.3.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	49
3.3.3.1.	Warunki lokalnej egzystencji wynikające ze stanu budynków mieszkalnych	50
3.3.4.	Sfera środowiskowa.....	52
3.3.5.	Podsumowanie analizy wskaźnikowej	53
3.3.6.	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	56
IV.	WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI, CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ	60

4.1.	WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI	60
4.2.	CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK	61
V.	SZCZEGÓŁOWE ZAŁOŻENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH.....	66
5.1.	CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH.....	67
5.2.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH	90
5.2.1.	Mechanizmy zapewniania komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	90
5.2.2.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	92
5.3.	MOŻLIWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	93
5.4.	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ ZE WSKAZANIEM ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZE ŹRÓDEŁ PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH	95
5.5.	OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	97
5.6.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	99
5.7.	OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN w UCHWAŁACH	100
5.8.	WSKAZANIE KONIECZNOŚCI UTWORZENIA SPECJALNEJ STREFY REWITALIZACJI.....	100
5.9.	WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI w ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	101
5.9.1.	Zakres niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	101
5.9.2.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i miejscowe plany rewitalizacji konieczne do uchwalenia albo zmiany	102
VI.	PODSUMOWANIE I POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	102
	SPIS TABEL	104
	SPIS RYCIN	105
	SPIS WYKRESÓW	105
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA	106

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego Gmina Szydłowiec przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec 2016-2023. W celu opracowania diagnoz służących: wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji oraz ocenie aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec, Burmistrz zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec 2016-2023 został sporządzony zgodnie z przepisami zawartymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777). Jest zgodny również z „Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020” Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016), co stanowi podstawę ubiegania się o dofinansowanie dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych opisanych w tym dokumencie. GPR został sporządzony według zasad zawartych w „Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego”. Dokument instrukcji przygotowania projektów rewitalizacyjnych określa zasady przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Instrukcja jest skierowana przede wszystkim do władz samorządów lokalnych w województwie mazowieckim, które są odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie programów rewitalizacji, ale także do innych podmiotów, które są zainteresowane kreowaniem zmian na zdegradowanych przestrzeniach wskazanych do rewitalizacji.

1.2. METODA OPRAWOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Na podstawie przeprowadzonych analiz Burmistrz Szydłowca sporządza diagnozę, która jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk

gospodarczych lub środowiskowych lub funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych. Obszar zdegradowany może zostać podzielony na podobszary, w tym takie nieposiadające wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Obszar rewitalizacji natomiast stanowi całość lub część obszaru zdegradowanego cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Szczegółowy opis cech i delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji został zamieszczony w rozdziale III Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został podjęty Uchwałą Nr 149/XXIII/16 Rady Miejskiej w Szydłowcu w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

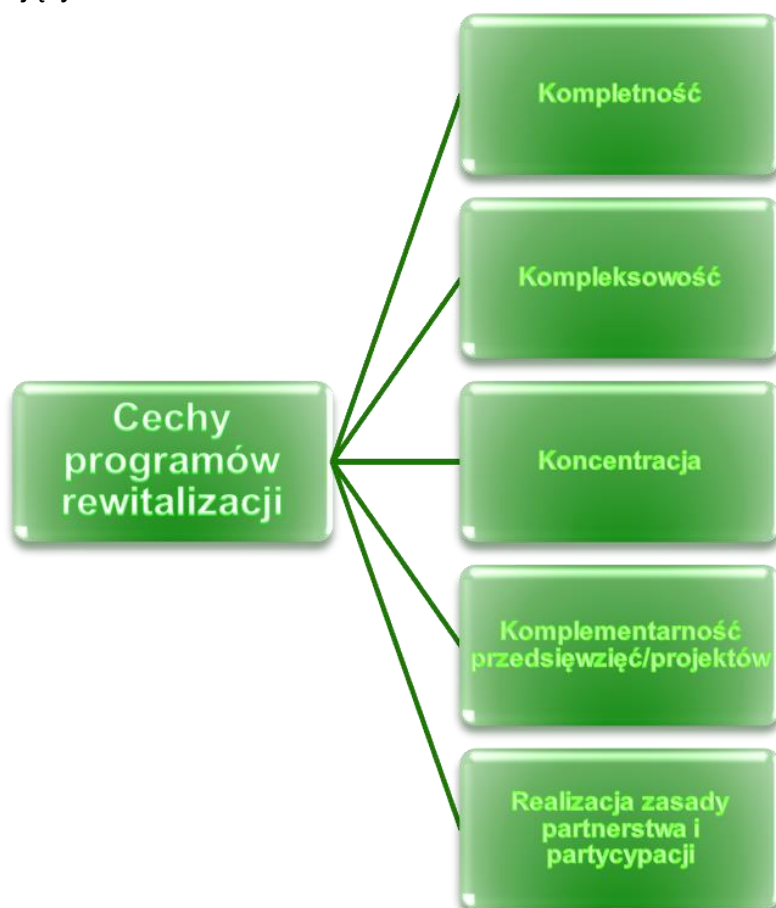
Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji Burmistrz Szydłowca sporządza Gminny Program Rewitalizacji (GPR), w którym w szczególności zawiera:

- szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru,
- opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych,
- opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk,
- opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
  - listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia,
  - charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- szacunkowe ramy finansowania GPR wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych,
- opis struktury zarządzania realizacją GPR, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu,
- system monitorowania i oceny GPR,
- określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322),
- określenie niezbędnych zmian w uchwale o zasadach wyznaczania składu Komitetu Rewitalizacji,
- wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania,
- wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
  - wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

- wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,
- w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;
- załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, ze zm.).

Gminny Program Rewitalizacji sporządzony zgodnie z założeniami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 powinien odznaczać się następującym zestawem cech:

Wykres 1. Cechy programów rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”

Kompleksowość programu jest rozumiana jako ujęcie działań rewitalizacyjnych w oparciu o wszystkie aspekty rewitalizacji (społeczny i gospodarczy, przestrzenno-

funkcjonalny, techniczny lub środowiskowy) powiązane z obszarem rewitalizacji i jego otoczeniem, a także z integracją działań pod względem finansowania z różnych źródeł.

Koncentracja odnosi się do prowadzenia działań rewitalizacyjnych dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji charakteryzującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk.

Komplementarność przedsięwzięć/projektów dotyczy komplementarności pod względem:

- przestrzennym,
- problemowym,
- proceduralno-instytucjonalnym,
- międzyokresowym,
- źródeł finansowania;

i jest opisana szerzej w podrozdziale 4.2.1 Mechanizmy zapewniania komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji dotyczy aktywnego udziału w pracach nad programem wszystkich interesariuszy rewitalizacji wraz z opisem przebiegu partycypacji społecznej podczas tworzenia programu

Niniejszy GPR odznacza się wszystkimi spośród wyżej wymienionych cech, w oparciu o które powinny być opracowywane programy rewitalizacji.

1.3. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec jest powiązany z różnymi dokumentami strategicznymi Gminy i dokumentami o znaczeniu ponadlokalnym (regionalnym i krajowym). Założenia zawarte w GPR są w części zbieżne co do założeń zawartych w dokumentach strategicznych. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi został przedstawiony poniżej.

1.3.1. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami na szczeblu krajowym

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia – plan definiuje rewitalizację jako wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Natomiast główny cel Narodowego Planu Rewitalizacji to poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. GPR wpisuje się w założenia zawarte w opisywanym dokumencie.

Krajowa Polityka Miejska 2023 – jest adresowana do wszystkich polskich miast, a w szczególności do problematyki rozwoju małych i średnich miast. Zakłada konieczność indywidualnego dobrania instrumentów rozwoju dla każdego z miast i wskazuje pożądane

przez rząd kierunki rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych. Jednym z jej wątków tematycznych jest rewitalizacja. Wskazuje kierunki działań rewitalizacyjnych, gdzie najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, która odnosi się do konkretnego wyznaczonego obszaru w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze, a także zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. Założenia Krajowej Polityki Miejskiej dotyczące rewitalizacji są zbieżne z zapisami GPR.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – jest to najważniejszy dokument strategiczny w kraju w perspektywie średniookresowej, określający cele rozwoju do 2020 r. Głównym celem Strategii, w który wpisuje się GPR jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Obszary działania, cele i priorytety i priorytety rozwojowe powiązane z GPR to:

- obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo, Cel 3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, Priorytet Rozwój kapitału społecznego,
- obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka, Cel 4. Rozwój kapitału ludzkiego, Priorytety: Zwiększenie aktywności zawodowej, Poprawa jakości kapitału ludzkiego; Cel 6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, Priorytet: Poprawa efektywności energetycznej,
- obszar strategiczny III: Spójność społeczna, Cel I. Integracja społeczna, Priorytet: Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – Koncepcja to najważniejszy dokument w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Wytycza on kierunki krajowej polityki przestrzennej w perspektywie do 2030 r. Cel strategiczny to efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. GPR wpisuje się w cel strategiczny i następujących celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,
- poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – jest najważniejszym dokumentem strategicznym w długookresowej perspektywie czasowej określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju,

z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym co najmniej 15 lat. Głównym celem strategii jest poprawa jakości życia Polaków. Pozostałe cele spójne z GPR to:

- cel 3 - poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- cel 6 - rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”¹,
- cel 8 - wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- cel 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie – jest to średniookresowy dokument strategiczny, kompleksowo odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Główny cel polityki regionalnej to efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. GPR jest zbieżny co do celu 2 budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 – Wytyczne określają i ujednolicają warunki i procedury wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają również, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych z funduszy europejskich: EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, a także wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Dokument zawiera opis warunków i sposoby zapewnienia komplementarności interwencji projektów rewitalizacyjnych. GPR został opracowany zgodnie z założeniami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 - Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w CT 9 promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją oraz środków EFRR w zakresie PI 9a inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych. GPR został opracowany zgodnie z założeniami Wytycznych.

---

¹ workfare state - państwo zachęcające lub skłaniające do pracy

1.3.2. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami na szczeblu regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – strategia jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju, prowadzonej przez samorząd w średnim okresie programowania. Wskazuje główne wyzwania i cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa, jak również przez inne podmioty. Jest również ważnym punktem odniesienia dla pozostałych dokumentów programowych i planistycznych opracowanych zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym (w tym GPR). GPR jest zgodny z założeniami zawartymi w Strategii. Cele strategiczne, które są spójne z założeniami GPR to:

- obszar: gospodarka; cel rozwojowy – wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności produkcyjnej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,
- obszar : społeczeństwo; cel rozwojowy – poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki,

Cele ramowe zgodne z GPR to:

- obszar: środowisko i energetyka, cel rozwojowy –zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska,
- obszar: kultura i dziedzictwo; cel rozwojowy –wykorzystanie kultury i dziedzictwa kulturowego do rozwoju przemysłów kreatywnych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020 – podstawowym narzędziem do zmian społeczno-gospodarczych na rewitalizowanych obszarach będą inwestycje w infrastrukturę podejmowane w ramach RPO WM 2014-2020. Regionalny Program Operacyjny określa działania, które będą wspierać rewitalizację. Są one ukierunkowane przede wszystkim na aktywizację i integrację społeczno-zawodową mieszkańców obszarów zdegradowanych. Działaniem, które bezpośrednio odnosi się do wspierania rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich jest działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne zawarte w GPR bezpośrednio odnoszą się do działań wskazanych w RPO WM 2014-2020 jako preferowane w programach rewitalizacji.

Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego – instrukcja określa zasady przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Jest skierowana przede wszystkim do władz samorządów lokalnych w województwie mazowieckim, odpowiedzialnych za opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji, a także wszystkich innych osób i podmiotów, które są zainteresowane kreowaniem zmian na zdegradowanych przestrzeniach wskazanych do rewitalizacji. GPR jest zgodny z zasadami zawartymi w Instrukcji.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 – dokument jest szczegółowym opisem 11 Osi priorytetowych współfinansowanych z EFRR, EFS oraz publicznych środków krajowych

i środków prywatnych. GPR jest wspierany przede wszystkim w ramach Osi priorytetowej 6, z:

- Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych.

Dodatkowo działania rewitalizacyjne są wspierane z innych działań RPO WM preferowanych w programach rewitalizacji.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego – niniejszy dokument jest aktem planowania, określającym zasady organizacji przestrzennej województwa mazowieckiego. Określa on podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Formułuje on kierunki polityki przestrzennej, które wraz z uwarunkowaniami przestrzennymi uwzględnia się w programach rozwoju i programach operacyjnych województwa. Cele główne szczególnie związane z procesem rewitalizacji i pokrywające się tematycznie z GPR to:

1. przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego,
2. podwyższenie konkurencyjności przestrzeni województwa mazowieckiego zarówno w ośrodkach miejskich jak i obszarów wiejskich,
3. kształtowanie struktur przestrzennych zapewniających poprawę i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych województwa.

1.3.3. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego – jest dokumentem, który jest wyrazem zintegrowanego planowania społeczno-gospodarczego, ekologicznego i przestrzennego. Misja zawarta w Strategii przedstawia się następująco: Powiat Szydłowiecki przyjazny ludziom i środowisku, stwarzający warunki do harmonijnego rozwoju, rosnącej jakości życia i zamożności, sprzyjający realizacji dążeń i aspiracji mieszkańców. Misja ma zarazem charakter celu generalnego, z którego wynikają cele strategiczne:

- poprawa jakości życia mieszkańców Powiatu Szydłowieckiego oraz budowa społeczeństwa informacyjnego,
- zwiększanie konkurencyjności powiatu w układzie regionalnym,
- wzrost spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Założenia GPR są zgodne z wszystkimi celami strategicznymi i misją, zawartymi w strategii.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szydłowiec – założenia GPR są zgodne z przedstawionymi kierunkami rozwoju polityki przestrzennej gminy. Projekty rewitalizacyjne nie powodują konieczności zmian w kierunkach zagospodarowania przestrzennego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szydłowiec – obowiązujący dokument obejmuje perspektywę czasową na lata 2006 - 2020 r. W Strategii wyznaczono 3 cele główne:

- wysoki standard życia społeczeństwa,
- profesjonalna i kompleksowa pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym.

Wszystkie cele główne wpisują się w założenia GPR dotyczące przedsięwzięć i projektów z zakresu wyeliminowania bądź ograniczenia występujących na terenie gminy problemów o charakterze społecznym.

Strategia Rozwoju Gminy Szydłowiec na lata 2015-2025 – jest podstawowym instrumentem długookresowej i kompleksowej polityki rozwoju gminy o charakterze długookresowego programu działania, określającego misję rozwoju oraz cele: strategiczne i operacyjne. Misja stanowiąca jednocześnie cel generalny brzmi następująco: Szydłowiec gminą nowoczesną i otwartą na rozwój działalności gospodarczej, stawiającą na stały wzrost społeczno-gospodarczy poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej, społecznej oraz rozwój bazy turystycznej. GPR wpisuje się przede wszystkim w zawarte w misji zadania tj. rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, społecznej, a także rozwój bazy turystycznej. Natomiast cele strategicznego wpisujące się w dane przedsięwzięcia i projekty ujęte w GPR to:

- poprawa jakości życia mieszkańców i funkcji osiedleńczych gminy poprzez stały rozwój infrastruktury technicznej i społecznej,
- efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i poza przyrodniczych gminy w celu zwiększenia jej atrakcyjności turystycznej,
- stworzenie korzystnych warunków do rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy poprzez rozbudowę i poprawę oferty dla inwestorów.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2008-2015 - głównym celem rewitalizacji Szydłowca zawartej w lokalnym programie było przywrócenie cech śródmiejskich historycznemu centrum, wzmocnienie więzi społeczeństwa z miastem oraz wyeksponowanie walorów historycznych i kulturowych miasta. Natomiast ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych w postaci: bezrobocia i migracji można zredukować poprzez pobudzenie lokalnego rynku pracy i ożywienie gospodarki w wyniku stworzenia bogatego rynku usług turystycznych na terenie gminy Szydłowiec. W ramach LPR udało się zrealizować większość założonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym projekt kluczowy: „Odnowa zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej w Szydłowcu - poprawa funkcjonalności i dostępności infrastruktury kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców Mazowsza”. Efekty przeprowadzonej rewitalizacji są widoczne przede wszystkim w Centrum Miasta o czym świadczą odnowione zabytkowy Rynek Wielki wraz z Ratuszem, czy Zamek i hotel pod „Dębem”. Jednak konieczna jest kontynuacja rozpoczętych działań, w tym tych których nie udało się zrealizować w LPR, jak np. rewitalizacja Placu Wolności. Dlatego opracowany Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szydłowiec 2016-2023 jest aktualizacją poprzedniego dokumentu. Wprowadza także nowe przedsięwzięcia, które wynikają z przeprowadzonej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SZYDŁOWIEC

W niniejszym rozdziale dokonano podstawowej charakterystyki Gminy Szydłowiec pod względem: położenia geograficznego i administracyjnego; aspektów społecznych wyrażonych podstawowymi danymi demograficznymi; a także przedstawiono

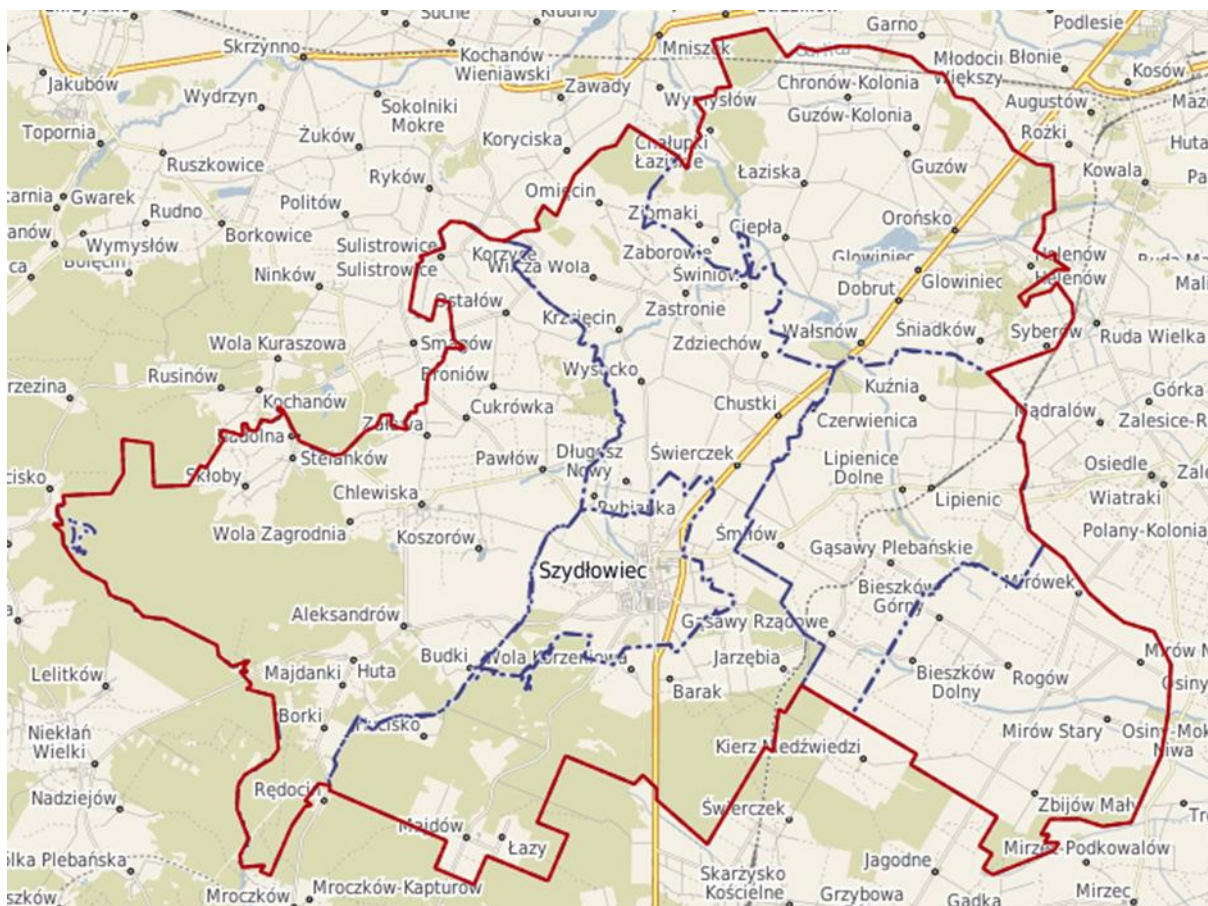

charakterystykę środowiska i sposobów jego ochrony na terenie gminy, infrastruktury, gospodarki, rolnictwa, turystyki i rekreacji, kultury oraz ochrony zabytków.

2.1. POŁOŻENIE

Gmina Szydłowiec położona jest w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie szydłowieckim. Jednostka zajmuje obszar o powierzchni 13 830 ha, z czego obszar miasta zajmuje 2 189 ha, natomiast obszar wiejski 11 641 ha. Sieć osadniczą gminy tworzy 28 miejscowości, łącznie z miastem Szydłowiec. Odległości dzielące siedzibę Urzędu Miejskiego (miasto Szydłowiec) od największych miast regionu to:

- Radom - 30 km,
- Kielce – 47 km,
- Warszawa – 121 km.

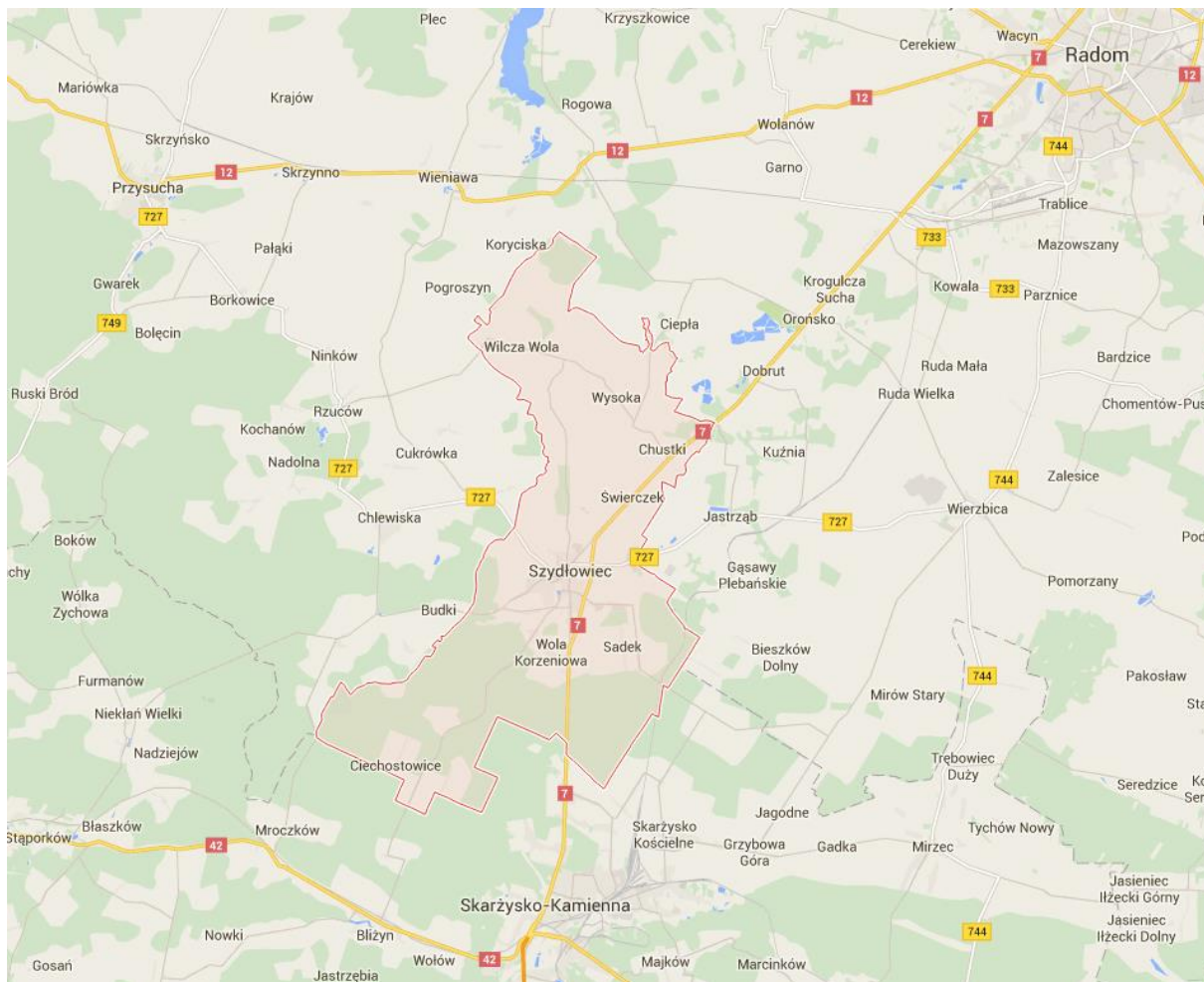

Ryc. 1. Położenie Gminy Szydłowiec na tle gmin powiatu szydłowieckiego

Źródło: www.szydłowiecki.e-mapa.net

Gmina Szydłowiec jest dogodnie położona pod względem komunikacyjnym. Przez teren analizowanej jednostki (w tym obszar miejski) przebiega droga krajowa nr 7 oraz droga wojewódzka nr 727. Lokalny układ komunikacyjny zbudowany jest z sieci dróg powiatowych i gminnych.

Ryc. 2. Gmina Szydłowiec na tle sieci komunikacyjnej

Źródło: www.google.pl/maps

2.2. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

2.2.1. Środowisko i użytkowanie gruntów

Na terenie Gminy Szydłowiec występują tereny objęte ochroną prawną ze względu na wysokie wartości przyrodnicze. Są nimi: obszar Natura 2000 Lasy Skarżyskie, Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko – Szydłowieckie, 2 rezerwaty przyrody: Rezerwat Cisowy Skarżysko – Cis A, Rezerwat Cisowy Majdów – Cis B, stanowiska dokumentacyjne: Łom Podkowiński, Łom Pikiel, Łom na Polankach oraz 3 użytki ekologiczne: użytek 155, użytek 156, użytek 157. Ich łączna powierzchnia wynosi 6 564,6 ha. Wśród indywidualnych form ochrony przyrody wymienić należy 12 pomników przyrody. Jeden z wyżej wymienionych terenów prawnie chronionych znajduje się w obszarze rewitalizacji:

Łom Podkowiński – stanowisko dokumentacyjne, którego celem jest zachowanie ściany nieczynnego kamieniołomu wglębnego piaskowców szydłowieckich - odsłonięcia geologicznego wraz z pasem gruntu i wyrobiska wypełnionego wodą szerokości po 1m w części górnej i dolnej ściany, ograniczającej wyrobisko od wschodu i północy.

Według danych GUS za rok 2014, na analizowanym obszarze znajduje się 50,10 ha parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej oraz 5 cmentarzy o powierzchni 10,60 ha. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem wynosi 0,4 %.

Lesistość wynosi przeciętnie 37,7 %, przy czym dla terenów wiejskich 42,0 %, natomiast dla obszaru miejskiego jedynie 15,3 %.

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni opisywanego obszaru jest bardzo wysoki i wynosi 49,1 %. Niewielka jest powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, które zajmują 5,5 % powierzchni jednostki. Udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych razem to 44,1 %.

Należy przy tym zaznaczyć, że dla obszaru miejskiego, wskaźniki te przyjmują znacznie mniej korzystne wartości. Znacznie większy jest udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (17,1 %), co ma wpływ na zmniejszenie powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych. Ich udział w powierzchni Szydłowca wynosi jedynie 21,7 % (dane GUS, stan na 31.12.2014 r.).

Tabela 1. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Szydłowiec

Forma użytkowania	Powierzchnia (ha)	Udział %
powierzchnia ogółem	13 830	100,0
powierzchnia łądowa	13 808	99,8
użytki rolne razem	6 792	49,1
użytki rolne - grunty orne	4 668	33,8
użytki rolne - sady	121	0,9
użytki rolne - łąki trwałe	958	6,9
użytki rolne - pastwiska trwałe	689	5,0
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	333	2,4
użytki rolne - grunty pod rowami i stawami	23	0,2
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	6 103	44,1
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	5 319	38,5
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	784	5,7
grunty pod wodami razem	22	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	21	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	754	5,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	171	1,2
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	63	0,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	54	0,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	6	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	17	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	384	2,8
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - Kolejowa	51	0,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	8	0,1
użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne	159	1,1

Źródło: dane GUS, 2014

2.2.2. Infrastruktura

Sieć drogową na terenie Gminy Szydłowiec tworzą ogólnodostępne drogi publiczne:

- droga krajowa nr 7
- droga wojewódzka nr 727,
- drogi powiatowe, będące w zarządzie Powiatu Szydłowieckiego,
- drogi gminne, którymi zarządza Burmistrz Szydłowca.

Sieć dróg na obszarze gminy zapewnia dobre połączenie między miejscowościami. Gmina posiada dogodnie położenie komunikacyjne ze względu na bezpośredni dostęp do drogi krajowej nr 7 Gdańsk – Warszawa – Radom – Kielce – Kraków – Chyżne (na długości 14,84 km), która jest częścią europejskiej drogi międzynarodowej E77. Dobre połączenie komunikacyjne zapewnione jest również dzięki drodze wojewódzkiej nr 727 relacji Klwów - Przysucha - Szydłowiec - Wierzbica (na długości 5,54 km). Opisane trasy tworzą południkowo-równoleżnikowy układ krzyżowy, na którym oparta jest lokalna sieć komunikacyjna.

Na terenie analizowanej jednostki przebiega również linia kolejowa nr 8 relacji Warszawa Zachodnia – Kraków Główny. Linia wykorzystywana jest w ruchu towarowym i pasażerskim. Na terenie Gminy zlokalizowana jest jedna stacja kolejowa – Szydłowiec, która jest położona w miejscowości Sadek, około 5 km na wschód o centrum miasta. Ze względu na usytuowanie stacji kolejowej na granicy gminy nie pełni ona istotnej roli w transporcie towarowym oraz pasażerskim.

Zgodnie z danymi GUS za rok 2014 z sieci wodociągowej na obszarze miejskim korzysta 93,7 %, a na obszarze wiejskim 94,3 %. Dostęp do sieci kanalizacyjnej jest mniejszy i wynosi odpowiednio 88,0 % i 10,4 %. Nieczystości ciekłe z terenu Gminy Szydłowiec trafiają do miejskiej oczyszczalni ścieków w Szydłowcu. Pozostali mieszkańcy korzystają z indywidualnych form gromadzenia nieczystości ciekłych, tj. 411 zbiorników bezodpływowych i 9 przydomowych oczyszczalni ścieków (dane GUS za 2014 rok).

Obszar Gminy Szydłowiec jest w pełni zelektryfikowany. Na jej terenie najważniejszym punktem zasilania sieci energetycznej SN jest stacja 110/15 kV Szydłowiec. Wzmacniana liniami 110 kV relacji Szydłowiec – Skarżysko i Rożki – Szydłowiec stacja ma do dyspozycji dwa transformatory, których moce wynoszą po 16 MVA. Obciążenie każdego z nich wynosi odpowiednio 4,6 MW oraz 6,0 MW. Eksploatacja sieci przemysłowych Głównego Punktu Zasilającego w Szydłowcu należy do Rejonu Energetycznego Najwyższych Napięć w Radomiu.

Na obszarze Szydłowca jednostka zajmująca się sprawami dotyczącymi użytkowania i wykorzystywania systemu ciepłowniczego oraz zarządzaniem nim jest Ciepłownia Miejska Spółka z o.o., której celem jest dostarczanie energii cieplnej. Na podstawie danych z 2014 r. do najważniejszych z nich według kryterium wielkości sprzedaży energii cieplnej zalicza się:

- Szydłowiecką Spółdzielnię Mieszkaniową – udział w sprzedaży 51,10%,
- wspólnoty mieszkaniowe – udział w sprzedaży 20,21%,
- Urząd Miejski w Szydłowcu z jednostkami podległymi – udział w sprzedaży 9,27%, w tym Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu – udział w sprzedaży 6,62%,
- Starostwo Powiatowe w Szydłowcu z jednostkami podległymi – udział w sprzedaży 5%, w tym obiekty Zespołu Opieki Zdrowotnej – udział w sprzedaży 2,77%,

- Państwową Straż Pożarną, Ochotniczą Straż Pożarną, Prokuraturę i Sąd Rejonowy w Szydłowcu – łączny udział w sprzedaży 1,61%.

Pozostali odbiorcy ciepła to drobne przedsiębiorstwa i osoby fizyczne, których udział w sprzedaży ciepła ogółem wynosił 12,81%.

W skład spółki wchodzi jedna kotłownia systemowa wyposażona w trzy kotły wodne typu WR 10. Średnia moc dyspozycyjna kotłowni systemowej jest równa 23,76 MWt (dane za rok 2014). W chwili obecnej pracują tylko dwa kotły grzewcze w układzie kolektorowym zabezpieczające w pełnym zakresie zapotrzebowanie na energię ciepłą zgłaszane przez odbiorców przyłączonych do miejskiej sieci scentralizowanej.

W Gminie Szydłowiec z sieci ciepłowniczej korzysta około 6 000 osób, głównie mieszkańców miasta, co stanowi około 50% ogółu mieszkańców miasta Szydłowiec i około 30% mieszkańców Gminy Szydłowiec. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z własnych systemów grzewczych bazujących na paliwach takich jak: węgiel kamienny i jego rodzaje, gaz ziemny, energia elektryczna, gaz płynny (LPG), olej opałowy lub paliwa ekologiczne (odnawialne). Ogrzewanie kominkowe jest dopuszczalne jako dodatkowe źródło wytwarzania ciepła. Rozwój sieci ciepłowniczej w Gminie Szydłowiec jest jednym z jej celów operacyjnych na najbliższe lata.

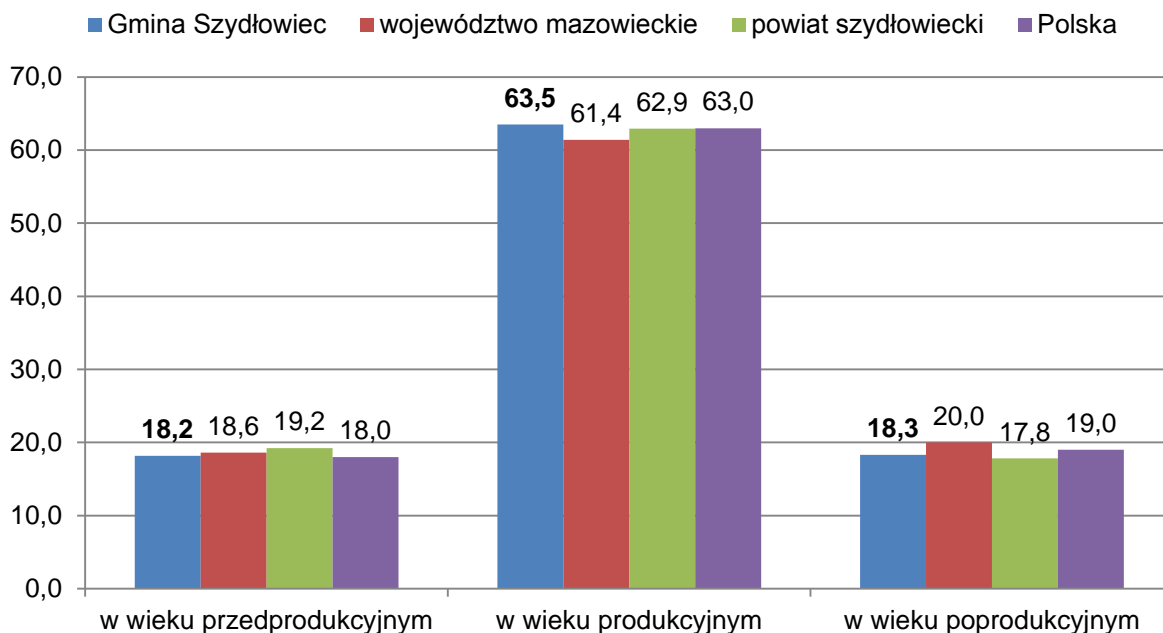
Sieć gazowa na terenie Gminy Szydłowiec ma długość 29 717 m i zaopatruje blisko 35,5 % ogółu mieszkańców (GUS 2014). Czynnymi przyłączy do budynków jest 480, w tym 465 przyłączy jest do budynków mieszkalnych. Liczba gospodarstw domowych – odbiorców gazu wynosi 2 197, z czego większość to odbiorcy w mieście (2 172 gospodarstwa domowe). Dostęp do sieci gazowej jest zapewniony dla większości mieszkańców miasta, natomiast z obszarów wiejskich tylko niewielki odsetek mieszkańców ma dostęp do sieci.

2.3. SPOŁECZEŃSTWO

Biorąc pod uwagę dane Urzędu Miejskiego na terenie Gminy Szydłowiec mieszkają 18 792 osoby, z czego 11 696 na obszarze miejskim i 7 096 na obszarze wiejskim (stan na 06.07.2016 r.).

Szczegółowe dane dotyczące struktury ludności zostaną przedstawione w oparciu o ewidencję samorządu terytorialnego. Jednak w niniejszym opracowaniu wskazane zostały również dane GUS. Jest to niezbędne do sporządzenia porównania danych dla gminy z danymi dotyczącymi powiatu szydłowieckiego, województwa mazowieckiego i Polski.

Liczba ludności zamieszkująca Gminę Szydłowiec wynosiła na koniec roku 2014, zgodnie z danymi GUS według faktycznego miejsca zamieszkania 19 147 osób. Od 2010 roku, kiedy liczba osób zamieszkujących Gminę Szydłowiec osiągnęła maksimum 19 577, obserwuje się tendencję spadkową w ogólnej licznie mieszkańców. Następnym wykres przedstawia zestawienie ww. wymienionych jednostek pod względem udziału ludności wg konkretnych ekonomicznych grup wieku.

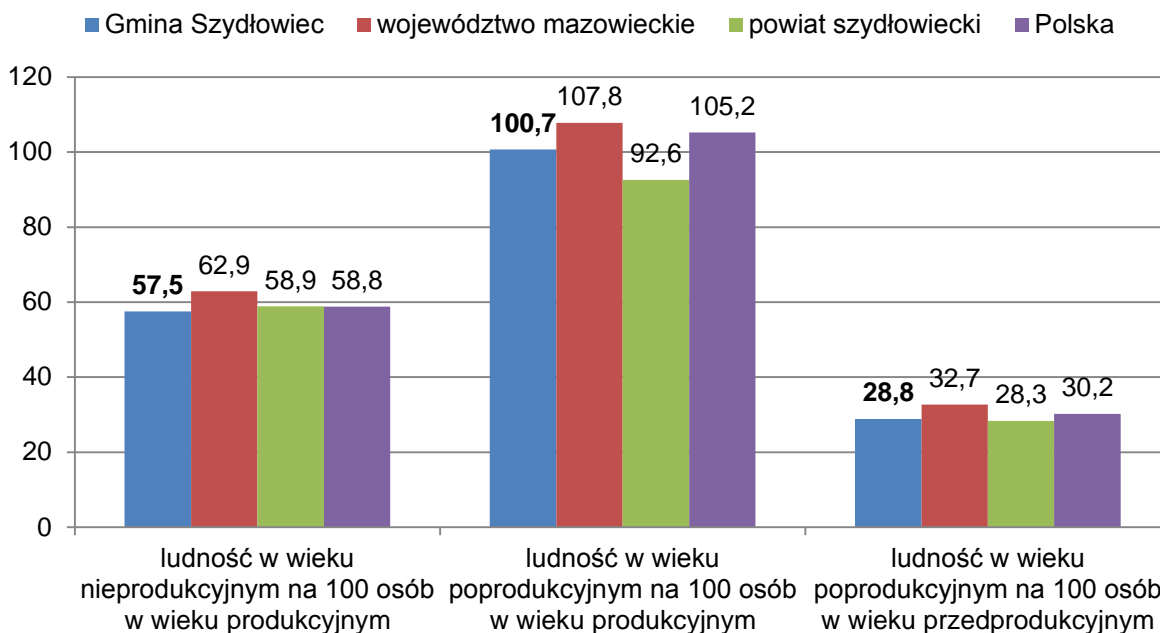

Wykres 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014

Dane o strukturze ekonomicznej ludności, pochodzących z GUS-u (2014 r.) pozwalają na wyliczenie wskaźników obciążenia demograficznego i porównanie ich do danych dla powiatu szydłowieckiego, województwa mazowieckiego i danych dla całego kraju tj.:

- Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym:
  - wskaźnik dla Gminy Szydłowiec: 57,5,
  - wskaźnik dla powiatu szydłowieckiego: 58,9,
  - wskaźnik dla województwa mazowieckiego: 62,9,
  - wskaźnik dla Polski: 60,1.
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym:
  - wskaźnik dla Gminy Szydłowiec: 100,7,
  - wskaźnik dla powiatu szydłowieckiego: 92,6,
  - wskaźnik dla województwa mazowieckiego: 107,8,
  - wskaźnik dla Polski: 109,1.
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym:
  - wskaźnik dla Gminy Szydłowiec: 28,8,
  - wskaźnik dla powiatu szydłowieckiego: 28,3,
  - wskaźnik dla województwa mazowieckiego: 32,7,
  - wskaźnik dla Polski: 31,4.

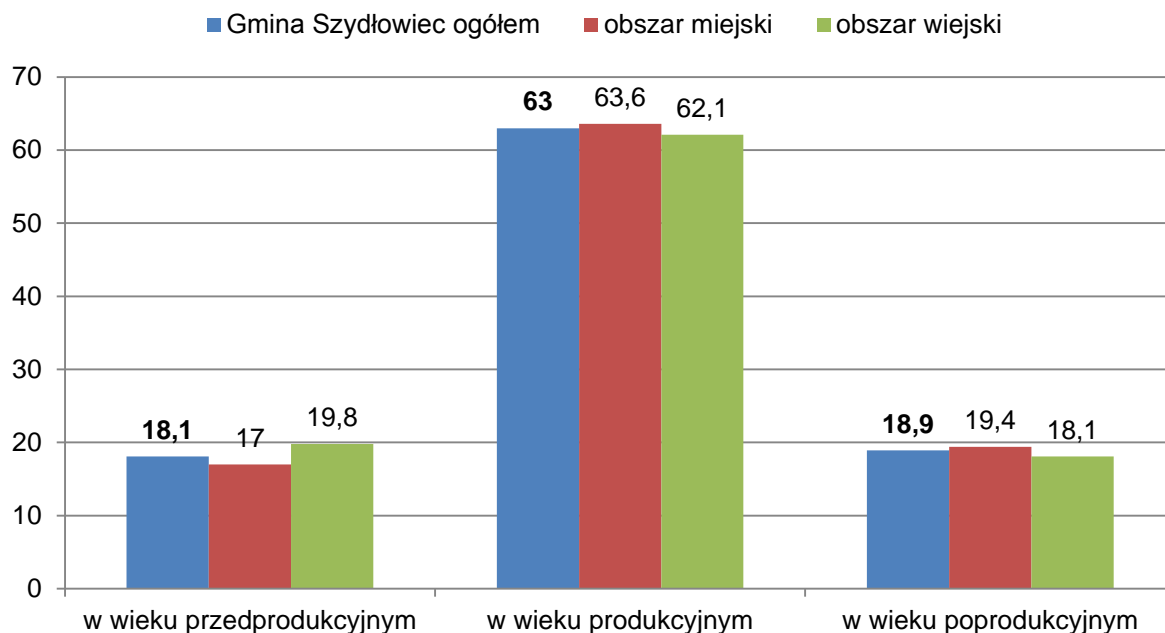
Wykres 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat obserwuje się malejącą tendencję w zmianie liczby ludności w Gminie Szydłowiec, nie licząc jednorazowego wzrostu liczby ludności w 2010 r. o 479 mieszkańców. Według danych GUS liczba ludności zmniejszyła się od 2005 r. do 2014 r. o 206 os. Gęstość zaludnienia w granicach administracyjnych analizowanej jednostki wynosi 138 osób/km² i jest zdecydowanie wyższa od średniej powiatu szydłowieckiego (89 osób/km²), a także Polski (123 osób/km²). Natomiast jest niższa od gęstości zaludnienia dla województwa mazowieckiego (150 osób/km²).

Na podstawie danych GUS(2014) przyrost naturalny na terenie Gminy Szydłowiec wynosi -0,9‰. Wartość ta dla całego województwa mazowieckiego jest dodatnia i wynosi 0,7‰, dla powiatu szydłowieckiego natomiast -0,3‰. Analizując przytoczone dane wraz z porównaniem poszczególnych wartości na przestrzeni ostatnich lat pokazuje, że na terenie Gminy Szydłowiec notowany jest ujemny przyrost naturalny, a zmniejszająca się liczba ludności związana jest zarówno z niskim przyrostem, jak i migracją mieszkańców poza obszar gminy.

Według ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Miejski w Szydłowcu liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi ogółem 3 396 osób, z czego 1408 osób na wsi i 1988 na obszarze miejskim. Najwięcej, bo 11 843 jest osób w wieku produkcyjnym, w tym na obszarze wiejskim 4 404 osoby i 7 439 osób w Szydłowcu. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), wynosi 3 553 osoby (1 284 na obszarze wiejskim i 2 269 na obszarze miejskim). Strukturę ludności w ujęciu procentowym przedstawiono na rycinie.

Wykres 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – porównanie na poziomie gminy miejsko - wiejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

Liczbę ludności obszaru wiejskiego przedstawiono w podziale na sołectwa i grupy wiekowe. Dane tabelaryczne pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Miejski.

Tabela 2. Liczba ludności obszaru wiejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na sołectwa i grupy ekonomiczne ludności

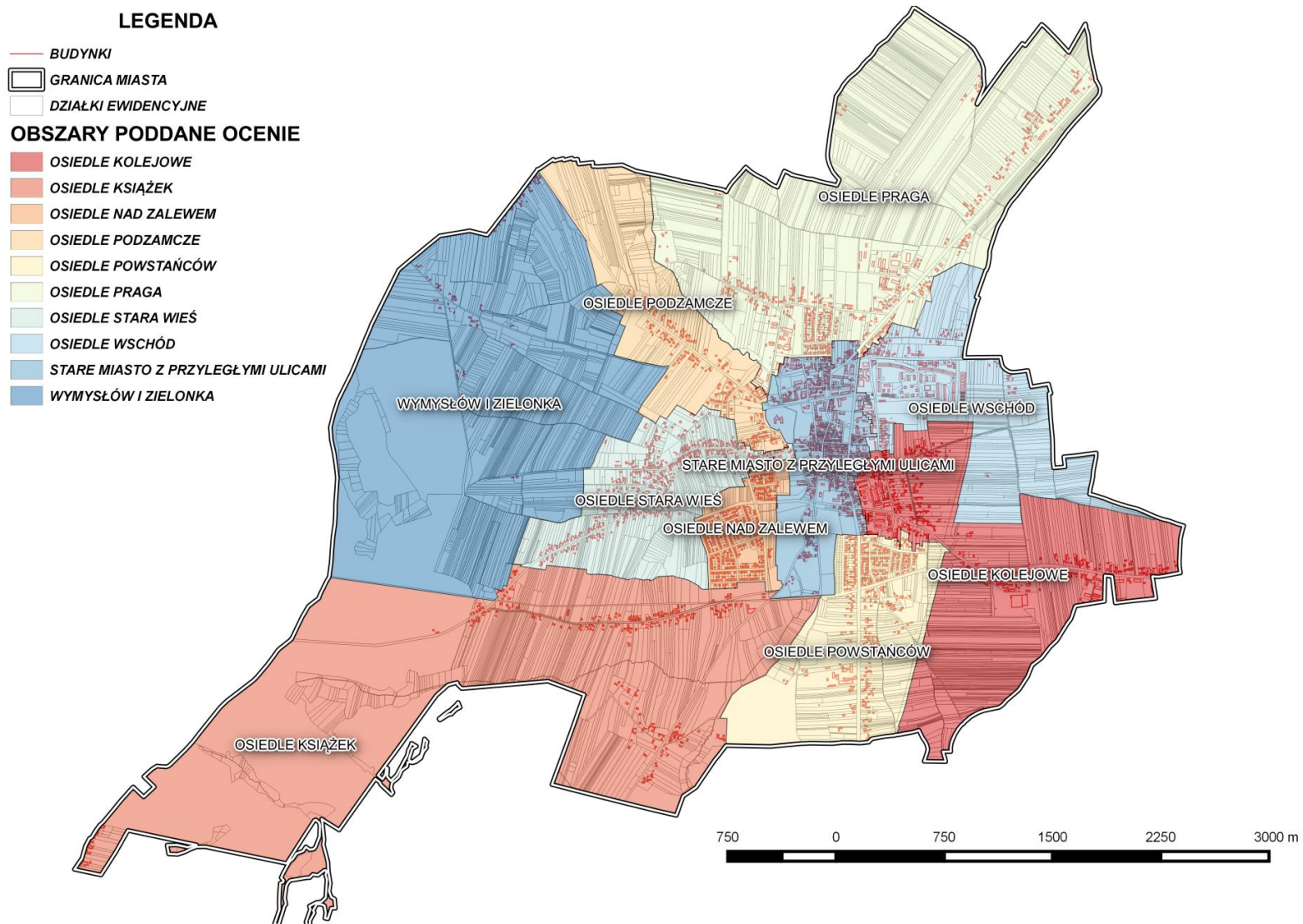
Lp.	Obszar wiejski: SOŁECTWA	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
1	Barak	192	32	130	30
2	Chustki	440	98	271	71
3	Ciechostowice	839	168	559	112
4	Hucisko	192	33	114	45
5	Jankowice (w tym Mszadla)	197	42	122	33
6	Korzyce	112	16	67	29
7	Krzcięcin	87	24	55	8
8	Łazy	362	66	225	71
9	Majdów	562	105	368	89
10	Omięcín	120	19	56	45
11	Rybianka (w tym Długosz, Marywil)	218	50	128	40
12	Sadek	911	157	548	206
13	Szydłówek i Szydłówek II	727	147	467	113

Lp.	Obszar wiejski: SOŁECTWA	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
15	Świerczek	339	75	215	49
16	Świniów	74	21	47	6
17	Wilcza Wola	107	18	64	25
18	Wola Korzeniowa	453	80	277	96
19	Wysocko	162	30	100	32
20	Wysoka	176	31	106	39
21	Zastronie	238	48	134	56
22	Zdziechów	588	148	351	89
suma		7 096	1 408	4 404	1 284

Źródło: Urząd Miejski w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

Dane dotyczące liczby ludności w obszarze miejskim pozyskano wg ulic i grup wiekowych. Dane pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Miejski. Należy przy tym stwierdzić, że obszar Miasta Szydłowca został podzielony na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu. Wydzielono 10 jednostek przestrzennych dla których prowadzone będą analizy wskaźnikowe. Zasięg poszczególnych jednostek przestrzennych wykazano w formie ryciny, a przynależność ulic do jednostek przestrzennych w formie tabelarycznej.

Ryc. 3. Zasięg jednostek przestrzennych wydzielonych na terenie Miasta Szydłowca
 Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Przynależność ulic Miasta Szydłowca do jednostek przestrzennych wydzielonych na potrzeby analizy wskaźnikowej

Lp.	Obszar miejski: JEDNOSTKI PRZESTRZENNE	Wykaz ulic należących do jednostki przestrzennej
1	Osiedle Książek	Książek Majdowski, Książek Nowy, Książek Stary, Sosnowa
2	Wymysłów i Zielonka	Wymysłów, Zielonka
3	Osiedle Praga	Browarska, Mikołaja Kopernika, Tadeusza Kościuszki*, Władysława Małeckiego, Metalowa, Polna, Północna, Słoneczna, Mikołaja Szydłowieckiego, Świętokrzyska, Targowa
4	Osiedle Kolejowa	Fryderyka Chopina, Ilżecka, Kolejowa, Leśna, Sadowa, Wschodnia*
5	Osiedle Wschód	Władysława Jachowskiego, Jastrzębska, Piękna, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Różana, Spółdzielcza, Stanisława Staszica, Wschodnia*
6	Osiedle Powstańców	Armii Krajowej, Brzozowa, Majora Hubala, Tadeusza Kościuszki*, Mariana Langiewicza, Stanisława Moniuszki, Polanki, Powstania Listopadowego, Powstania Styczniowego, Powstania Warszawskiego, Księżnej Anny Sapieżyny, Ludwika Waryńskiego, Willowa, Żołnierzy Września 1939 roku
7	Osiedle Stara Wieś	Dworska, Jodłowa, Krótka, Kwiatowa, Mała, Gabriela Narutowicza, Piaskowa, Wąska, Wspólna, Zielona
8	Osiedle Podzamcze	Lipowa, Podzamcze, Generała Józefa Sowińskiego, Wiejska
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	Bankowa, Garbarska, Kamienna, Kąpielowa, Kielecka, Jana Kilińskiego, Marii Konopnickiej, Tadeusza Kościuszki*, Kręta, 1 Maja, Ogrodowa, Podgórze, Poprzeczna, Przechodnia, Radomska, Plac Rynek Wielki, Rzeczna, Słomiana, Strażacka, Widok, Plac Wolności, Zakościelna, Zamkowa, Źródłana
10	Osiedle nad Zalewem	Folwarczna, Górna, Jana III Sobieskiego, Kazimierza Jagiellończyka, Jana Kochanowskiego, Janusza Kusocińskiego, Adama Mickiewicza, Parkowa, Partyzantów, Władysława Sikorskiego, Spacerowa, Sportowa, Wincentego Witosa, Stanisława Żeromskiego

Źródło: opracowanie własne

*- ulica Tadeusza Kościuszki przebiega przez teren całego Szydłowca. Podzielono ją na 3 części włączając do Osiedla Powstańców, Starego Miasta z przyległymi ulicami oraz Osiedla Praga. Dane ilościowe do analizy wskaźnikowej (liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej) podzielono na 3 części. Podobną regułę zastosowano w przypadku ulicy Wschodniej, gdzie dane ilościowe podzielono na dwie części włączając do Osiedla Wschód i Osiedla Kolejowa.

Tabela 4. Liczba ludności obszaru miejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na jednostki przestrzenne i grupy ekonomiczne ludności

Lp.	Obszar miejski: JEDNOSTKI PRZESTRZENNE	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
1	Osiedle Książek	436	97	262	77
2	Wymysłów i Zielonka	84	18	56	10
3	Osiedle Praga	867	144	526	196
4	Osiedle Kolejowa	1 939	314	1 270	354
5	Osiedle Wschód	2 629	488	1 373	769
6	Osiedle Powstańców	894	158	603	132
7	Osiedle Stara Wieś	823	139	551	133
8	Osiedle Podzamcze	320	65	206	49
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	326	1 811	461
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	239	781	88
suma		11 696	1 988	7 439	2 269

Źródło: Urząd Miejski w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

2.4. GOSPODARKA

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na rok 2014), na terenie Gminy Szydłowiec działało 1 655 podmiotów gospodarczych, z czego 1 603 należało do sektora prywatnego, natomiast pozostałe 52 działały w sektorze publicznym.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD

Sekcja	Ogółem Gmina
Ogółem	1655
W sekcji a - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	17
W sekcji B - górnictwo i wydobywanie	7
W sekcji C - przetwórstwo przemysłowe	226
W sekcji D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
W sekcji E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	52
W sekcji F - budownictwo	260
W sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	474
W sekcji H – transport, gospodarka magazynowa	65
W sekcji i – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	35

Sekcja	Ogółem Gmina
W sekcji J – informacja i komunikacja	27
W sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	47
W sekcji L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	35
W sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	72
W sekcji N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	34
W sekcji o – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16
W sekcji P – edukacja	58
W sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	81
W sekcji R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	23
W sekcji S – pozostała działalność usługowa W sekcji T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	125

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (klasyfikacja PKD 2007)

Najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, a także przetwórstwo przemysłowe. Wysoki liczba podmiotów w sekcji C związana jest istniejącą podstrefą ekonomiczną SSE Starachowice o powierzchni 13,5 ha.

2.5. ROLNICTWO

Gmina Szydłowiec posiada niekorzystne warunki glebowe do rozwoju produkcji rolnej – około 90% gleb na jej terenie to gleby kwaśne i bardzo kwaśne. Dominują gleby klas IV a i b, V i VI, z niewielkim udziałem gleb klasy III. Są to głównie kompleksy żytne i ziemniaczane.

Użytki rolne na obszarze analizowanej jednostki zajmują blisko 49,1 % powierzchni. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego (GUS, 2010) na terenie Gminy Szydłowiec funkcjonuje 907 gospodarstw rolnych. Gospodarstw do 1 ha włącznie jest 226, między 1 a 5 ha – 511, między 5 a 10 ha – 127, a gospodarstw rolnych powyżej 10 ha jest 43. Z powyższych danych wynika, że w strukturze gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa małe do 5 ha. Charakter rolniczy posiada tylko północna część Gminy Szydłowiec

2.6. TURYSTYKA I REKREACJA

Gmina Szydłowiec posiada wysokie walory turystyczne. Jeśli chodzi o walory przyrodnicze należy tutaj wymienić przede wszystkim formy ochrony przyrody znajdujące się na terenie analizowanej jednostki, które to zostały opisane w podrozdziale 2.2.1 Środowisko i użytkowanie gruntów.

Środowisko przyrodnicze gminy stwarza dobre warunki do uprawiania wędkarstwa oraz myślistwa. W zasobach łowieckich Gminy Szydłowiec występuje zarówno zwierzyna

gruba, jak i drobna. Wśród zwierzyny grubej poluje się głównie na sarny, jelenie i dziki, natomiast wśród drobnej – na lisy, zające, bażanty i kuropatwy.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest również wiele zabytków architektury i urbanistyki, obiektów archeologicznych, czy muzeum co stanowi o jego atrakcyjności dla turystów.

Na obszarze gminy zachowało się wiele obiektów zabytkowych, jednak dwa spośród nich zlokalizowanych w Szydłowcu stanowi szczególnie cenną pamiątkę złotego okresu rozwoju miasta. Wznoszący się pośrodku rynku renesansowy ratusz należy do najcenniejszych zabytków kultury mieszczańskiej w Polsce. Fara reprezentuje późny gotyk i jest najwspanialszym przykładem mecenatu Odrowążów, którzy wznosili podobne świątynie w kluczowych miejscowościach swych dóbr. Przy budowie i zdobieniu sztandarowych dla miasta i gminy budowli użyto miejscowego piaskowca.

Najważniejszym jednak zabytkiem architektonicznym na terenie Gminy Szydłowiec jest zamek szydłowiecki, pochodzący z XV w. i jest jednym z niewielu nieprzekształconych i najlepiej zachowanych zamków na Mazowszu. Usytuowany jest na północny zachód od miasta lokacyjnego, na wyspie otoczonej fosą. Współcześnie w Zamku mieści się Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek oraz Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych.

Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu jest jednym z najbardziej oryginalnych muzeów w Europie, w którym zgromadzono unikatową kolekcję eksponatów. Zbiory zaczęto gromadzić w roku 1968, a siedem lat później udostępniono zwiedzającym. Aktualnie obejmują one dwa tysiące eksponatów, od najprostszych – listków, kory do grania, gwizdków ze słomy czy pióra – po instrumenty skomplikowane takie jak harmonia, skrzypce czy dudy. Zbiór jest reprezentatywny dla wszystkich regionów Polski, najpełniej zaś dokumentuje obszar między Wisłą a Pilicą (obszar byłego województwa kieleckiego).

Wśród zachowanych zabytkowych cmentarzy najważniejszy jest kirkut (cmentarz żydowski) w Szydłowcu. To jedna z największych judaistycznych nekropoli w Polsce. Zachwyca ornamentyką ponad 3 tys. zachowanych piaskowcowych płyt nagrobnych (macew). Przede wszystkim jednak jest pomnikiem barbarzyńsko zniszczonej podczas holocaustu kultury. Pamiątką po społeczności, która przynajmniej od XVI w. do II wojny światowej wpływała znacząco na gospodarczy obraz miasteczka i kulturę ziemi szydłowieckiej.

Krajiną kamiennych Madonn można nazwać północną część gminy, bowiem w każdej niemal tamtejszej wiosce wznosi się figura Matki Boskiej. Najczęściej ze złożonymi modlitewnie dłońmi, gdyż kapliczki mają charakter wotywny. Wśród wykonanych z miejscowego piaskowca przeważają figury XIX-wieczne. Jest jednak szereg nowszych, z początków XX stulecia, oraz kilka ufundowanych po zakończeniu II wojny światowej.

Tabela 6. Wykaz zabytków na terenie Gminy Szydłowiec ujętych w rejestrze zabytków dla województwa mazowieckiego

Lp.	Miejscowość	Nazwa obiektu	Nr rejestru	Data
1	Krzcięcin	park pałacowy	463/A	02.09.1991
2	Szydłowiec	kościół par. p.w. św. Zygmunta, dzwonnica, ogrodzenie	272/A/56	16.10.1956
			393	21.06.1967
			160/A	18.03.1982
3	Szydłowiec	cmentarz rzym.-kat	377/A	29.02.1988

Lp.	Miejscowość	Nazwa obiektu	Nr rejestru	Data
4	Szydłowiec	cmentarz żydowski, k. XVII	845	2.04.1959
			406/A	08.05.1989
5	Szydłowiec	ratusz	273/A/56	16.10.1956
			395	23.06.1967
			55/A	07.05.1980
6	Szydłowiec	zajazd, ul. Radomska 60, XIX	840/A	15.03.1975
7	Szydłowiec	d. szkoła, Rynek / Świerczewskiego 5, 1820	452/A	06.09.1972
8	Szydłowiec	zespół zamku, XVI-XIX: zamek i dawny ogród z fosą	19/A/47	11.02.1947
			394	23.06.1967
			161/A	18.03.1982
9	Szydłowiec	lodownia (w d. browarze Stumpfów), 2 poł. XIX	344/A	18.06.1986
10	Świerczek	dróżniczówka, 1840 (ob. adres Szydłowiec, ul. Kościuszki 297)	398/A	03.04.1989

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru zabytków nieruchomości Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie

Turystyczna baza noclegowa na obszarze Gminy Szydłowiec liczy 7 obiektów, które dysponują 266 miejscami noclegowymi. Jest to największa baza noclegowa w powiecie szydłowieckim. Uzupełnieniem turystycznej bazy noclegowej, będącej wyrazem zaadaptowania przestrzeni turystycznej na potrzeby funkcji turystycznej, jest baza gastronomiczna wykorzystywana przez turystów pośrednio lub bezpośrednio. W gminie Szydłowiec znajduje się 19 obiektów gastronomicznych.

Podstawowa baza turystyczna jest uzupełniona przez bazę towarzyszącą. Zaliczono do niej wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające uprawianie różnego rodzaju form rekreacji, szczególnie turystyki aktywnej. Jednym z ważniejszych obiektów na terenie gminy Szydłowiec działającym w tym zakresie jest hotel Oleńka, zlokalizowany w miejscowości Barak. Oferuje on usługi w zakresie odnowy biologicznej, sauny, jacuzzi, basenu, etc. Ważnym elementem bazy towarzyszącej są szlaki turystyczne oraz ścieżki edukacyjne stanowiące wyjątkową formę linearnych systemów rekreacyjnych. Przez obszar gminy Szydłowiec biegną następujące szlaki:

- Szydłowiec – Sadek – Barak [Skarbowa Góra] – Szydłowiec: Pomarańczowy – 23 km (wariant ze Skarbową Górą – 33 km);
- Szydłowiec – Budki II – Altana (408 m n.p.m.) – Hucisko – Cymbra (378 m n.p.m.) – Leszczyny – Huta Aleksandrów – [Antoniów] – Budki i – Szydłowiec: Zielony – 20 km (wariant z Antoniewem - 32 km);
- Szydłowiec – Książek – Budki i – Aleksandrów – Chlewiska – Koszów – Szydłowiec: Żółty – 24 km;
- Szydłowiec – Pawłów – Chlewiska – Stefanków – Skłoby – Nadolna – Rzuców – Smagów – Jabłonica – Zawonia – Ostałów – Broniów – Krawara – Bieduszki – Marywil – Szydłowiec: Fioletowy – 37 km;
- Szydłowiec – Wysocko – Krzcięcin – Wilcza Wola – Korzyce – Pogroszyn – Koryciska – Omięcín – Zaborowie – Chałupki Łaziskie – Łaziska – Ciepla – Świniów – Zdziechów – Szydłowiec: Niebieski – 38 km;

- Szydłowiec – Szydłówek – Śmiłów – Kurkoć – Gąsawy Plebańskie – Jastrząb – Lipienice – Wola Lipieniecka – Kuźnia – Jastrząb – Orłów – Szydłówek – Szydłowiec: Granatowy – 25 km;
- Szydłowiec – Szydłowiec PKP – Gąsawy Rządowe – Bieszków – Rogów – Mirów – Zbijów – Kierz Niedźwiedzi – Sadek – Szydłowiec: Zielony – 2–37 km;
- Szydłowiec – Majdów – Ciechostowice – Altana (408 m n.p.m.) – Hucisko – Budki II – Szydłowiec: Różowy – 24 km;
- Szydłowiec – Zdziechów – Ciepła – Łaziska – Orońsko – Helenów – Tomaszów – Śniadków – Dobrut – Wola Lipieniecka Mała – Nowy Dwór – Mirówek – Mirów – Rogów – Bieszków – Gąsawy Plebańskie – Jastrząb – Orłów – Szydłówek – Świerczek – Szydłowiec: Purpurowy – 60 km;
- Szydłowiec – Książek Majdowski – Hucisko – Leszczyny – Huta – Chlewiska – Koszorów – Cukrówka – Smagów – Zawonia – Pogroszyn – Omięcín – Zaborowie – Ziomaki – Wysocko – Długosz – Szydłowiec: Brązowy – 57 km.

Dla obszaru Gminy Szydłowiec zostały opracowane trasy dydaktyczne, m.in. ścieżka edukacyjna „Szydłowiec – miasto na kamieniu” i miejska ścieżka dydaktyczna po Szydłowcu.

W Gminie Szydłowiec funkcjonują również następujące obiekty sportowo – rekreacyjne, przeznaczone do aktywnego wypoczynku dla mieszkańców i turystów:

- boiska sportowe przy Publicznym Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika,
- boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego,
- „Orlik” Majdów,
- boisko przy PSP w Zdziechowie,
- boisko przy PSP w Wysokiej,
- boisko sportowe przy byłej PSP w Wysocku,
- boiska do piłki plażowej przy Ośrodku Rekreacyjnym – „Zalew”,
- korty tenisowe w Szydłowcu,
- kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Szydłowcu,
- boisko sportowe KS „Szydłowianka” w Szydłowcu.

2.7. KULTURA

Na terenie Gminy Szydłowiec można znaleźć bogatą ofertę kulturalną. Główną jednostką organizacyjną w zakresie animacji wydarzeń kulturalnych na terenie Miasta i Gminy jest Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek będące samorządową instytucją kultury gminy. Centrum działa w różnych obszarach kultury i realizuje przedsięwzięcia z zakresu edukacji kulturalnej, upowszechniania i promocji sztuki, dostosowując swoją ofertę do potrzeb odbiorców. Inicjuje, wspiera inicjatywy kulturalne i społeczno-edukacyjne, promuje także osiągnięcia kulturalne lokalnego środowiska. Jest również organizatorem cyklicznych przedsięwzięć artystycznych o zasięgu ponadlokalnym tj.: Zamkowe Spotkania Teatralne „O Laur Złotego Gargulca” – Ogólnopolski Przegląd Teatralny, Ogólnopolski Przegląd Kapel i Zespołów Ludowych Stylizowanych im. Jana Derlety, Szydłowiecki Plener Malarski Artystów Mazowsza im. Władysława Aleksandra Maleckiego, Szydłowiecka Gala Taneczna, Szydłowieckie Spotkania Chóralne im. Zofii Stachowskiej, Szydłowieckie Spotkania Orkiestr Dętych, „Wianki” z widowiskami plenerowymi i koncertami na wyspie oraz dziedzińcu

zamkowym, Dzień Kultury Żydowskiej „Mazel Tow”, Noc na Zamku, Noc Bibliotek, koncerty sylwestrowe w szydłowieckim zamku i wystawy w Galeriach Zamkowych.

W Szydłowieckim Centrum Kultury – Zamek działają liczne grupy twórcze i zainteresowań, mające wieloletnią tradycję, takie jak: Miejska Orkiestra Dęta, Klub Tańca Towarzyskiego „Zamek”, Chór Miasta Szydłowca „Gaudium Canti”, Teatr Poezji i Muzyki „U Radziwiłła”, Grupa Teatralna „Zamczysko”, Zamkowa Pracownia „Olśnienie i wzruszeń”, Klub Seniora, Szydłowiecki Uniwersytet Trzeciego Wieku czy Szydłowieckie Pasjonatki.

Drugą ważną placówką odpowiedzialną za dostęp do usług kulturalnych w gminie jest Szydłowiecka Biblioteka Publiczna zlokalizowana w Regionalnym Centrum Biblioteczno-Multimedialnym wybudowanym w 2013 r. Centrum powstało w ramach projektu „Odnowa zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej w Szydłowcu – poprawa funkcjonalności i dostępności infrastruktury kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców Mazowsza” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007–2013. Zbiory RCB-M liczą ponad 40 tysięcy woluminów i obejmują literaturę naukową i popularnonaukową z różnych dziedzin, księgozbiór o charakterze informacyjnym, bogaty zbiór wydawnictw regionalnych będących źródłem wiedzy o historii, geografii, życiu gospodarczym i kulturalnym miasta oraz regionu.

W strukturze Szydłowieckiego Centrum Kultury – Zamek funkcjonuje również Miejska Informacja Turystyczna (szerzej opisana w podrozdziale Promocja gminy), mająca swoją siedzibę na Rynku Wielkim, która obsługuje turystów, prowadzi sprzedaż pamiątek oraz wydawnictw turystycznych dotyczących Szydłowca i regionu. Udostępnia informacje dotyczące walorów turystycznych, produktów turystycznych miasta, gminy i regionu, bazy oraz usług turystycznych i paraturystycznych, w tym: bazy obiektów noclegowych, gastronomicznych, komunikacji oraz innych usług niezbędnych uczestnikom i organizatorom turystyki. Świadczy usługi przewodników po zabytkach Szydłowca. W Miejskiej Informacji Turystycznej działa Galeria Szydłowieckich Artystów, która oferuje turystom unikatowe, atrakcyjne pamiątki z Szydłowca.

III. DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawiono szczegółową diagnozę, która obejmuje analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie Gminy Szydłowiec, a także sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z przedstawieniem graficznym zasięgów przestrzennych danych obszarów na obszarze Gminy Szydłowiec.

3.1. PODSTAWA PRAWNA I WYTYCZNE NIEZBĘDNE DO WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji jest jednym z zadań własnych gminy, i jeżeli gmina zamierza je realizować jest zobowiązana

do przeprowadzenia w pierwszej kolejności szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji. W toku opisywanej procedury obejmującej analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, które są głównym przedmiotem działań GPR.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczone zostają w drodze uchwały z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza. Obszar gminy, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk **społecznych** (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) i występowania ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej można wyznaczyć jako obszar zdegradowany. Negatywne zjawiska dla poszczególnych sfer:

- **gospodarczych** – niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw,
- **środowiskowych** – przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- **przestrzenno-funkcjonalnych** – wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych,
- **technicznych** – degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,

Obszar zdegradowany może zostać podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk. Natomiast **obszar rewitalizacji** to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym ze względu na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20 % powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30 % liczby mieszkańców gminy. Może zostać podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostaje podjęty stosowną uchwałą przez Radę Miejską w Szydłowcu na podstawie wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. We wniosku zostaje zawarta szczegółowa diagnoza potwierdzająca spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia oraz mapa w skali 1:5 000 zawierająca wskazanie granic tych obszarów, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, ze zm.). W uchwale można ustanowić:

- na rzecz gminy prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji,

- zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, z późn. zm.), dla wszystkich albo określonych w tej uchwale zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, pogłębiających niekorzystne zjawiska.

Dana uchwała stanowi akt prawa miejscowego.

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji została opracowana w zgodzie z przepisami zawartymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777), jak i „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020” Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016). Niniejsza diagnoza nawiązuje również do „Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego”.

3.2. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. Powinny być to pewne całości pod względem funkcjonalnym, charakteryzujące się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społeczno – gospodarczej i infrastrukturalnej Gminy Szydłowiec.

Gmina Szydłowiec jest gminą miejsko – wiejską. Cechuje się więc zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30 % mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

Na podstawie zebranych danych jednoznacznie stwierdzono, że koncentracja działań rewitalizacyjnych powinna mieć miejsce w Mieście Szydłowcu. Uzasadnieniem takiego wyboru są poniżej zebrane fakty:

- 1) W Mieście Szydłowcu zidentyfikowano szczególnie złożoną sytuację problemową, wymagającą koncentracji nakładów dla osiągnięcia pożądaných efektów. W poszczególnych sołectwach obszaru wiejskiego problemy społeczne są mniej odczuwalne.
- 2) Miasto Szydłowiec pełni szczególną rolę w obsłudze całej Gminy Szydłowiec. Jest to centrum administracyjne (siedziba Urzędu Miejskiego, Starostwa Powiatowego), handlowe i edukacyjne. Mieszczą się tu jednostki działające w zakresie ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, np. bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy) czy

konieczności korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej). Działa tu Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu, która funkcjonuje w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i zwalczania przestępczości na całym obszarze Gminy Szydłowiec. Miasto Szydłowiec stanowi główny w regionie ośrodek krzewienia kultury i aktywizacji społecznej mieszkańców, dzięki działalności Szydłowieckiego Centrum Kultury Zamek czy Regionalnego Centrum Biblioteczno – Multimedialnego. W Szydłowcu swą siedzibę ma także Lokalna Grupa Działania „Razem na Piaskowcu”, co jest przejawem aktywnego działania w zakresie rozwoju całego regionu. Niezaprzeczalnym jest stwierdzenie, że rozwiązanie problemów miasta będzie w tej sytuacji postrzegane jako działanie prorozwojowe w skali całej gminy.

- 3) Obok wymienionych czynników ze sfery społecznej, należy stwierdzić, że Miasto Szydłowiec pełni szczególną rolę w zakresie zapewnienia mieszkańcom Miasta i Gminy podstawowej infrastruktury technicznej. „Wodociągi i Kanalizacja” Spółka z o.o. w Szydłowcu eksploatuje na terenie Miasta Szydłowiec oczyszczalnię ścieków, która potencjalnie stanowi uciążliwość dla mieszkańców Szydłowca. Na terenie Miasta znajduje się nieeksploatowane już składowisko odpadów. Konieczna jest rekultywacja, utrzymanie i monitorowanie tego terenu. Szydłowiec jest także ważnym centrum komunikacyjnym gminy.
- 4) Stwierdza się, że na obszarach wiejskich potrzeby rewitalizacji są niewspółmiernie niższe, niż na obszarze miejskim gminy. Obok niewielkiego natężenia problemów, istotny jest również fakt koncentracji ludności. W małych miejscowościach efekt społeczny rewitalizacji byłby znacznie mniejszy, ponieważ objąłby niewielką liczbę ludności. Należy stwierdzić, że liczba ludności nawet największych sołectw nie przekracza 5 % ogólnej liczby ludności Gminy Szydłowiec, co w przypadku zalecanej koncentracji działań wskazuje na konieczność intensyfikacji działań w obszarze miejskim. Gęstość zaludnienia na obszarze miejskim wynosi 550 osób/km², a na obszarze wiejskim jedynie 61 osób/km².
- 5) Obok informacji dotyczących gęstości zaludnienia istotny jest również charakter zabudowy. W Mieście Szydłowcu udział powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni ogółem wynosi 17,1 %, a dla obszarów wiejskich jest to 5,5 %. Zabudowa w Mieście często nie jest dostosowana do aktualnych potrzeb użytkowników, co przedstawiono w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania.

W takiej sytuacji, po przedstawieniu uzasadnienia, odstępuje się od procesu identyfikacji obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich i przystępuje się do wyróżnienia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wyłącznie w Mieście Szydłowiec. Dlatego dalsza analiza będzie opierała się przede wszystkim na danych dotyczących obszaru miejskiego Gminy Szydłowiec. Dane dotyczące obszaru wiejskiego podawane będą wyłącznie poglądowo.

Dla obszaru miejskiego wyznaczono jednostki przestrzenne cechujące się spójnością terytorialną, funkcjonalną i społeczną. Wydzielono 10 jednostek przestrzennych przedstawionych w formie tabelarycznej. Przedstawiono także udział poszczególnych wartości w całkowitej powierzchni i liczbie ludności.

Tabela 7. Wykaz wydzielonych jednostek przestrzennych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni

Lp.	Wydzielona jednostka przestrzenna	Powierzchnia (ha)	Udział w ogólnej powierzchni (%)	Liczba ludności (osób)	Udział w ogólnej liczbie ludności (%)
1	Osiedle Książek	514	23,5	436	3,7
2	Wymysłów i Zielonka	421	19,2	84	0,7
3	Osiedle Praga	394	18,0	867	7,4
4	Osiedle Kolejowa	223	10,2	1 939	16,6
5	Osiedle Wschód	135	6,2	2 629	22,5
6	Osiedle Powstańców	135	6,2	894	7,6
7	Osiedle Stara Wieś	119	5,4	823	7,0
8	Osiedle Podzamcze	117	5,3	320	2,7
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	90	4,1	2 596	22,2
10	Osiedle nad Zalewem	40	1,8	1 108	9,5
suma		2 189	100,0	11 696	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Podczas wydzielania jednostek przestrzennych kierowano się m.in. koniecznością zebrania danych porównywalnych i weryfikowalnych. Dlatego dołożono starań, by ulice dla których pozyskano dane znalazły się w wydzielonej jednostce przestrzennej w całości. W większości przypadków taką zasadę można było zastosować. W kilku przypadkach nie było to możliwe, ze względu na przebieg danej ulicy przez kilka jednostek przestrzennych, co opisano i wyjaśniono. W formie tabelarycznej wskazano przynależność ulic do jednostek przestrzennych (Tabela 3. Przynależność ulic Miasta Szydłowca do jednostek przestrzennych wydzielonych na potrzeby analizy wskaźnikowej).

3.3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

W celu opracowania charakterystyki wydzielonych jednostek przestrzennych zebrano dane dotyczące, w szczególności, sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności bezrobocia, problemów ekonomicznych ludności, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego.

Na terenie Miasta Szydłowiec zebrano dane dla 10 wyznaczonych jednostek przestrzennych i dokonano analizy. Ze względów praktycznych dane wejściowe do analizy pozyskano w odniesieniu do ulic. Następnie zsumowano wyniki z poszczególnych ulic w ramach wydzielonych jednostek przestrzennych, zgodnie z klasyfikacją ulic.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami społecznymi: m.in. Gminy Szydłowiec, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu, Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu, Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

3.3.1. Sfera społeczna

W ramach analizy sfery społecznej zbadano zjawiska: zaawansowania procesu starzenia się ludności, wysokiej stopy bezrobocia, wysokiego poziomu ubóstwa, wysokiej przestępczości oraz niskiego poziomu edukacji

3.3.1.1. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności

Zaawansowanie procesu starzenia się ludności przeanalizowano za pomocą wskaźnika:

- udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.

Wskaźnik obrazujący udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze jest bardzo istotnym wskaźnikiem demograficznym. Pozwala ocenić stosunek grupy osób będących w wieku emerytalnym (dla kobiet – powyżej 60 lat, dla mężczyzn – powyżej 65 lat) do liczebności pozostałych grup wiekowych. Im więcej osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tym mniej korzystna struktura ekonomiczna społeczeństwa, świadcząca o jego starzeniu się.

Tabela 8. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

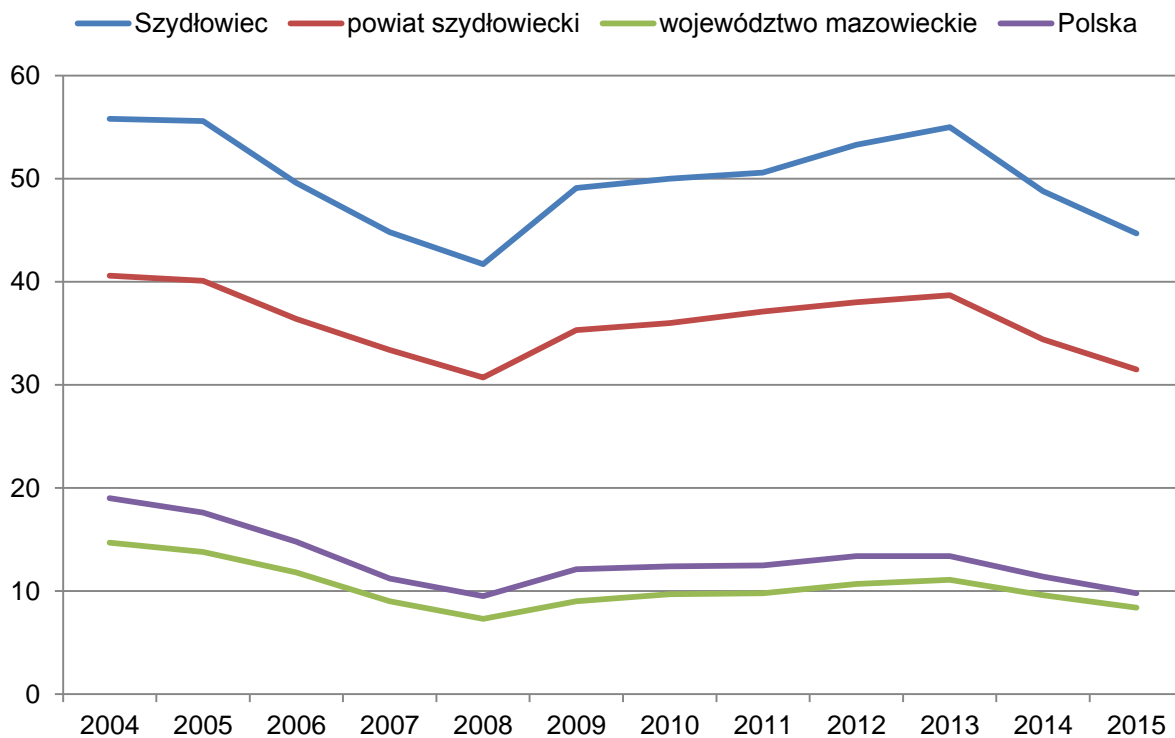
Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
1	Osiedle Książek	436	77	17,7
2	Wymysłów i Zielonka	84	10	11,9
3	Osiedle Praga	867	196	22,6
4	Osiedle Kolejowa	1 939	354	18,3
5	Osiedle Wschód	2 629	769	29,3
6	Osiedle Powstańców	894	132	14,8
7	Osiedle Stara Wieś	823	133	16,2
8	Osiedle Podzamcze	320	49	15,3
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	461	17,8
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	88	7,9
suma		11 696	2 269	19,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

W świetle zebranych danych udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na terenie Miasta Szydłowca wynosi 19,4 %. Jednostki przestrzenne w odniesieniu do których wskaźnik ten jest wyższy od średniej, zostały uznane za będące w stanie kryzysowym ze względu na udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. Oznaczono je w tabeli tłem pomarańczowym. Są nimi Osiedle Praga i Osiedle Wschód, które szczególnie dotyka proces starzenia się ludności.

3.3.1.2. Problemy rynku pracy

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec 2015 roku 9,8% i była nieznacznie wyższa niż wskaźnik dla województwa mazowieckiego, kształtujący się na poziomie 8,4 %. Bezrobocie na terenie powiatu szydłowieckiego ukształtowało się na poziomie 31,5 %. Analiza danych z okresu 2004-2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie analizowanej jednostki jest znacznie wyższa niż odsetek osób bezrobotnych na terenie powiatu szydłowieckiego, województwa mazowieckiego i Polski. Co więcej, bezrobocie na terenie powiatu szydłowieckiego należy do najwyższych w kraju. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu. Szacunkowa stopa bezrobocia na terenie Miasta Szydłowca osiągnęła w roku 2014 około 44,7 %.

Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (wg stanu na 2014 rok) w Mieście Szydłowcu wynosi 3 082 zł, co odpowiada 77 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Problemy rynku pracy przeanalizowano za pomocą wskaźnika:

- udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu, według stanu na 31.12.2015 r. na terenie Gminy Szydłowiec zarejestrowanych było 1 983 bezrobotnych. W tym 875 osób na obszarze wiejskim i 1 108 osób w Mieście Szydłowcu.

Na obszarze Miasta Szydłowca udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosi średnio 19,4%. Znaczny udział liczby bezrobotnych ogółem w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest podstawowym elementem składowym bezrobocia. Jednak stopa bezrobocia dodatkowo uwzględnia wszystkie osoby będące aktywne zawodowo (nie tylko w wieku produkcyjnym). Dlatego należy stwierdzić, że faktyczna stopa bezrobocia jest znacznie wyższa. Według danych GUS za maj 2016 r. w powiecie szydłowieckim stopa bezrobocia wyniosła 29,6 %.

Zgodnie z tendencją charakterystyczną dla jednostek wyższego rzędu, również na terenie Gminy Szydłowiec obserwuje się stopniowy spadek liczby osób bezrobotnych. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu w końcu i półrocza 2016 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła do 1 840 osób.

Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu nie dysponuje wykazem osób bezrobotnych w podziale na ulice, dlatego niemożliwe jest przedstawienie analizy w podziale na jednostki przestrzenne.

3.3.1.3. Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu. MOPS realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Według danych MOPS w Szydłowcu w roku 2015 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Szydłowiec wyniosła 901 osób. Na obszarze Miasta Szydłowca liczba ta wynosi 439, a na obszarze wiejskim osób 462.

Podstawowymi powodami występowania o pomoc była trudna sytuacja życiowa, występująca ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo oraz długotrwałą i ciężką chorobę. Działalność Ośrodka nastawiona była na usamodzielnienie życiowe oraz integrację ze środowiskiem.

Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych została zbadana za pomocą wskaźnika:

- liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Grupę wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru. Wskaźnik wyraźnie opisuje jaka część ludności w poszczególnych jednostkach przestrzennych nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy MOPS.

Szczegółowe dane dotyczące przyznawania pomocy społecznej w 2015 r. opracowane na podstawie danych MOPS w Szydłowcu zaprezentowano w tabeli. Dane przedstawiono w przeliczeniu na 1 000 osób, aby można było porównać zapotrzebowanie na świadczone przez MOPS usługi w podziale na jednostki przestrzenne.

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Osiedle Książek	436	21	48,2
2	Wymysłów i Zielonka	84	0	0,0
3	Osiedle Praga	867	33	38,1
4	Osiedle Kolejowa	1 939	59	30,4
5	Osiedle Wschód	2 629	97	36,9
6	Osiedle Powstańców	894	40	44,7
7	Osiedle Stara Wieś	823	44	53,5
8	Osiedle Podzamcze	320	13	40,6
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	100	38,5
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	32	28,9
suma		11 696	439	37,5

Źródło: dane MOPS w Szydłowcu za rok 2015

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Mieście Szydłowcu wynosi 439 osób. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru wynosi zatem 37,5 %. Wszystkie jednostki przestrzenne, które charakteryzują się dużą liczbą rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadającą na 1 000 mieszkańców danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym. Częściami miasta szczególnie narażonymi na problem korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej są: Osiedle Książek, Osiedle Praga, Osiedle Powstańców, Osiedle Stara Wieś, Osiedle Podzamcze, Stare Miasto z przyległymi ulicami.

3.3.1.4. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym oraz aktywność edukacyjna młodzieży w wieku 13-18 lat

Ważnym elementem wpływającym na poziom kształcenia jest dostęp do placówek edukacyjnych i jakość kształcenia w nich. W związku z tym powołano się na dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie i porównano wyniki osiągnięte przez uczniów szkół podstawowych podczas sprawdzianu szóstoklasistów oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego. Porównano wyniki z terenu Gminy Szydłowiec z wynikami z terenu powiatu szydłowieckiego i województwa mazowieckiego.

Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym oraz aktywność edukacyjna młodzieży w wieku 13-18 lat zbadano za pomocą dwóch wskaźników:

- wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze),
- wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze).

Wskaźnik – wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)

Na terenie Miasta Szydłowca działają dwie szkoły podstawowe. Ponadto szkoły podstawowe funkcjonują na obszarze wiejskim: w Sadku, Majdowie i Wysokiej. Zgodnie z danymi OKE we Warszawie przedstawiono średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w roku 2016. Dane przedstawiono w porównaniu ze średnimi wynikami dla powiatu szydłowieckiego i województwa mazowieckiego. Z analizy wyraźnie wynika, że uczniowie szkół z terenu Gminy Szydłowiec osiągają gorsze wyniki niż wynosi średnia wartość dla województwa mazowieckiego. Wyjątkiem jest Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku, której uczniowie w obu częściach sprawdzianu szóstoklasistów osiągnęli lepsze wyniki od ich rówieśników w całym województwie. Porównanie szkół z terenu Miasta Szydłowca wskazuje na gorsze wyniki Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57.

Tabela 10. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2015/2016

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)			
	część I			część II
	język polski	matematyka	część i razem	język angielski
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu, ul. Wschodnia 19	68,2	46,7	57,7	72,4
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku	69,3	64,3	67,1	90,7
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	66,8	41,1	54,3	61,9
Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Wysokiej	58,1	38,8	48,6	46,1
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57	63,0	40,8	52,2	65,2
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	65,9	47,6	57,0	64,7
Średnia dla województwa mazowieckiego	73,3	58,4	66,1	75,0
Średnia dla kraju	71,0	54,0	63,0	71,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

W celu możliwości porównania wyników z poprzednich lat w formie tabelarycznej przedstawiono dane za rok szkolny 2014/2015.

Tabela 11. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)			
	część I			część II
	język polski	matematyka	część i razem	język angielski
Wyniki w roku szkolnym 2014/2015				
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu, ul. Wschodnia 19	68,7	56,7	62,8	74,5
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku	70,5	53,0	62,0	79,4
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	62,1	42,9	52,7	63,6
Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Wysokiej	70,6	61,2	65,9	63,5
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57	72,1	53,2	62,8	75,0
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	68,3	56,3	62,4	73,3
Średnia dla województwa mazowieckiego	75,6	63,8	69,8	80,4
Średnia dla kraju	73,0	61,0	67,0	78,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

W roku szkolnym 2013/2014 sprawdzian szóstoklasistów odbywał się na innych zasadach. Przystawiona została wyłącznie ogólna suma punktów uzyskana przez uczniów. Na 40 punktów możliwych do zdobycia uczniowie szkół osiągnęli odpowiednio wynik:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu, ul. Wschodnia 19 – 26,3 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku – 27,5 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie – 19,3 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Wysokiej – 31,3 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57 – 24,3 pkt.,
- Średnia dla powiatu szydłowieckiego – 24,4 pkt.,
- Średnia dla województwa mazowieckiego – 27,0 pkt.,
- Średnia dla kraju nie została opublikowana przez OKE.

Wskaźnik – wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze)

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016 w terminie głównym przedstawiono na wykresie w odniesieniu do poszczególnych części egzaminu. Był on podzielony na część humanistyczną, w ramach której uczniowie zdają egzamin z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie oraz języka polskiego, a także część matematyczno – przyrodniczą obejmującą matematykę i przedmioty przyrodnicze. Dodatkowo uczniowie podchodzili do egzaminu z języka obcego. W województwie mazowieckim do egzaminu gimnazjalnego przystąpiło około 49 000 spośród około 50 000

uczniów III klasy gimnazjum (98%). Pozostali uczniowie przystąpili do egzaminu gimnazjalnego w czerwcu 2016 albo byli zwolnieni z obowiązku przystąpienia do egzaminu gimnazjalnego na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Tabela 12. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)						
	język polski (GH-P), historia i WOS (GH-H), matematyka (GM-M), przedmioty przyrodnicze (GM-P), język angielski na poziomie podstawowym (GA-P), język niemiecki na poziomie podstawowym (GN-P), język angielski na poziomie rozszerzonym (GA-R)						
	GH-H	GH-P	GM-M	GM-P	GA-P	GA-R	GN-P
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	48,5	63,1	41,5	46,4	76,9	51,0	51,4
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu	53,0	62,2	43,5	47,0	67,6	46,3	53,9
Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu	54,8	62,8	44,3	50,6	75,0	59,5	54,0
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	53,1	63,1	42,9	47,9	63,6	45,0	49,2
Średnia dla województwa mazowieckiego	58,7	72,6	52,1	54,0	67,8	49,4	56,5
Średnia dla kraju	56,0	69,0	49,0	51,0	64,0	45,0	57,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

Przedstawione wyniki egzaminu gimnazjalnego dla szkół z terenu Gminy Szydłowiec są gorsze niż średnie wyniki dla województwa mazowieckiego. Jedynie w przypadku języka angielskiego uczniowie kończący gimnazjum osiągnęli lepsze wyniki niż ich rówieśnicy z województwa.

Biorąc pod uwagę poziom jakości kształcenia mieszkańców Gminy Szydłowiec wskazuje się na potrzebę zwiększenia aktywności dzieci i młodzieży poprzez poprawę jakości kształcenia, umożliwienie korzystania z zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, związanych z doskonaleniem szczególnych zdolności i umiejętności. W powiązaniu z analizą występowania bezrobocia na terenie analizowanej jednostki i powodów jego występowania należy już na etapie kształcenia podstawowego i gimnazjalnego większą potrzebę przywiązać do prowadzenia edukacji w sposób umożliwiający zdobycie wiedzy praktycznej przydatnej w dalszym życiu zawodowym.

W przypadku egzaminu na koniec gimnazjum obok aktualnych danych z roku szkolnego 2015/2016, również zestawiono ze sobą dane za poprzednie dwa lata.

Tabela 13. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2014/2015 oraz 2013/2014

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)						
	język polski (GH-P), historia i WOS (GH-H), matematyka (GM-M), przedmioty przyrodnicze (GM-P), język angielski na poziomie podstawowym (GA-P), język niemiecki na poziomie podstawowym (GN-P), język angielski na poziomie rozszerzonym (GA-R)						
	GH-H	GH-P	GM-M	GM-P	GA-P	GA-R	GN-P
Wyniki w roku szkolnym 2014/2015							
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	58,7	55,7	42,5	46,7	69,8	58,3	47,5

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)						
	język polski (GH-P), historia i WOS (GH-H) , matematyka (GM-M) , przedmioty przyrodnicze (GM-P), język angielski na poziomie podstawowym (GA-P), język niemiecki na poziomie podstawowym (GN-P), język angielski na poziomie rozszerzonym(GA-R)						
	GH-H	GH-P	GM-M	GM-P	GA-P	GA-R	GN-P
Wyniki w roku szkolnym 2014/2015							
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu	65,4	59,0	46,8	47,9	71,8	52,9	53,7
Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu	64,5	61,3	48,7	49,8	81,6	65,4	56,8
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	61,9	60,7	43,4	46,3	56,2	47,1	50,9
Średnia dla województwa mazowieckiego	65,9	64,7	51,2	52,1	69,8	51,2	55,5
Średnia dla kraju	64,0	62,0	48,0	50,0	67,0	48,0	57,0
Wyniki w roku szkolnym 2013/2014							
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	51,4	54,3	34,0	45,8	51,3	22,8	41,5
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu	60,7	65,7	49,5	53,0	69,4	50,2	50,9
Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu	59,3	71,5	43,3	50,8	75,7	60,7	54,7
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	56,5	64,8	42,8	50,0	63,9	42,4	49,7
Średnia dla województwa mazowieckiego	70,0	61,0	50,0	54,0	70,0	50,0	53,0
Średnia dla kraju	59,0	68,0	47,0	52,0	67,0	46,0	54,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

Oprócz wymienionych w tabeli wyników, w roku szkolnym 2014/2015 jeden uczeń Gimnazjum nr 1 w Szydłowcu zdawał egzamin z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym i uzyskał 58 %. w Gimnazjum nr 2 takich uczniów było 19, a średni wynik przez nich osiągnięty wyniósł 41,3 %.

W roku szkolnym 2013/2014 średni wynik egzaminu gimnazjalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym wyniósł 42,1 %.

3.3.1.5. Przestępczość

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. W celu określenia narażenia lokalnej społeczności na niebezpieczeństwa związane z przestępczością, przeanalizowano dostępne dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Szydłowcu.

W świetle zebranych informacji za rok 2015:

- Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego wyniosła:
  - na obszarze wiejskim – 260,
  - na obszarze miejskim – 1 313.
- Ilość przestępstw kryminalnych popełnionych na danym obszarze wyniosła:
  - na obszarze wiejskim – 58,
  - na obszarze miejskim – 112.

3. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe wyniosła:
  - na obszarze wiejskim – 3,
  - na obszarze miejskim – 4.
4. Liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie wyniosła:
  - na obszarze wiejskim – 13,
  - na obszarze miejskim – 12.

Widać więc wyraźnie, że ilość interwencji Policji jest znacznie wyższa w Mieście Szydłowcu. Tu zdiagnozowano nasilone zjawiska zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.

Przestępczość zbadano za pomocą dwóch wskaźników:

- ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,
- ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Miasta Szydłowca odzwierciedla wskaźnik dotyczący ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, którą odniesiono do 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Szczegółowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu. Informacje dotyczą roku 2015.

Tabela 14. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Osiedle Książek	436	18	41,3
2	Wymysłów i Zielonka	84	3	35,7
3	Osiedle Praga	867	125	144,2
4	Osiedle Kolejowa	1 939	162	83,5
5	Osiedle Wschód	2 629	347	132,0
6	Osiedle Powstańców	894	120	134,2
7	Osiedle Stara Wieś	823	52	63,2
8	Osiedle Podzamcze	320	47	146,9
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	396	152,5
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	43	38,8
suma		11 696	1 313	112,3

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu za rok 2015

Zgodnie z zebranymi informacjami, największa ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru występuje w jednostce przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie przekracza 150 interwencji na 1 000 mieszkańców. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Miasta Szydłowca oznaczono pomarańczowym tłem.

Wskaźnik - ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

W grupie wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Miasta Szydłowca znalazł się również wskaźnik dotyczący ilości popełnionych przestępstw kryminalnych, którą odniesiono do 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Szczegółowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu. Informacje dotyczą roku 2015.

Tabela 15. Ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	ilość popełnionych przestępstw kryminalnych	ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Osiedle Książek	436	1	2,3
2	Wymysłów i Zielonka	84	0	0,0
3	Osiedle Praga	867	11	12,7
4	Osiedle Kolejowa	1 939	16	8,3
5	Osiedle Wschód	2 629	32	12,2
6	Osiedle Powstańców	894	8	8,9
7	Osiedle Stara Wieś	823	3	3,6
8	Osiedle Podzamcze	320	3	9,4
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	34	13,1
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	4	3,6
suma		11 696	112	9,6

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu za rok 2015

Zgodnie z zebranymi informacjami, największa ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru występuje w jednostce przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie przekracza 9,6 popełnionych przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Miasta Szydłowca oznaczono pomarańczowym tłem. FREKWENCJA w WYBORACH i UCZESTNICTWO w ORGANIZACJACH SPOŁECZNYCH

3.3.1.6. Frekwencja w wyborach i uczestnictwo w organizacjach społecznych

Jednym z kryteriów oceny aktywności społecznej ludności są sprawy związane z uczestnictwem w wyborach oraz uczestnictwem w organizacjach społecznych. Obie wymienione cechy potraktowano jako wskaźnik dodatkowy.

Na bazie przedstawionych problemów związanych z bezrobociem, koniecznością korzystania ze świadczeń pomocy społecznej czy wysoką przestępczością odniesiono się również do frekwencji wyborczej. Dane zebrano na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i Gminy Szydłowiec. Analizie porównawczej poddano informacje dotyczące wyborów przeprowadzonych w roku 2015.

Tabela 16. Porównanie frekwencji wyborczej na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i Gminy Szydłowiec

Lp.	Jednostka przestrzenna	Wybory Prezydenckie 2015	Wybory do Sejmu i Senatu 2015
1	Polska	55,3	50,9
2	Województwo mazowieckie	61,6	58,7
3	Powiat szydłowiecki	52,4	45,4
	Gmina Szydłowiec	53,8	47,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Z przedstawionych danych wynika, że mieszkańcy Gminy Szydłowiec uczestniczą w wyborach chętniej niż mieszkańcy całego powiatu szydłowieckiego. Jednak w porównaniu do województwa mazowieckiego i kraju, obie jednostki cechuje znacznie niższy poziom uczestnictwa w wyborach. Świadczy to o stosunkowo mniejszym zaangażowaniu w życie polityczne regionu i kraju.

Dodatkowo w celu podobnego porównania, jednak z uwzględnieniem działalności w organizacjach społecznych zebrano dane przedstawione w tabeli.

Tabela 17. Porównanie uczestnictwa w organizacjach społecznych na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i Gminy Szydłowiec

Lp.	Jednostka przestrzenna	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców
1	Polska	3,31
2	Województwo mazowieckie	4,07
3	Powiat szydłowiecki	2,83
	Gmina Szydłowiec	3,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 rok

Biorąc pod uwagę ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców należy stwierdzić, że wskaźnik ten jest lepszy niż wskaźnik dla powiatu szydłowieckiego i kraju. Jednak nadal więcej organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców przypada w województwie mazowieckim.

3.3.2. Sfera gospodarcza

W ramach analizy sfery społecznej przeanalizowano ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Jest to wskaźnik mogący świadczyć o niskim stopniu przedsiębiorczości miejscowej ludności i słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

3.3.2.1. Klimat aktywności gospodarczej

Kolejnym z elementów oceny narażenia poszczególnych regionów na wykluczenie społeczne jest analiza klimatu aktywności gospodarczej.

W strefie gospodarczej elementem wskazanym do oceny klimatu aktywności gospodarczej poszczególnych jednostek przestrzennych jest wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W odniesieniu do powyższego wskaźnika, porównano liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadającą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Miasta Szydłowca, w ujęciu poszczególnych jednostek przestrzennych.

Tabela 18. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Osiedle Książek	262	22	8,4
2	Wymysłów i Zielonka	56	4	7,1
3	Osiedle Praga	526	82	15,6
4	Osiedle Kolejowa	1 270	124	9,8
5	Osiedle Wschód	1 373	154	11,2
6	Osiedle Powstańców	603	67	11,1
7	Osiedle Stara Wieś	551	59	10,7
8	Osiedle Podzamcze	206	25	12,1
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	1 811	249	13,7
10	Osiedle nad Zalewem	781	90	11,5
suma		7 439	876	11,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

Analizując dane GUS należy stwierdzić, że ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest na terenie Gminy Szydłowiec znacznie niższa niż wartość dla województwa mazowieckiego i Polski. W ujęciu poszczególnych jednostek przestrzennych trzeba wskazać, że najmniejsza ilość podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym funkcjonuje na obrzeżach Miasta Szydłowca, co jest zjawiskiem zupełnie normalnym.

Jednak corocznie obserwuje się przenoszenie działalności z centrum Miasta do lokalizacji oddalonych od Rynku Wielkiego. Powinno się zapobiegać temu zjawisku, gdyż ucieczka przedsiębiorców z centrum powoduje pozostawienie niezagospodarowanych lokali użytkowych. Puste obiekty niszczeję przez co pogarsza się wizerunek Szydłowca, a w konsekwencji wpływa to na stan społeczno – gospodarczy opisywanego obszaru.

Budynki i obiekty centrum Szydłowca, podobnie jak w innych miastach ze względu na wiek, niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz ogólny stan użytkowy stają się coraz mniej atrakcyjne dla lokowania działalności gospodarczej. Konieczność ponoszenia wysokich kosztów remontów i modernizacji tych obiektów sprawia, że przedsiębiorcy wybierają inną lokalizację. Co ważne, trzeba stwierdzić, że bez kompleksowej rewitalizacji tych obiektów, proces będzie postępował. Wiekowe budynki nie są bowiem w stanie konkurować z młodszymi i lepiej wyposażonymi zlokalizowanymi na obrzeżach miasta.

Kierunkiem docelowym, powinien być rozwój przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Szydłowiec, mierzony wzrostem ilości aktywnie działających podmiotów gospodarczych. Nie powinno się to jednak odbywać kosztem działalności prowadzonych w centrum, ale przebiegać równomiernie we wszystkich obszarach Miasta Szydłowca.

3.3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno – funkcjonalnej odniesiono się w mniejszym lub większym stopniu do takich zjawisk jak: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska, niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.

Na terenie Miasta Szydłowca przeprowadzono inwentaryzację terenową. Oceniono stan budynków, stwierdzając które z nich są w złym stanie i nadają się do remontu. Przy ocenie stanu budynków wzięto pod uwagę wyżej wymienione aspekty sfery przestrzenno – funkcjonalnej. Dlatego szacunkowa inwentaryzacja jest cennym źródłem informacji dotyczących badanego zjawiska.

3.3.3.1 Warunki lokalnej egzystencji wynikające ze stanu budynków mieszkalnych

Zgodnie z przeprowadzoną wizją terenową oraz wywiadem społecznym wiele obiektów budowlanych położonych na terenie Miasta Szydłowca cechuje się postępującą degradacją stanu technicznego oraz brakiem funkcjonowania rozwiązań technicznych, umożliwiającą efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

W szczególności widoczne są niedostatki w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych. Jak wynika z zebranych danych na terenie wskazanego obszaru istnieje duża potrzeba realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych budynków.

Powszechnie przyjmuje się, że termomodernizacja to działanie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej na potrzeby danego budynku. Działania składające się na ten proces dotyczą wszelkich usprawnień w zakresie wytwarzania, przesyłania, wykorzystania i zmniejszania zużycia energii. W ich skład wchodzi:

- ocieplenie dachu/stropodachu,
- ocieplenie ścian,
- wymiana lub remont okien,
- modernizacja lub wymiana systemu grzewczego w budynku,
- unowocześnienie systemu wentylacji,
- usprawnienie systemu wytwarzania ciepłej wody użytkowej.

Największe straty ciepła są związane z przegrodami zewnętrznymi i w skrajnych przypadkach wynosić mogą do 35 % strat ciepła z całego domu. Dlatego niezmiernie istotne z punktu widzenia kosztów eksploatacji budynku jest prawidłowe dobranie materiałów budowlanych na przegrody zewnętrzne.

Inną ważną przyczyną strat ciepła, przekładających się na zużycie paliw i energii, jest niska sprawność instalacji grzewczej. Wynika to przede wszystkim z niskiej sprawności źródła ciepła, czyli kotła, ale także ze złego stanu technicznego wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania. Zły stan techniczny instalacji centralnego ogrzewania wynika przede wszystkim z jej rozregulowania, braku lub niedokładnego zaizolowania rur oraz zwężeń w przepływie czynnika grzewczego w rurach i grzejnikach spowodowane odkładaniem się osadów stałych. Wysokie zużycie energii cieplnej wynika również z braku możliwości łatwej regulacji i dostosowania zapotrzebowania ciepła do zmieniających się warunków pogodowych (automatyka kotła) i potrzeb cieplnych w poszczególnych pomieszczeniach (zawory termostatyczne).

Kolejnym problemem związanym z brakiem możliwości efektywnego korzystania z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska jest wysoki udział nieruchomości mieszkalnych wykorzystujących tradycyjne surowce (np. węgiel kamienny, węgiel brunatny, drewno) do ogrzewania budynków mieszkalnych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Powoduje to powstawanie dużej ilości zanieczyszczeń stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia miejscowej ludności.

Indywidualne źródła ogrzewania budynków stanowią główne źródło „niskiej emisji”. Niska emisja to zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego szkodliwe dla zdrowia i środowiska substancjami powstałymi w wyniku procesów spalania paliw i innych procesów związanych z bytowaniem człowieka, m.in.: zaopatrzeniem w energię ciepłą budynków. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów

w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne nie podlega żadnym ograniczeniom prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część wykorzystywanych w proponowanych obszarach zdegradowanych źródeł ogrzewania i ciepłej wody użytkowej nie odpowiada wymaganym standardom w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wiek kotłów centralnego ogrzewania determinuje ich sprawność użytkową. Wraz ze wzrostem okresu przez jaki eksploatowany jest kocioł, spada jego sprawność grzewcza, czyli należy zużyć więcej paliwa, aby ogrzać tą samą powierzchnię. Powoduje to wzrost kosztów ogrzewania oraz wydzielanie większej ilości CO₂ do atmosfery.

Analizując możliwość efektywnego korzystania z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska należy stwierdzić że na terenie Miasta Szydłowca występuje mała liczba mikroinstalacji OZE np. panele słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne czy pompy ciepła.

Dodatkowo należy podkreślić, że na opisywanym obszarze znajdują się obiekty ujęte w ewidencji zabytków, co potwierdza istotną wartość historyczną tych terenów.

Warunki lokalnej egzystencji wynikające ze stanu budynków mieszkalnych przeanalizowano za pomocą wskaźnika:

- nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.

Na podstawie wstępnych informacji dotyczących stanu technicznego i funkcjonalnego budynków mieszkalnych na terenie Miasta Szydłowca podjęto się inwentaryzacji terenowej. Cały obszar Miasta Szydłowca został spisany, a wynikiem prac był wykaz domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu.

W tabeli przedstawiono wyniki analizy. Dane ilościowe dotyczące zinwentaryzowanych budynków odniesiono do powierzchni poszczególnych jednostek przestrzennych. Uzyskano w ten sposób wskaźnik dotyczący nagromadzenia budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzony ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu. Dane przedstawiono w odniesieniu do 100 ha.

Tabela 19. Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Powierzchnia (ha)	Liczba domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu	Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru
1	Osiedle Książek	514	3	0,6
2	Wymysłów i Zielonka	421	1	0,2
3	Osiedle Praga	394	27	6,9
4	Osiedle Kolejowa	223	6	2,7
5	Osiedle Wschód	135	8	5,9
6	Osiedle Powstańców	135	23	17,1
7	Osiedle Stara Wieś	119	75	63,1
8	Osiedle Podzamcze	117	4	3,4
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	90	82	90,6
10	Osiedle nad Zalewem	40	6	15,0
suma		2 189	235	10,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Średnia wartość nagromadzenia budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie wynosi na terenie Miasta Szydłowca 10,7 domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu na 100 ha. Jednostki przestrzenne, dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna od wartości dla Miasta Szydłowca oznaczono tłem pomarańczowym. Warto podkreślić, że szczególnie wysoką wartość zdiagnozowano w jednostce przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie wskaźnik jest aż 9-krotnie wyższy niż wartość przeciętna dla wszystkich obszarów.

3.3.4. Sfera środowiskowa

W niniejszym opracowaniu nie prowadzono szczegółowej analizy stanu środowiska przyrodniczego. Taka analiza nie jest możliwa do przeprowadzenia w bardzo dużej skali dokładności, jaką z pewnością cechuje się podział Miasta Szydłowca na 10 jednostek przestrzennych. Jednak w celu choćby podstawowej analizy zjawisk z zakresu sfery środowiskowej przywołano kilka informacji dotyczących całej Gminy Szydłowiec. Wśród najważniejszych uwarunkowań przyrodniczych należy wymienić:

- zagrożenie dla zdrowia ludzi wynikające z zanieczyszczenia powietrza. Spowodowane jest to spalaniem w piecach centralnego ogrzewania surowców niskiej jakości (również niedopuszczalne spalanie odpadów) czyli tzw. „niską emisją” i emisją spalin,
- uciążliwość związaną z występowaniem dużego natężenia hałasu, co związane jest z przebiegiem dróg o znaczeniu ponadregionalnym,

- potencjalną uciążliwość związaną z lokalizacją w Mieście Szydłowcu komunalnej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ulicy Sowińskiego. Jej eksploatacją zajmuje się spółka Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Szydłowcu,
- uciążliwość związaną z niepełnym skanalizowaniem terenu. Wynikiem tego, jest gromadzenie nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych i przydomowych oczyszczalniach ścieków, stanowiących potencjalne zagrożenie dla jakości wód podziemnych,
- występowanie na terenie Miasta Szydłowca nieeksploatowanego składowiska odpadów (rejon ulicy Piaskowej), które należy zrehabilitować i stale monitorować.

Należy zaznaczyć, że wskazane zostały wyłącznie podstawowe czynniki środowiskowe warunkujące jakość życia. Są one typowe dla całej Gminy Szydłowiec, a w przypadku miasta nie sposób wskazać ich konkretną granicę.

3.3.5. Podsumowanie analizy wskaźnikowej

Na bazie przeprowadzonej w poprzednim rozdziale analizy wskaźnikowej, przeprowadzono podsumowanie zebranych wyników. W diagnozie przedstawiono stan rozwoju Miasta Szydłowca w poszczególnych sferach.

SFERA SPOŁECZNA

W zakresie zaawansowania procesu starzenia się ludności analizie poddano:

- udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.

W ramach badania problemów rynku pracy przeanalizowano:

- udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W ramach analizy samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych analizie poddano:

- liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

W celu przeanalizowania jakości kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach zebrano dane dotyczące:

- wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze),
- wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze).

Biorąc pod uwagę dane dotyczące bezpieczeństwa i porządku uwzględniono następujące wskaźniki:

- ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,

- ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

SFERA GOSPODARCZA

W celu przedstawienia warunków działalności gospodarczej wzięto pod uwagę:

- liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

W zakresie przestrzenno - funkcjonalnych warunków lokalnej egzystencji przedstawiono:

- nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.

SFERA ŚRODOWISKOWA

- W zakresie środowiskowych warunków lokalnej egzystencji nie prowadzono analizy w podziale na jednostki przestrzenne, gdyż określonych parametrów środowiska nie można rozpatrywać w tak małej przestrzeni. Przedstawiono jednak ogół uwarunkowań, które mają wpływ na jakość życia mieszkańców całej Gminy Szydłowiec.

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Szydłowca. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek przestrzennych.

Tabela 20. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Szydłowca

Lp.	Jednostka przestrzenna	SFERA SPOŁECZNA				SFERA GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA
		Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym	Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru
1	Osiedle Książek	17,7	48,2	41,3	2,3	8,4	0,6
2	Wymysłów i Zielonka	11,9	0,0	35,7	0,0	7,1	0,2
3	Osiedle Praga	22,6	38,1	144,2	12,7	15,6	6,9
4	Osiedle Kolejowa	18,3	30,4	83,5	8,3	9,8	2,7
5	Osiedle Wschód	29,3	36,9	132,0	12,2	11,2	5,9
6	Osiedle Powstańców	14,8	44,7	134,2	8,9	11,1	17,1
7	Osiedle Stara Wieś	16,2	53,5	63,2	3,6	10,7	63,1
8	Osiedle Podzamcze	15,3	40,6	146,9	9,4	12,1	3,4
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	17,8	38,5	152,5	13,1	13,7	90,6
10	Osiedle nad Zalewem	7,9	28,9	38,8	3,6	11,5	15,0
SUMA		19,4	37,5	112,3	9,6	11,8	10,7

Zródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

3.3.6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Szydłowca została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkim jednostek przestrzennych, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane. Spośród 6 zastosowanych wskaźników, 4 dotyczą sfery społecznej, 1 odnosi się do sfery przestrzenno - funkcjonalnej, 1 do sfery gospodarczej.
- 2) Za obszary zdegradowane uznano te jednostki przestrzenne, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla Miasta Szydłowca dla co najmniej 3 wskaźników ze sfery społecznej, a dodatkowo wartość wskaźnika ze sfery gospodarczej lub przestrzenno – funkcjonalnej przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla Miasta Szydłowca.

Wobec zebranych informacji proponuje się **uznanie za obszar zdegradowany** jednostek przestrzennych: Osiedle Wschód oraz Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie zdiagnozowano nasilone problemy o charakterze społecznym oraz gospodarczym lub przestrzenno - funkcjonalnym, zgodnie z granicą przedstawioną na **rycynie nr 4**. Szczegółowa mapa pozwalająca na ustalenie dokładnego przebiegu granic obszaru zdegradowanego stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy stwierdzono, że w ramach jednostki przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami występują bardziej pogłębione negatywne zjawiska społeczne. Aż 3 wskaźniki wskazujące na stan kryzysowy są mniej korzystne niż wartości charakteryzujące obszar Osiedla Wschód. Są nimi:

- liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,
- ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,
- ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Jedynie w przypadku udziału procentowego ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze dla Osiedla Wschód niekorzystna wartość wskaźnika wynosi 29,3 %. Jest więc mniej korzystna niż wartość dla jednostki przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami.

Jednocześnie obie wydzielone jednostki, charakteryzują się występowaniem jednej wartości negatywnej, odnoszącej się do sfer pozaspołecznych. W przypadku Osiedla Wschód jest to liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym. W odniesieniu do Starego Miasta z przyległymi ulicami takim wskaźnikiem jest nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.

Oprócz występujących problemów z analizy wskaźnikowej, wskazane obszary, podobnie jak pozostała część Miasta Szydłowca borykają się z problemem wysokiej stopy bezrobocia (jeden z najwyższych w Polsce) oraz niskiego poziomu edukacji (w porównaniu do średniej dla województwa mazowieckiego).

Osiedle Wschód zgodnie z wyznaczonym podziałem na jednostki przestrzenne zajmuje 6,2 % powierzchni Miasta Szydłowca, natomiast Stare Miasto z przyległymi ulicami odpowiednio 4,1 %. Łącznie jest to 10,3 %.

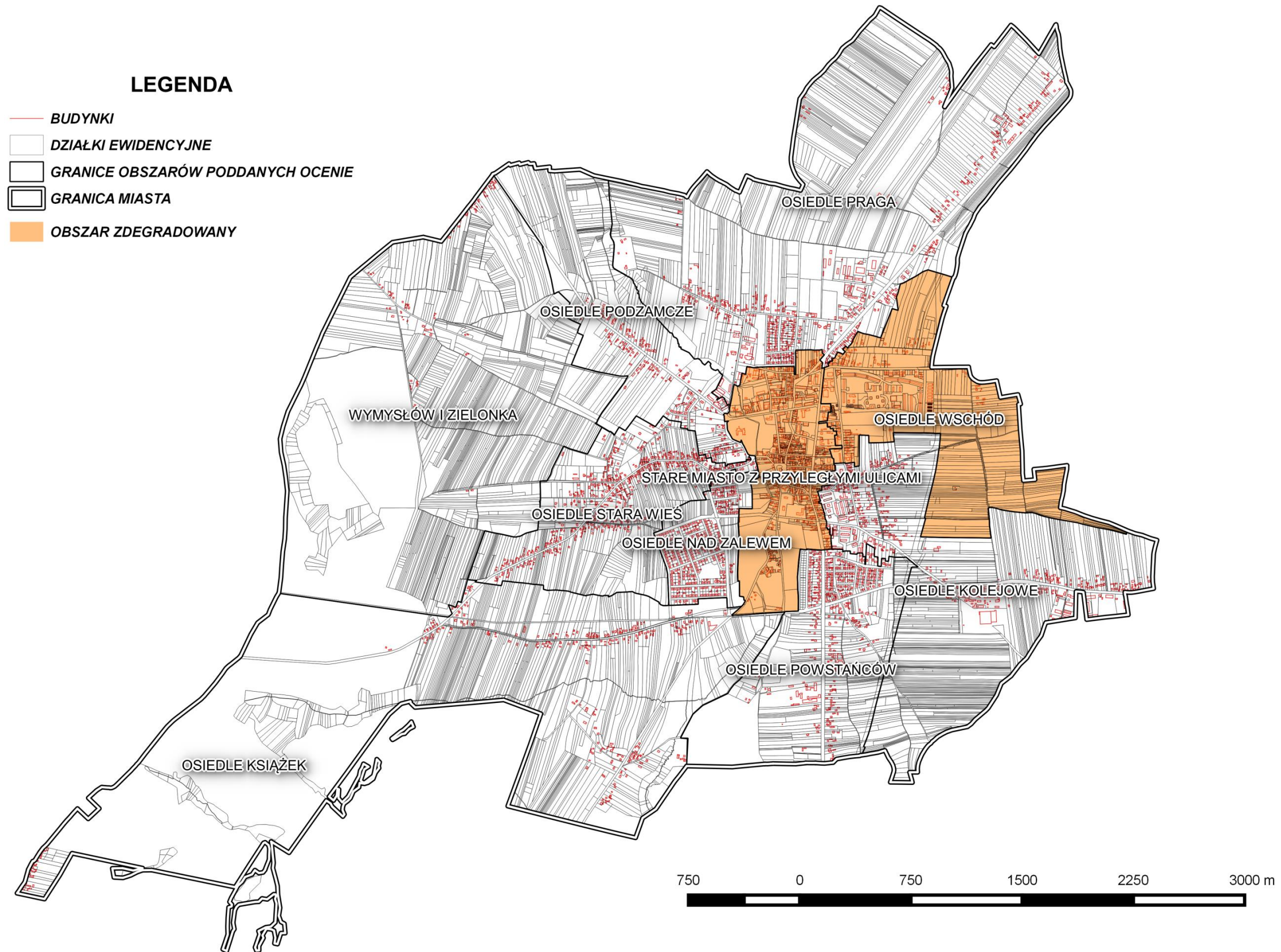
Biorąc pod uwagę liczbę ludności, Osiedle Wschód zamieszkuje 22,5 % ludności Miasta Szydłowca, a Stare Miasto z przyległymi ulicami to 22,2 % ogółu mieszkańców.

Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy oraz 30% jej ludności. Łączna ilość mieszkańców dwóch wydzielonych jednostek przestrzennych zaliczonych do obszaru zdegradowanego: Osiedla Wschód i Starego Miasta z przyległymi ulicami wynosi 5 637 osób. Liczba ludności całej Gminy Szydłowiec wynosi 18 792 osoby.

Powierzchnia Gminy Szydłowiec wynosi 13 830 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego to 125 ha.

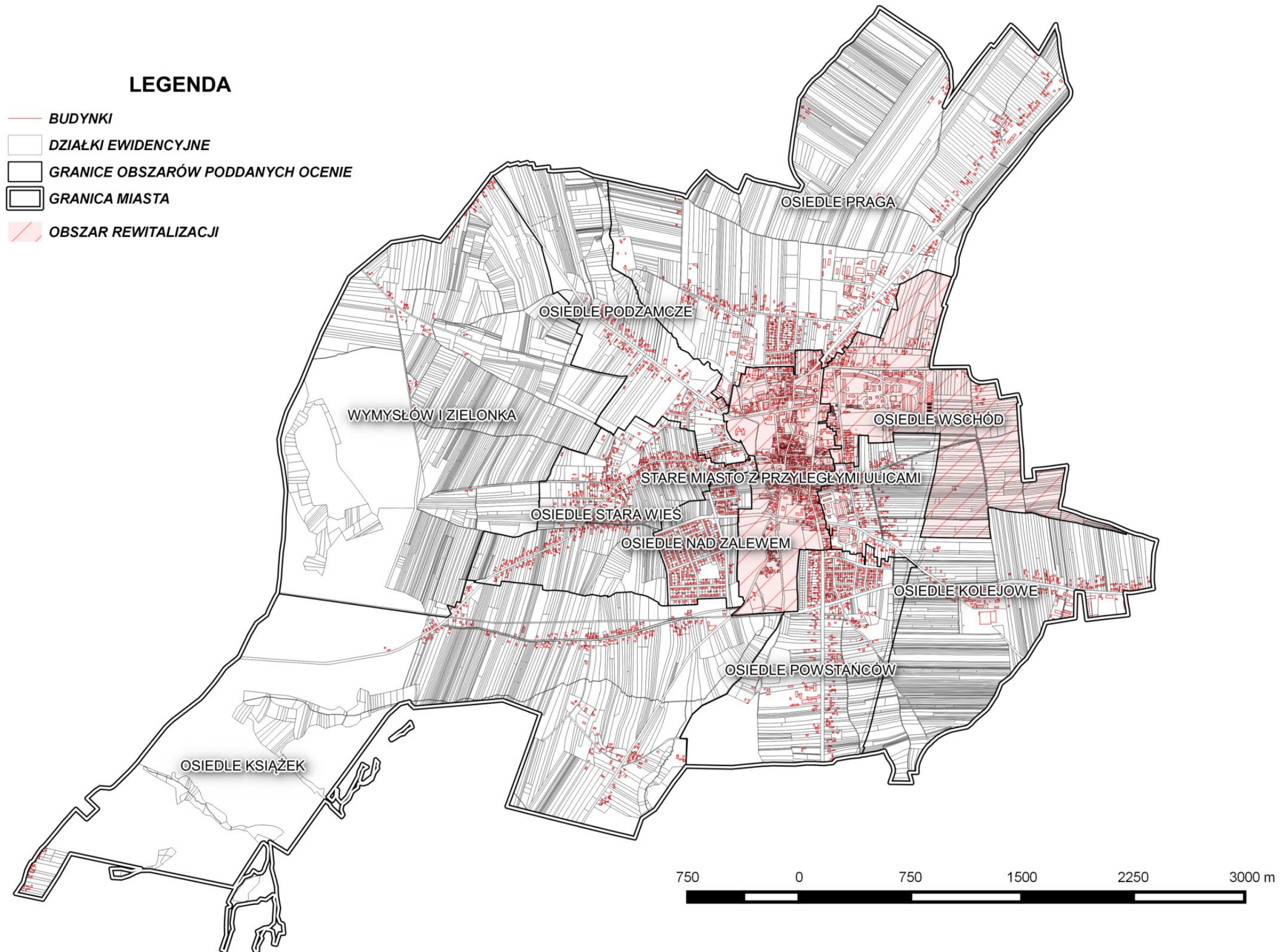
W związku z powyższym do **obszaru rewitalizacji** proponuje się włączyć jednostkę przestrzenną Stare Miasto z przyległymi ulicami oraz jednostkę przestrzenną Osiedle Wschód, zgodnie z granicami wyznaczonymi na **rycinie nr 5**, przedstawionymi bardziej szczegółowo na załączniku graficznym do niniejszego opracowania.

Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji może obejmować nie więcej niż 20% powierzchni Gminy Szydłowiec i dotyczyć nie więcej 30 % ludności, stwierdza się, że wyznaczony obszar rewitalizacji mniej niż 0,9 % powierzchni całkowitej Gminy Szydłowiec i 28 % jej mieszkańców. Spełnia więc wymagane kryteria.

Ryc. 4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Szydłowiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Ryc. 5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Szczegółowa diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Szydłowiec została przedstawiona Radzie Miejskiej jako integralna część wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz ze wskazaniem granic tych obszarów na mapie w skali co najmniej 1:5 000. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Szydłowiec został podjęty Uchwałą Nr 149/XXIII/16 Rady Miejskiej w Szydłowcu w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

IV. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI, CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

4.1. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI

Wizja stanu obszaru rewitalizacji odpowiada na pytania dotyczące stanu docelowego, do którego dąży się w wyniku działań rewitalizacyjnych:

- Co chcemy osiągnąć?
- Do jakiego stanu rozwoju obszarów zdegradowanych dążymy?

Wizja przedstawia stan docelowy obszaru rewitalizacji objętego GPR. Stanowi również motywację do działania dla wszystkich interesariuszy rewitalizacji dla jak najbardziej efektywnego wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023. Wizja została ujęta w następujący sposób:

Miasto Szydłowiec centrum rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie wykorzystującym lokalny potencjał poprzez modernizację zdegradowanej przestrzeni, infrastruktury społecznej i technicznej oraz rozwój turystyki

Wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Szydłowiec obejmuje Stare Miasto z przyległymi ulicami oraz Osiedle Wschód. Szczególnie Stare Miasto jest obszarem reprezentatywnym o wysokim potencjale rozwojowym, gdzie zdiagnozowano wysoką koncentrację negatywnych zjawisk ze sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Natomiast na Osiedlu Wschód prócz wysokiej koncentracji problemów społecznych wykazano negatywne zjawiska w sferze gospodarczej.

Obszar rewitalizacji po przeprowadzeniu działań naprawczych to miejsce wykorzystujące lokalny potencjał do osiągnięcia jak najwyższego stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego. Wyeliminowano lub znacznie ograniczono zdiagnozowane zjawiska negatywne, w postaci bezrobocia, czy wysokiego udziału osób korzystających z pomocy społecznej. Poprawiono również stan bezpieczeństwa publicznego.

Społeczność lokalna wykazuje wysoki poziom integracji i samoorganizacji. Mieszkańcy obszaru zdegradowanego aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym, są przedsiębiorczy co przejawia się osiąganiem wyższych dochodów. Ograniczono tzw. niską emisję poprzez promocję rozwiązań technicznych przyjaznych środowisku. W zakresie działań infrastrukturalnych gruntownie zmodernizowano zabudowę odznaczającą się bardzo złym stanem technicznym. Szczególnie odnowiono zdegradowaną przestrzeń w centrum Miasta nadając jej nowe, bądź przywracając dawne funkcje, jednocześnie tworząc spójną i atrakcyjną przestrzeń do życia. Zadbano również o rozwój infrastruktury turystycznej, wykorzystując lokalne walory w postaci przede wszystkim: licznych zabytków architektury i urbanistyki.

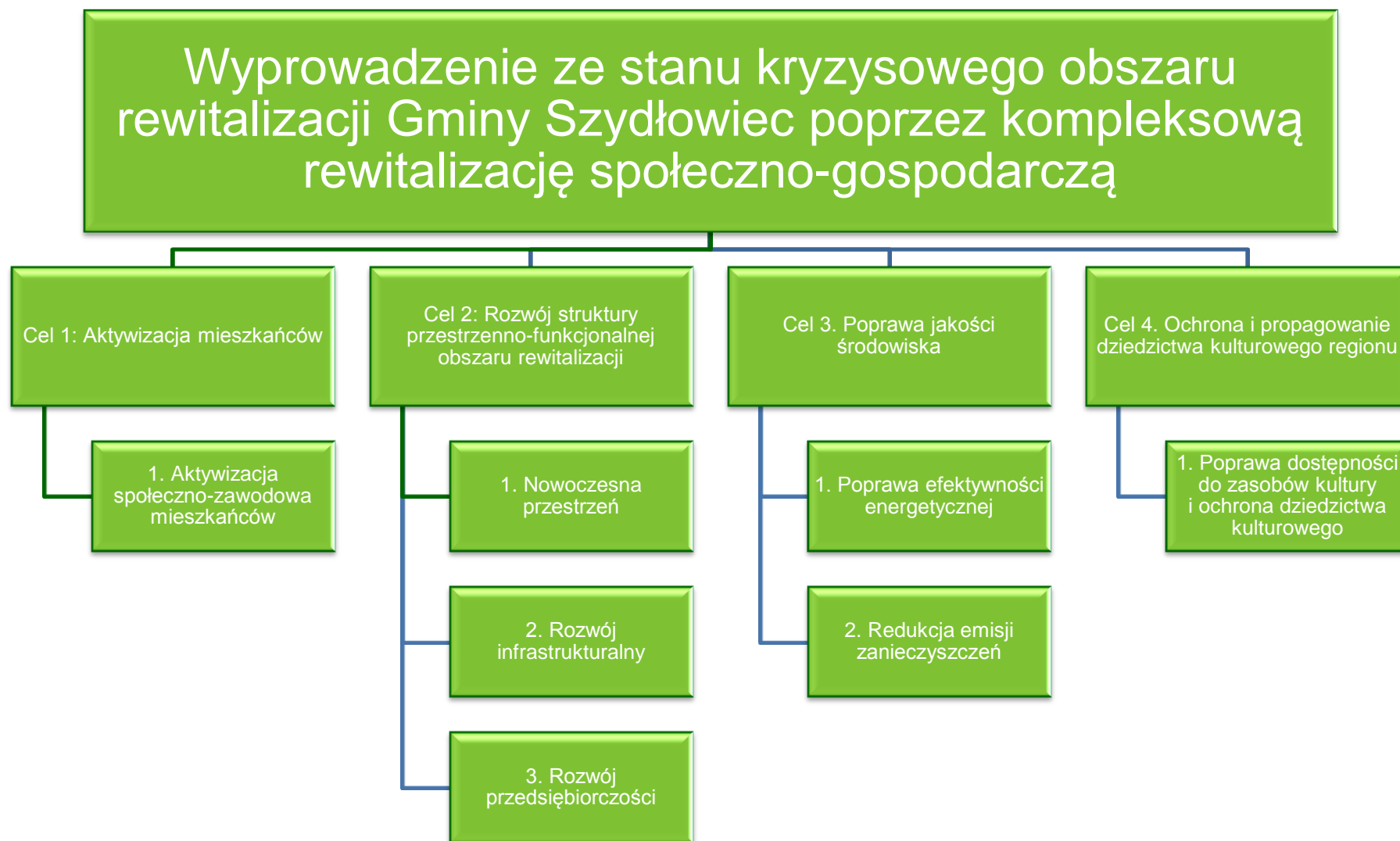
Pozytywne zmiany dotyczą również rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej, tak aby odpowiadała obecnym i przyszłym potrzebom lokalnego społeczeństwa. Działania infrastrukturalne (działania twarde) są komplementarne z działaniami w sferze społecznej (działaniami miękkimi) i wspierają przedsięwzięcia i projekty społeczne. Rewitalizacja jest procesem kompleksowym integrującym działania w różnych wymiarach, dlatego konieczne jest przedsięwzięcie projektów o charakterze społecznym, ale również przestrzenno-funkcyjnym, gospodarczym, środowiskowym i technicznym, które realizowane wspólnie prowadzą do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

4.2. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

Działania rewitalizacyjne dla Gminy Szydłowiec będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane przede wszystkim na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk. Cele rewitalizacji są również zgodne z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym (szczegółowy opis powiązań został zawarty w podrozdziale 1.3 Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi), a także są pochodną wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji.

W poniższym schemacie przedstawiono ogólne zestawienie wszystkich celów i kierunków działań rewitalizacyjnych zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023.

Wykres 6. Zestawienie celów rewitalizacji i kierunków działań

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do: przeprowadzonej diagnozy obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, wyznaczonej wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji, a także po przeanalizowaniu możliwości rozwojowych Gminy Szydłowiec wyznaczono główny cel rewitalizacji:

Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji Gminy Szydłowiec poprzez kompleksową rewitalizację społeczno-gospodarczą

Dla uszczegółowienia celu głównego wyznaczono wynikające z niego cele tematyczne i kierunki działań:

Cel tematyczny 1: Aktywizacja mieszkańców

Cel tematyczny pierwszy odnosi się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom ze sfery społecznej poprzez kompleksowe działania aktywizujące i integrujące lokalną społeczność. Aktywizacja ma przebiegać na polu zawodowym, ale także na polu integracji społecznej. Działaniami wynikającymi z danego celu będą objęci w pierwszej kolejności mieszkańcy obszaru rewitalizacji zagrożeni wykluczeniem społecznym bądź wykluczeniem społecznie. Zakres działań będzie obejmował podniesienie aktywności i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, rozwój usług opiekuńczych, edukacyjnych i społecznych. Szerokie spektrum działań ma zapewnić wzrost jakości kapitału społecznego i kapitału ludzkiego Gminy Szydłowiec, co prowadzi do osiągnięcia jak najwyższego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru.

Odpowiadające **kierunki działań**:

1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców

Kierunek działań obejmuje przedsięwzięcia i projekty dotyczące wsparcia w aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kierunek jest odpowiedzią na bardzo wysokie zdiagnozowane bezrobocie w całej Gminie Szydłowiec. Działaniami płynącymi z danego kierunku w pierwszej kolejności zostaną objęci mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jednak w celu prowadzenia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego zasięg oddziaływania należy rozszerzyć poza ścisły obszar rewitalizacji. Kierunek odpowiada również na zbadane wykluczenie społeczne lub zagrożenie wykluczeniem wykazane za pomocą wskaźnika obrazującego liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Działaniami pomocowymi zostaną w szczególności objęci członkowie rodzin, które są zagrożone wykluczeniem społecznym spowodowanym np. ubóstwem. Dany kierunek działań odpowiada za aktywne włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem bądź wykluczonych społecznie.

Cel tematyczny 2. Rozwój struktury przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji

Cel tematyczny drugi odnosi się przede wszystkim do działań infrastrukturalnych dotyczących sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Przedsięwzięcia i projekty wynikające z danego celu efektywnie wspierają przedsięwzięcia ze sfery społecznej i są z nimi ściśle powiązane. Skuteczność prowadzonej rewitalizacji może być zagwarantowana poprzez kompleksowe działanie we wszystkich jej wymiarach jednocześnie. Poprawa zagospodarowania przestrzennego gminy będzie prowadzona w ramach przedsięwzięć odnoszących się do: rozwoju infrastrukturalnego obejmującego infrastrukturę techniczną i społeczną, działaniach wspierających rozwój przedsiębiorczości, czy przy tworzeniu nowoczesnej przestrzeni poprzez przywrócenie lub nadanie jej nowych funkcji.

Odpowiadające **kierunki działań**:

1. Nowoczesna przestrzeń

Dany kierunek działań obejmuje przedsięwzięcia i projekty, które kompleksowo odnoszą się do poprawy stanu zdegradowanej przestrzeni w Szydłowcu, zbadanej na etapie diagnozy. W pierwszej kolejności działaniami pomocowymi powinny być objęte budynki mieszkalne będące w złym stanie technicznym, które wymagają kompleksowej modernizacji w zakresie efektywności energetycznej. Nowoczesna przestrzeń to również odnowa zdegradowanych placów, czy parków i działania mające na celu stworzenie wysokiej jakości ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, która wydatnie poprawia jakość życia mieszkańców na danym obszarze.

2. Rozwój infrastrukturalny

Kierunek działań obejmuje przedsięwzięcia i projekty, które odnoszą się do kompleksowego rozwoju infrastrukturalnego obszaru rewitalizacji. Projekty wynikające z danego kierunku będą wspierać działania ze sfery społecznej przypisane do celu pierwszego. Obydwa cele wzajemnie na siebie oddziałują i są ze sobą ściśle powiązane. Przedsięwzięcia przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe, techniczne i gospodarcze wspomagają projekty społeczne poprzez tworzenie niezbędnej infrastruktury społecznej, technicznej, kulturalnej, czy sportowej umożliwiającej aktywizację i integrację lokalnej społeczności prowadzącą do osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Na etapie diagnozy wykazano potrzebę poprawy stanu i budowy nowej infrastruktury społecznej i technicznej.

3. Rozwój przedsiębiorczości

Kierunek obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych celem wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, a w szczególności MŚP. Obejmuje działania infrastrukturalne związane z uzbrojeniem terenu, czy adaptacją czy powstaniem nowych obiektów pod prowadzenie działalności gospodarczej przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod działalność usługową lub produkcyjną. Kierunek obejmuje również wsparcie finansowe i merytoryczne dla osób planujących założyć lub prowadzących już własną działalność gospodarczą. Takie działania pomocowe są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy runku pracy i dzięki odpowiedniej promocji przyczyniają się do powstania nowych miejsc pracy i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Cel tematyczny 3. Poprawa jakości środowiska

Cel tematyczny trzeci odnosi się do poprawy stanu środowiska naturalnego w obrębie obszaru rewitalizacji i jego najbliższym otoczeniu. W diagnozie wykazano potrzebę poprawy jakości środowiska naturalnego w szczególności w zakresie ograniczenia tzw. „niskiej emisji”, rozwoju sieci kanalizacyjnej, rekultywacji nieeksploatowanego składowiska odpadów. Działania obejmować będą również redukcję emisji zanieczyszczeń promując rozwój ścieżek rowerowych, a także poprawę efektywności energetycznej budynków z sektora mieszkaniowego i publicznego. Cel jest odpowiedzią na zbadane zjawiska negatywne ze sfery środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Poprawa warunków jakości środowiska wydatnie wspiera realizację projektów o charakterze społecznym poprawiając jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Odpowiadające **kierunki działań**:

1. Poprawa efektywności energetycznej

Dany kierunek obejmuje przedsięwzięcia i projekty z zakresu kompleksowej modernizacji budynków użyteczności publicznej, a także wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Projekty będą obejmować działania związane z termomodernizacją budynków, modernizacją systemów grzewczych, czy wprowadzeniem instalacji OZE.

2. Redukcja emisji zanieczyszczeń

Kierunek działań obejmuje projekty ukierunkowane na rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza, np. poprzez rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczej. Projekty będą również obejmować rozwój

sieci ścieżek rowerowych promując korzystanie z tego środka transportu, które przyczyni się do poprawy jakości powietrza dzięki ograniczeniu emisji spalin z ruchu samochodowego.

Cel tematyczny 4. Ochrona i propagowanie dziedzictwa kulturowego regionu

Cel tematyczny czwarty odnosi się do poprawy dostępności do usług kulturalnych, poprzez propagowanie dziedzictwa kulturowego miasta i regionu. Na terenie samego Szydłowca zlokalizowanych jest wiele zabytków architektury i urbanistyki, a także liczne placówki działające w sferze kultury i promocji dziedzictwa kulturowego regionu. Te jednostki również wymagają wsparcia swojej działalności poprzez odpowiednie działania pomocowe. Działania związane z danym celem wydatnie przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców regionu, a także w zakresie promocji i rozwoju turystyki, które to mogą poprawić sytuację na rynku pracy dzięki stworzeniu nowych miejsc pracy

Odpowiadający **kierunek działań**:

1. Poprawa dostępności do zasobów kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań obejmuje projekty dotyczące prac modernizacyjnych i renowacyjnych obiektów zabytkowych, a także poprawę dostępności do zasobów kultury rozumianej przez rozwój infrastruktury kulturalnej w regionie, np. Skansen kamieniarstwa – promujący wielowiekową tradycję z wydobyciem piaskowca Szydłowieckiego. Działania rewitalizacyjne przypisane danemu kierunkowi podnoszą atrakcyjność regionu dzięki wykorzystaniu lokalnego potencjału turystycznego.

V. SZCZEGÓŁOWE ZAŁOŻENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

W danym rozdziale przedstawiono opis planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, mechanizmów integrowania działań rewitalizacyjnych, szacunkowe ramy finansowe GPR ze wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych, a także opis struktury zarządzania GPR, system monitoringu i oceny GPR, określono niezbędne zmiany w uchwałach i wskazano sposób realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

5.1. CHARAKTERYSTYKA REWITALIZACYJNYCH

PRZEDSIĘWZIĘĆ

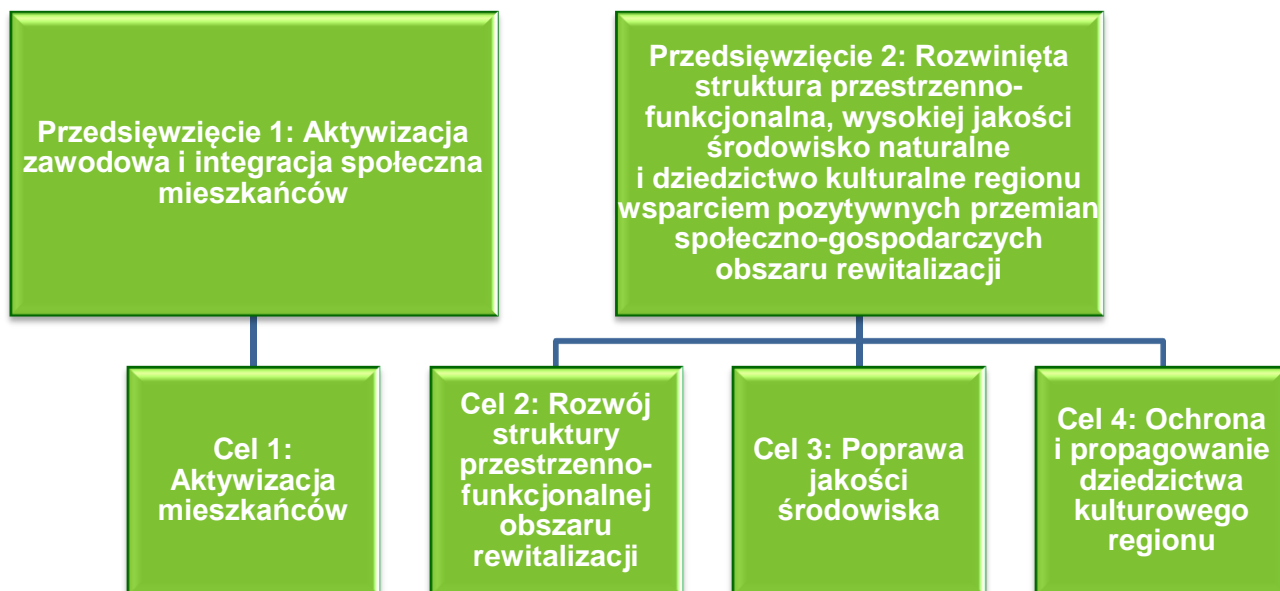
I PROJEKTÓW

Do obszaru rewitalizacji włączono jednostki przestrzenne: Stare Miasto z przyległymi ulicami i Osiedle Wschód, gdzie występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk wykazana w diagnozie, i które to jednostki tworzą **obszar rewitalizacji Gminy Szydłowiec**

Dokładny zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został przedstawiony na rycinach 5 i 6 w podrozdziale 3.3.6 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Przedsięwzięcia i wynikające z nich konkretne projekty rewitalizacyjne są pochodną wyznaczonych celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z założeniami „Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego” program rewitalizacji powinien zawierać wykaz dopełniających się wzajemnie najważniejszych przedsięwzięć i głównych projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego, które będą realizowane w ramach danego GPR, tzn. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej.

Wyznaczono dwa **główne przedsięwzięcia** do których przypisane są konkretne projekty rewitalizacyjne, wynikające z wyznaczonych celów rewitalizacji i odpowiadającym im kierunkom działań. Poniższy schemat prezentuje cele rewitalizacji i wynikające z nich przedsięwzięcia:

Wykres 7. Zestawienie celów rewitalizacji i wynikających z nich przedsięwzięć

Źródło: opracowanie własne

- 1. Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna mieszkańców** – przedsięwzięcie obejmuje projekty ze sfery społecznej i projekt gospodarczy, które bezpośrednio wpłyną na eliminację lub znaczne ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i niskiego poziomu przedsiębiorczości skoncentrowanej na obszarze zdegradowanym.
  - 1.1 Wsparcie działalności Klubu Integracji Społecznej w Szydłowcu** – projekt dotyczy wsparcia istniejącego klubu integracji społecznej działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. W ramach projektu wsparta zostanie bieżąca działalność klubu ukierunkowana na reintegrację społeczną i zawodową i ścisłą współpracę z powstającym CIS. Projekt jest odpowiedzią na wysoką stopę bezrobocia notowaną w Gminie i ukierunkowany na rozwój lokalnego rynku pracy poprzez wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 9.1 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*.
  - 1.2 Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Szydłowcu** – projekt obejmuje utworzenie punktu wsparcia centrum integracji społecznej za organizację, którego odpowiedzialny będzie MOPS. W ramach projektu prowadzona będzie aktywna integracja dla włączenia społecznego i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 9.1 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*.
  - 1.3 Utworzenie Szydłowieckiej Akademii Rodziny** – projekt dotyczy utworzenia Akademii Rodziny przy MOPS, której głównym zadaniem będzie edukacja i promocja rodziny, a szczególnie pomoc dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Projekt jest odpowiedzią na wysoki odsetek rodzin korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (np. wielodzietność, ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność, alkoholizm) występujących na obszarze rewitalizacji, a także w całym Mieście i Gminie. Z utworzonej Akademii będą mogli korzystać również mieszkańcy pozostałych części Miasta jak i obszaru wiejskiego celem prowadzenia zrównoważonego rozwoju społecznego bez pogłębiania różnic pomiędzy poszczególnymi obszarami. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 9.1 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*.
  - 1.4 Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw realizowane przez Inkubator Przedsiębiorczości** – projekt dotyczy wsparcia podmiotów gospodarczych znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju poprzez stworzenie kompleksowej oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw (począwszy od pomysłu do inkubacji). Projekt wydatnie wspomaga ograniczenie wysokiego bezrobocia i rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy Szydłowiec. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 3.1 *Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu*.
- 2. Rozwinięta struktura przestrzenno-funkcjonalna, wysokiej jakości środowisko naturalne i dziedzictwo kulturalne regionu wsparciem pozytywnych przemian społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji**– przedsięwzięcie drugie obejmuje projekty ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej, które bezpośrednio będą wspierać efektywną realizację projektów społecznych z przedsięwzięcia 1:

- 2.1 Utworzenie trasy pieszo-rowerowej w Szydłowcu** – projekt dotyczy utworzenie trasy pieszo-rowerowej obejmującej najważniejsze zabytki Miasta i jego historię powiązaną z piaskowcem. Trasa przebiegała by od Zamku do Łomu „Podkowiński”. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 5.3 *Dziedzictwo kulturowe*.
- 2.2 Rewitalizacja Osiedla „Wschód”** – projekt dotyczy kompleksowej rewitalizacji osiedla „Wschód” wskazanego na etapie diagnozy do objęcia działaniami pomocowymi. Działaniami z projektu zostaną objęte w szczególności bloki mieszkalne, które wymagają kompleksowej termomodernizacji oraz najbliższe otoczenie bloków na których planuje się utworzyć park osiedlowy. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych*.
- 2.3 Utworzenie strefy handlowo-usługowej i budowa parkingu przy ulicy Kamiennej** – projekt dotyczy utworzenia strefy handlowo-usługowej wraz z budową parkingu przy ulicy Kamiennej. Parking służyłby dla klientów nowo utworzonych przedsiębiorstw i dla osób odwiedzających Cmentarz Miejski, a także dla turystów i wypoczywających nad kamieniołomem „Podkowiński”. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych*.
- 2.4 Rewitalizacja placu Marii Konopnickiej** – projekt dotyczy kompleksowej modernizacji placu Marii Konopnickiej znajdującego się u zbiegu ulic Radomskiej i Widok. Plac wymaga szeroko zakrojonych prac związanych z wymianą nawierzchni, uzbrojeniem terenu, czy uporządkowaniem terenów zieleni publicznej. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych*.
- 2.5 Utworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Nad Zalewem”** – projekt dotyczy utworzenia parku o funkcji sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców miasta, a w szczególności dla mieszkańców obszaru zdegradowanego. Inwestycja jest odpowiedzią na potrzebę powstania terenów aktywizacji społecznej. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych*.
- 2.6 Rewitalizacja kina „Górnik” w Szydłowcu** – projekt dotyczy kompleksowej modernizacji budynku dawnego kina i przywrócenia jemu pierwotnej funkcji. Inwestycja obejmie przebudowę zarówno elewacji budynku jak i kompleksowy remont wewnątrz włącznie z wyposażeniem sali widowiskowo-kinowej. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 5.3 *Dziedzictwo kulturowe*.
- 2.7 Rewitalizacja Placu Wolności** – projekt dotyczy kompleksowej modernizacji zdegradowanej przestrzeni Placu Wolności. Inwestycja obejmuje takie działania jak zmianę struktury przestrzenno-funkcjonalnej i utworzenie skweru, a także budowę nowych miejsc parkingowych i budowę budynku dworca autobusowego z poczekalnią i punktem miejskiej informacji turystycznej. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych*.
- 2.8 Utworzenie skansenu kamieniarstwa szydłowieckiego w Łomie „Podkowiński”** – projekt dotyczy utworzenia skansenu kamieniarstwa na obszarze dawnego, nieczynnego kamieniołomu „Podkowiński”. Inwestycja dotyczy zachowania dziedzictwa regionalnego dotyczącego wydobycia piaskowca szydłowieckiego na terenie Miasta. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 5.3 *Dziedzictwo kulturowe*.
- 2.9 Deptak nad rzeką Korzeniówka** – projekt dotyczy wybudowania deptaku nad rzeką Korzeniówką prowadzącego do Zamku. Wzdłuż deptaku usytuowane zostałyby rzeźby przedstawiające historyczne postaci związane z Szydłowcem. Inwestycja ma na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, a także zadanie edukacyjne związane

z lokalną historią i kulturą. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 5.3 *Dziedzictwo kulturowe*.

2.10 Kompleksowa modernizacja siedziby Warsztatów Terapii Zajęciowej w Szydłowcu – projekt obejmuje kompleksową modernizację budynku, w którym swoją siedzibę mają WTZ. Inwestycja ma na celu poprawę stanu technicznego danego budynku celem podniesienia warunków do prowadzonych zajęć z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych*.

2.11 Utworzenie punktu widokowego na Górze Trzech Krzyży – projekt obejmuje utworzenie punktu widokowego na Górze Trzech Krzyży. Z wzniesienia rozciąga się widok na centrum miasta, w tym na najważniejsze zabytkowe obiekty: Ratusz i Kościół Farny. W ramach punktu widokowego utworzone zostały by tablice informacyjno-edukacyjne o obiektach zabytkowych widocznych z góry, a także o historii powstanie góry i umieszczonych na niej krzyżach. Inwestycja ma na celu ochronę dziedzictwa kulturalnego regionu w postaci zabytkowych i ważnych historycznie obiektów, a także stworzenie nowej atrakcji turystycznej. Projekt może zostać dofinansowany w ramach RPO WM z działania 5.3 *Dziedzictwo kulturowe*.

Wyznaczono również **przedsięwzięcia uzupełniające**, które realizują wyznaczone cele rewitalizacji i mają na celu ograniczenie bądź eliminację negatywnych zjawisk. Jednakże ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno jest je zidentyfikować indywidualnie, i wskazać szczegółowe informacje na temat np. podmiotu realizującego przedsięwzięcie, czy sposobów oceny efektów realizacji przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych. Lista przedsięwzięć uzupełniających przedstawia się następująco:

- 1. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej** – przedsięwzięcie obejmuje wsparcie kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Wsparciem zostaną objęte budynki o wysoki stopniu degradacji i braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich. Przedsięwzięcie może zostać dofinansowane w ramach RPO WM z działania 4.2 *Efektywność energetyczna*.
- 2. Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych** – przedsięwzięcie analogiczne do wyżej opisanego, jednak dotyczące wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Inwestycja może zostać dofinansowana w ramach RPO WM z działania 4.2 *Efektywność energetyczna*.
- 3. Rozwój dzielnicy przemysłowej S2** – przedsięwzięcie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru nowej dzielnicy przemysłowej S2 w mieście Szydłowcu. Inwestycja może zostać dofinansowana w ramach RPO WM z działania 3.1 *Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu*.
- 4. Utworzenie Dziennego Domu Pobytu w Szydłowcu** – przedsięwzięcie dotyczy utworzenia Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych i niesamodzielnych. Niniejsze działanie jest odpowiedzią na wykazane w diagnozie zaawansowanie procesu starzenia się ludności. Przedsięwzięcie może zostać dofinansowane w ramach RPO WM z działania 9.2 *Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej* lub z programu „Senior-WIGOR”.

Szczegółowy opis głównych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych zawierających syntetyczny opis planowanych do podjęcia zadań i działań, wskazanie podmiotu realizującego, założenia i cel(e) projektu, szacunkową wartość, prognozowane rezultaty oraz sposób oceny (zmierzenia) efektów realizacji projektów w odniesieniu do przyjętych celów programu.

Tabela 21. Szczegółowy opis głównych projektów rewitalizacyjnych z przedsięwzięcia 1. Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna mieszkańców

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców							
1	1.1 Wsparcie działalności Klubu Integracji Społecznej w Szydłowcu	Szydłowiec ul. Kilińskiego 2	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych mieszkańców Gminy – poprawa sytuacji na rynku pracy, – wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego. <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez stworzenie odpowiednich warunków aktywizacji i integracji społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy wsparcia istniejącego Klubu Integracji Społecznej w Szydłowcu przy MOPS. Wsparcie będzie polegać na: diagnozie indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu, poradnictwu psychologicznemu i psychospołecznemu, treningowi kompetencji i umiejętności społecznych, prowadzeniu kursów i szkoleniu umożliwiającemu nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, – w ramach projektu przewiduje się szkolenia dla pracowników klubu integracji społecznej celem podniesienia kwalifikacji zawodowych lub zatrudnienie dodatkowych pracowników 	1 500 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 150 os. <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 75 os.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				obszaru rewitalizacji.			
CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców							
2	1.2 Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Szydłowcu	Szydłowiec ul. Kilińskiego 2	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa sytuacji na rynku pracy i zmniejszenie stopy bezrobocia, – wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego, – wzrost przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez stworzenie odpowiednich warunków aktywizacji i integracji społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności mieszkańców obszaru rewitalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy utworzenia Centrum Integracji Społecznej w Szydłowcu przy MOPS, – w ramach projektu przewiduje się reintegrację społeczno-zawodową uczestników polegającą na: kształceniu umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy, – projektu przewiduje również szkolenia dla pracowników centrum integracji społecznej celem podniesienia kwalifikacji zawodowych lub zatrudnienie dodatkowych pracowników do obsługi CIS. 	2 000 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 100 os. <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 50 os.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców							
3	1.3 Utworzenie Szydłowieckiej Akademii Rodziny	Szydłowiec ul. Kilińskiego 2	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych mieszkańców Gminy, – poprawa sytuacji rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, – wzrost jakości kapitału społecznego. <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez stworzenie odpowiednich warunków aktywizacji i integracji społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy poprawy jakości życia rodzin poprzez prowadzenie zintegrowanych, kompleksowych działań odpowiadających potrzebom rodzin z gminy, a w szczególności rodzin z obszaru rewitalizacji, – działania z zakresu profilaktyki, terapeutyczno-edukacyjne, kulturalne, sportowe i edukacyjne będą prowadzone dla wszystkich rodzin a głównie dla rodzin wymagających wsparcia ze względu na trudną sytuację (wielodzietność, ubóstwo, niepełnosprawność, osoby starsze i niesamodzielne w rodzinie), – za organizację i funkcjonowanie Akademii będzie odpowiedzialny Urząd Miejski we współpracy z MOPS, – dodatkowo przewiduje się zatrudnienie wykwalifikowanej kadry lub podniesienie kwalifikacji obecnych pracowników i przygotowanie do pracy w Akademii (obecni pracownicy MOPS), – projekt przewiduje również przeprowadzenie szkoleń, 	1 000 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 300 os.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
					zajęć terapeutyczno-edukacyjnych przez ekspertów zewnętrznych.		
CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców							
4	1.4 Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw realizowane przez Inkubator Przedsiębiorczości	Szydłowiec, ul. Kolejowa 36b	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa sytuacji na rynku pracy i zmniejszenie stopy bezrobocia, – wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego, – wzrost przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez stworzenie odpowiednich warunków aktywizacji i integracji społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności mieszkańców obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy wsparcia nowych podmiotów gospodarczych, poprzez kompleksową pomoc w początkowej fazie rozwoju przedsiębiorstw począwszy od pomysłu na biznes, poprzez preinkubację i inkubację, – wsparcie będzie obejmować doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej, opracowanie strategii, monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania, – Do dyspozycji przedsiębiorców będzie udostępniona przestrzeń biurowa znajdująca się w budynku Inkubatora Przedsiębiorczości. 	2 000 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach – 10 os. <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu – 5 szt..

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				rewitalizacji.			

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 22. Szczegółowy opis głównych projektów rewitalizacyjnych z przedsięwzięcia 2. Rozwinięta struktura przestrzenno-funkcjonalna, wysokiej jakości środowisko naturalne i dziedzictwo kulturalne regionu wsparciem pozytywnych przemian społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój infrastrukturalny							
1	2.1 Utworzenie trasy pieszo-rowerowej w Szydłowcu	Miasto Szydłowiec	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych mieszkańców Miasta i Gminy, – rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, – ograniczenie niskiej emisji poprzez utworzenie odpowiedniej infrastruktury technicznej w postaci ścieżek rowerowych. <p>Cel(e) projektu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy wytyczenia, oznakowania i budowy na niektórych odcinkach trasy pieszo-rowerowej przebiegającej przez ulice Sowińskiego, Kamienną, Podgórze do Kamieniołomu Podkowińskiego, – projekt obejmuje budowę i montaż niezbędnych elementów trasy jak oznakowania drogowe, tablice informacyjno-edukacyjne nawiązujące do historii Szydłowca, przejścia dla pieszych i rowerów, budowa ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku od ulicy Podgórze do Łomu „Podkowiński”, a także dostosowanie trasy do potrzeb osób niepełnosprawnych, 	500 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba kulturowych obszarów udostępnianych dla niepełnosprawnych – 1 szt.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				– kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury technicznej o funkcji turystyczno-rekreacyjnej.	– orientacyjny przebieg trasy zostanie oznaczony na załączniku graficznym do programu.		
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Nowoczesna przestrzeń							
CEL REWITALIZACJI: Poprawa jakości środowiska							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa efektywności energetycznej							
2	2.2 Rewitalizacja Osiedla „Wschód”	Szydłowiec, Osiedle „Wschód”	Gmina Szydłowiec, Szydłowiecka Spółdzielnia Mieszkaniowa	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, – rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej, – ograniczenie niskiej emisji poprzez poprawę efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. <p>Cel(e) projektu:</p>	– projekt dotyczy kompleksowej rewitalizacji osiedla Wschód i obejmuje takie działania jak, poprawę i przebudowę struktury funkcjonalno-przestrzennej osiedla, zagospodarowanie terenów zieleni osiedlowej (utworzenie skwerków, wprowadzenie małej architektury, oświetlenia, budowę monitoringu), utworzenie parku osiedlowego na dz. nr 5716/3 wraz z niezbędną infrastrukturą (mała architektura, plac zabaw, siłownia zewnętrzna), modernizację dróg wewnętrznych, budowę nowych miejsc	3 500 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 16,62 ha

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez poprawę efektywności energetycznej zdegradowanych budynków i utworzenie wysokiej jakości infrastruktury aktywizacji społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> parkingowych celem poprawy dostępności komunikacyjnej osiedla. Projekt ukierunkowany jest na utworzenie i poprawę infrastruktury aktywizacji społecznej w postaci nowej przestrzeni publicznej, parku i skwerków. – projekt obejmuje również kompleksową termomodernizację bloków mieszkalnych znajdujących się na osiedlu Wschód jako części projektu, stanowiącą mniej niż 50 % kosztów kwalifikowanych projektu, – rozpisanie konkursu architektoniczno-urbanistycznego na rewitalizację Osiedla „Wschód”, – orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR. 		
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój infrastrukturalny							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój przedsiębiorczości							
3	2.3 Utworzenie strefy handlowo-usługowej i budowa parkingu przy ulicy Kamiennej	Szydłowiec dz. nr 4552/1	Gmina Szydłowiec	Prognozowane rezultaty: <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt obejmuje wybudowanie budynku usługowo-handlowego na części dz. nr 4552/1 oraz wybudowanie parkingu obsługującego daną strefę i cmentarz, 	400 000	Wskaźnik produktu: <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,3 ha Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				<p>infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój infrastruktury technicznej (parking). <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i utworzenie strefy handlowo-usługowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR. 		<ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Nowoczesna przestrzeń							
4	2.4 Rewitalizacja Placu Marii Konopnickiej	Plac Marii Konopnickiej, Szydłowiec	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – modernizacja wspólnej przestrzeni miejskiej, wokół 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy kompleksowej modernizacji placu Marii Konopnickiej (zasięg projektu został oznaczony na załączniku graficznym) obejmującej takie prace jak: uzbrojenie terenu, budowę oświetlenia energooszczędnego, budowę systemu 	2 000 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,56 ha. <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsiębiorstw

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				<p>której koncertuje się działalność gospodarcza o charakterze usługowo-handlowym,</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój przedsiębiorczości w ścisłym otoczeniu placu, – utworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznej. <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez modernizację placu, zagospodarowanie skweru, a także wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. 	<p>monitoringu, zmianę struktury przestrzenno-funkcjonalnej placu, w tym przebudowę alejek i chodników, stworzenie nowych miejsc parkingowych przy ulicy Radomskiej, budowę małej architektury: ławki, kosze, tablice informacyjne, stojaki na rowery; modernizację zdegradowanej fontanny,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodatkowo wsparciem zostanie objęta tkanka mieszkaniowa w zakresie części wspólnych budynków wielorodzinnych znajdujących się w obrębie placu. Wsparcie będzie polegać na kompleksowej termomodernizacji i poprawie stanu technicznego budynków celem zwiększenia ich efektywności energetycznej, – rozpisanie konkursu architektoniczno-urbanistycznego na opisywany projekt, – orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR. 		<p>ulokowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt..</p>

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Nowoczesna przestrzeń							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój infrastrukturalny							
5	2.5 Utworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Nad Zalewem”	Szydłowiec Ośrodek rekreacyjny „Zalew”, tereny zieleni publicznej nad zalewem	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – rozwój infrastruktury na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, – rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i usługowo-handlowej, – powstanie nowych miejsc pracy. <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i stworzenie warunków do rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy kompleksowego zagospodarowania wolnych terenów zieleni znajdujących się nad zalewem na rzece Korzeniówce i modernizacji ośrodka rekreacyjnego „Zalew”. – w ramach modernizacji ośrodka przewiduje się takie działania jak: kompleksową modernizację i rozbudowę budynku ośrodka (przeznaczenie na lokale usługowo-handlowe, ośrodek sportów wodnych), przebudowę i powiększenie amfiteatru, budowę plaży miejskiej, ośrodka sportów wodnych z wypożyczalnią sprzętu wodnego, modernizację boiska do siatkówki plażowej, budowę utwardzonego boiska sportowego (koszykówka), budowę promenady nad zalewem wraz z małą architekturą (ławki, stojaki na rowery), – w ramach zagospodarowania terenu zieleni i utworzenia parku przewiduje się zmianę struktury przestrzenno-funkcjonalnej związaną 	8 000 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1,281 ha <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt..

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				przedsiębiorczości.	z budową alejek, placu zabaw i siłowni zewnętrznej, oraz uporządkowaniem terenu zieleni, – na terenie kompleksu będą mogły się odbywać wydarzenia kulturalne i rozrywkowe jak np. festyny, koncerty, jarmarki, – rozpisanie konkursu architektoniczno-urbanistycznego na opisywany projekt, – orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR.		
CEL REWITALIZACJI: Ochrona i propagowanie dziedzictwa kulturowego regionu							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa dostępności do zasobów kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego							
6	2.6 Rewitalizacja kina „Górnik” w Szydłowcu	Szydłowiec, ul. Strażacka 1	Gmina Szydłowiec	Prognozowane rezultaty: – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – rozwój infrastruktury kulturalnej i poprawa dostępności do usług kulturalnych, – powstanie nowych miejsc pracy, – poprawa jakości edukacji kulturalnej (infrastruktura wykorzystywana do	– projekt dotyczy kompleksowej modernizacji budynku przy ul. Strażackiej 1 celem przywrócenia dawnej funkcji – kina, – inwestycja obejmuje kompleksową termomodernizację budynku i poprawę jego efektywności energetycznej, a także remont sali widowiskowo-kinowej wraz z wyposażeniem w niezbędny sprzęt do działalności kulturalnej m.in. prowadzenia wydarzeń kulturalnych, projekcji filmów,	1 500 000	Wskaźnik produktu: – liczba kulturowych miejsc udostępnionych dla niepełnosprawnych – 1 szt. – liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1szt.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				zajęć edukacyjnych) Cel(e) projektu: – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej i poprawie jakości i dostępności oferowanych usług kulturalnych.	– modernizacja obejmuje również dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych, – projekt ma na celu poprawę jakości usług kulturalnych na terenie Gminy, w szczególności obszaru zdegradowanego poprzez rozwój obiektów infrastruktury kulturalnej, w tym umożliwiającej prowadzenie zajęć edukacyjnych w zakresie kultury.		
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój infrastrukturalny							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Nowoczesna przestrzeń							
7	2.7 Rewitalizacja Placu Wolności	Szydłowiec, Plac Wolności	Gmina Szydłowiec	Prognozowane rezultaty: – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – rozwój infrastruktury technicznej i zmiana sposobu funkcjonowania przestrzeni publicznej, – nadanie funkcji węzła komunikacji publicznej, – powstanie nowych	– projekt dotyczy kompleksowej modernizacji placu obejmującej takie działania jak: utworzenie skweru, uporządkowanie zieleni, budowę ścieżek, przebudowę istniejących chodników i modernizację nawierzchni brukowej, – inwestycja dotyczy również budowy budynku mieszczącego dworzec autobusowy z poczekalnią, pomieszczeniami socjalnymi i punkt informacji turystycznej, – przeniesienie peronów dworca autobusowego na	2 000 000	Wskaźnik produktu: – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,38 ha

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				<p>miejsc pracy.</p> <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój infrastruktury technicznej i wsparcie mobilności mieszkańców obszarów zdegradowanych. 	<p>dz. nr 3947/1 przy dworcu autobusowym,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodatkowo wsparciem zostanie objęta tkanka mieszkaniowa w zakresie części wspólnych budynków wielorodzinnych znajdujących się w obrębie placu. Wsparcie będzie polegać na kompleksowej termomodernizacji i poprawie stanu technicznego budynków celem zwiększenia ich efektywności energetycznej, – rozpisanie konkursu architektoniczno-urbanistycznego na opisywany projekt, – orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR. 		
CEL REWITALIZACJI: Ochrona i propagowanie dziedzictwa kulturowego regionu							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa dostępności do zasobów kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego							
8	2.8 Utworzenie skansenu kamieniarstwa szydłowieckiego w kamieniołomie „Podkowiński”	Łom Podkowiński	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i promocja turystyczna miasta i regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt obejmuje utworzenie skansenu kamieniarstwa szydłowieckiego przedstawiającego proces wydobywania i obróbki piaskowca na terenie nieczynnego kamieniołomu „Podkowiński” – projekt obejmuje zabezpieczenie pozostałości infrastruktury, w tym ruin budynków pozostałych po 	2 000 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba kulturowych miejsc udostępnionych dla niepełnosprawnych – 1 szt.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				<p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i ochronę dziedzictwa kulturowego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> wydobyciu kamienia i wyeksponowanie ich do zwiedzania przez turystów, – przewiduje się budowę ścieżki dydaktyczno-edukacyjnej, zawierającej eksponaty związane z wydobywaniem i obróbką piaskowca szydłowieckiego, – projekt przewiduje budowę domu kamieniarza, w którym byłyby umieszczone eksponaty związane z kamieniarstwem, – skansen stanowiłby część trasy turystycznej „Szydłowiec – miasto na kamieniu”, – rozpisanie konkursu architektoniczno-urbanistycznego na opisywany projekt, – orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR. 		
CEL REWITALIZACJI: Ochrona i propagowanie dziedzictwa kulturowego regionu							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa dostępności do zasobów kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego							
9	2.9 Deptak nad rzeką Korzeniówka	Szydłowiec, Park Zamkowy	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – rozwój infrastruktury rekreacyjno- 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt obejmuje budowę deptaku nad rzeką Korzeniówką w Parku Zamkowym. Nad rzeką zostaną również poprowadzone kładki. Wzdłuż brzegu rzeki powstaną pomniki upamiętniające ważne 	1 500 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba kulturowych obszarów udostępnianych dla niepełnosprawnych – 1 szt.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				<p>turystycznej, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu.</p> <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu. 	<p>historyczne postaci związane z miastem. Projekt obejmuje również budowę małej architektury w postaci ławek, koszy na odpady. Deptak będzie prowadził również do Zamku poprzez most prowadzący na wyspę, orientacyjny zasięg przestrzenny projektu został przedstawiony na załączniku graficznym do GPR.</p>		
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój infrastrukturalny							
10	2.10 Kompleksowa modernizacja siedziby Warsztatów Terapii Zajęciowej w Szydłowcu	Szydłowiec, ul. Zamkowa 9	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej. <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> kompleksowa 	<ul style="list-style-type: none"> projekt dotyczy kompleksowej modernizacji budynku przy ul. Zamkowej 9 celem poprawy warunków do prowadzenia działalności przez WTZ, inwestycja obejmuje rozbudowę i kompleksową termomodernizację budynku, modernizacja obejmuje także dostosowanie budynku dla osób 	400 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach– 1 szt.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.	niepełnosprawnych.		
CEL REWITALIZACJI: Ochrona i propagowanie dziedzictwa kulturowego regionu							
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa dostępności do zasobów kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego							
11	2.11 Utworzenie punktu widokowego na Górze Trzech Krzyży	Góra Trzech Krzyży	Gmina Szydłowiec	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, – rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, – zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu. <p>Cel(e) projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> – projekt obejmuje kompleksowe zagospodarowanie obszaru Góry Trzech Krzyży i najbliższego otoczenia, w tym: budowa tarasu widokowego na wzniesieniu, budowa ścieżki prowadzącej na górę, montaż tablic informacyjno edukacyjnych, uporządkowanie zieleni, budowa małej architektury, budowa miejsc parkingowych przy ulicy Kamiennej, montaż oświetlenia. 	500 000	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem – 1 szt. <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 100 %.

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Podmiot realizujący	Prognozowane rezultaty	Zakres realizowanych zadań i działań	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Sposób oceny efektów realizacji projektów
				infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu.			

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23. Szczegółowy opis przedsięwzięć uzupełniających

Lp.	Projekt	Lokalizacja	Charakterystyka projektu
CEL REWITALIZACJI: Poprawa jakości środowiska			
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa efektywności energetycznej			
1	1. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Obszar rewitalizacji Gminy Szydłowiec	– przedsięwzięcie dotyczy przeprowadzenie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej obejmującej takie działania jak ocieplenie obiektu, instalację energooszczędnego oświetlenia, przebudowę systemów grzewczych, czy instalacja OZE.
CEL REWITALIZACJI: Poprawa jakości środowiska			
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Poprawa efektywności energetycznej			
2	2. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych	Obszar rewitalizacji Gminy Szydłowiec	– przedsięwzięcie dotyczy przeprowadzenie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych w szczególności przy ulicy Garbarskiej, obejmującej takie działania jak ocieplenie obiektu, instalację energooszczędnego oświetlenia, przebudowę systemów grzewczych, czy instalacja OZE.
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji			
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój przedsiębiorczości			
3	3. Rozwój dzielnicy przemysłowej S2	Szydłowiec, Nowa dzielnica przemysłowa S2	<ul style="list-style-type: none"> – projekt dotyczy kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych wskazanych w MPZP obejmujące takie działania jak: wyposażenie bądź doposażenie terenu inwestycyjnego w media: sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, sieć gazowa lub ciepłownicza, sieć energetyczna, sieć teleinformatyczna – inwestycja obejmuje także budowę wewnętrznego układu komunikacyjnego jako element uzupełniający projektu, – zagospodarowanie otoczenia w postaci urządzenia terenów zieleni i budowy parkingów jako element uzupełniających projektu, – działania informacyjno-promocyjne o przygotowywanych terenach inwestycyjnych jako element uzupełniający projektu, – celem przedsięwzięcia jest kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i ograniczenie problemu bezrobocia.
CEL REWITALIZACJI: Rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji			
KIERUNEK ODPOWIADAJĄCY: Rozwój infrastrukturalny			
4	4. Utworzenie Dziennego Domu Pobytu w Szydłowcu	Urząd Miejski w Szydłowcu,	<ul style="list-style-type: none"> – przedsięwzięcie dotyczy utworzenia Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych i niesamodzielnych w Szydłowcu, w szczególności dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, – inwestycja jest odpowiedzią na zdiagnozowany wysoki poziom starzenia się ludności, – przedsięwzięcie przewiduje adaptację/przebudowę/rozbudowę budynku na cele działalności Dziennego Domu Pobytu, dostosowanie pomieszczeń poprzez wyposażenie w odpowiedni sprzęt (RTV, AGD, sanitarny, biurowy, meble) celem prowadzenia zajęć aktywizacyjnych.

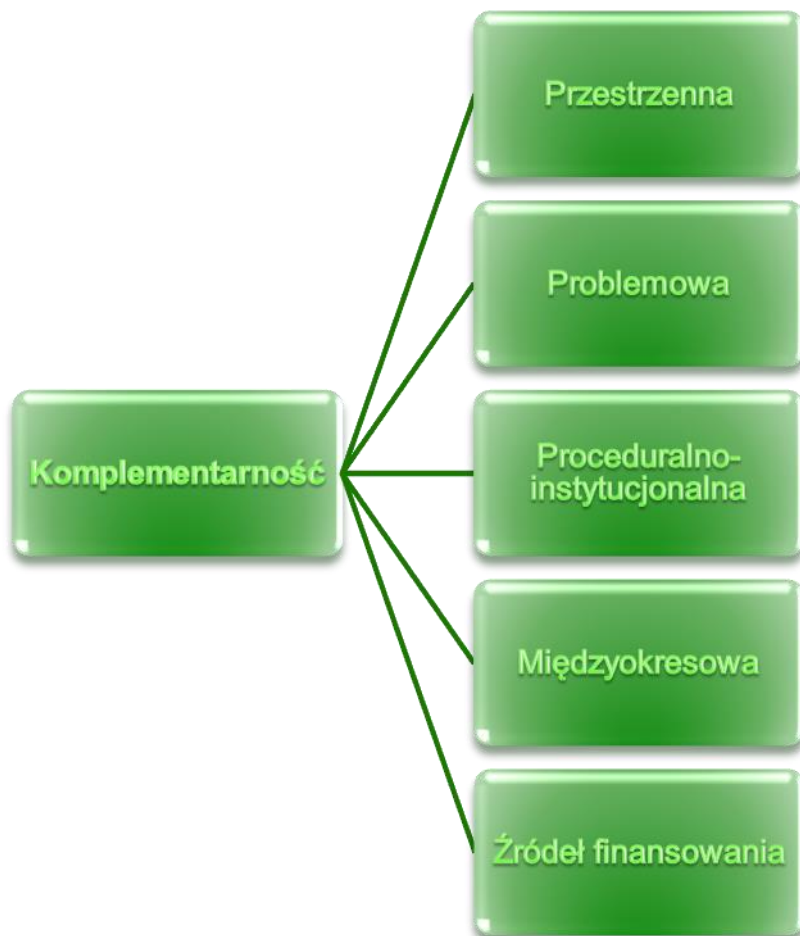
Źródło: opracowanie własne.

5.2. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiono mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych, których celem jest wyjście z sytuacji kryzysowej obszarów zdegradowanych. Wszystkie przedsięwzięcia i przypisane do nich projekty są zgodne z cechami charakteryzującymi właściwie wykonany program rewitalizacji przedstawiony w „Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego” i „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”. Przede wszystkim projekty zawarte w GPR cechują się komplementarnością pod względem: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

5.2.1. Mechanizmy zapewniania komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO WM. Poszczególne wymiary zostały przedstawione w grafice poniżej

Wykres 8. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020”

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Szczegółowy opis komplementarności GPR dla poszczególnych wymiarów został przedstawiony poniżej.

Komplementarność **przestrzenna** została zachowana dzięki skupieniu się wszystkich projektów na obszarze rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne z przedsięwzięcia pierwszego i drugiego swym zasięgiem oddziaływania obejmują obszar rewitalizacji. Projekty wynikające z przedsięwzięcia drugiego dotyczą inwestycji na obszarze rewitalizacji i przywróceniu lub nadaniu nowych funkcji zdegradowanym przestrzeniom. Natomiast projekty o charakterze społecznym mają większy zasięg oddziaływania i może on wychodzić poza obszar rewitalizacji, celem prowadzenie zrównoważonego rozwoju całego obszaru Gminy Szydłowiec. Dlatego zasięg przestrzenny projektów miękkich (społecznych), jak i twardych o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym, technicznym, czy gospodarczym pokrywa się przestrzennie i odnosi do kompleksowej rewitalizacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji.

Komplementarność **problemowa** przedsięwzięć rewitalizacyjnych również została zachowana. GPR obejmuje wszystkie sfery działań rewitalizacyjnych wyrażone w projektach rewitalizacyjnych, a są to sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa. Prawidłowo prowadzona rewitalizacja odnosi do wszystkich z wymienionych sfer i dopiero wtedy prowadzi do skutecznej i kompleksowej rewitalizacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. Projekty ze wszystkich przedsięwzięć wzajemnie się uzupełniają i łącznie oddziałują na obszar we wszystkich aspektach rewitalizacji prowadząc do skutecznego i kompleksowego wyjścia z sytuacji kryzysowej obszarów zdegradowanych. Realizacja przedsięwzięć ze sfery społecznej przyczyniających się do aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców jest wspierana przez inwestycje poprawiające warunki bytowe mieszkańców i zwiększające możliwości rozwoju. Odnosi się to przede wszystkim do zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji na zdegradowanych przestrzeniach poprzez realizację projektów i przedsięwzięć podnoszących jakość przestrzeni publicznych, wspierających rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość mieszkańców, a także ochronę dziedzictwa kulturowego regionu w postaci licznych zabytków, czy tradycji górniczych związanych z wydobywaniem piaskowca szydłowieckiego. Ochrona dziedzictwa to również promocja turystyczna miejscowości, która przynosi korzyści związane z rozwojem przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, które będą skierowane do większej liczby turystów. Proponowane działania rewitalizacyjne wynikają również ze zbadanych w diagnozie problemów i ich realizacja ma na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.

Komplementarność **źródeł finansowania** została zachowana we wszystkich przedsięwzięciach, co oznacza, że w kontekście polityki spójności 2014-2020 projekty opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym: środki własne Gminy Szydłowiec. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w podrozdziale 5.4. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz ze wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

Komplementarność **międzyokresowa** została zachowana dzięki integracji działań już realizowanych na terenie gminy opisanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy

Szydłowiec na lata 2016-2018 (Uchwała Nr 97/XVI/15 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 30 grudnia 2015 r.) z przedsięwzięciami zaproponowanymi w GPR. Projekty rewitalizacyjne nie kolidują z przedsięwzięciami zawartymi w WPF. Program jest także kontynuacją i uzupełnieniem wcześniejszych działań rewitalizacyjnych przeprowadzonych na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2008-2015 i nie powiela wcześniej już zrealizowanych przedsięwzięć.

5.2.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 został opracowany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji podjętego Uchwałą Nr 149/XXIII/16 Rady Miejskiej w Szydłowcu w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i jest zgodny z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Prowadzenie rewitalizacji jest zadaniem własnym gminy, dlatego realizując zadania własne Gmina Szydłowiec przystąpiła do opracowania GPR. Pierwszym krokiem było zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy, predysponujących dane obszary do działań rewitalizacyjnych.

W celu włączenia interesariuszy rewitalizacji przeprowadzono kilka spotkań i konsultacji społecznych na różnych etapach tworzenia programu rewitalizacji. Po opracowaniu projektu diagnozy przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu Uchwały Rady Miejskiej w Szydłowcu w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec oraz projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu, powołania oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Konsultacje odbyły się w dniach od 21 lipca do 20 sierpnia 2016 r. Wybrano następujące formy konsultacji społecznych:

- spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, które odbyło się 17.08.2016 r. o godzinie 14.00, na Rynku Wielkim w Szydłowcu. Podczas spotkania zostały omówione propozycje obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, została wyświetlona prezentacja multimedialna, a pracownicy Urzędu Miejskiego zbierali opinie i propozycje zmian w przedstawionej dokumentacji. Dla dzieci zapewniono atrakcje w postaci zjeżdżalni i słodkich upominków. Dorośli mogli zapoznać się ze szczegółami projektu na stoisku informacyjnym,
- zbierania uwag ustnych, a także zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie Urzędu Miejskiego w Szydłowcu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Kolejnym etapem włączenia w proces sporządzania GPR były konsultacje społeczne w sprawie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 r. Po sporządzeniu projektu GPR, Burmistrz przeprowadza konsultacje społeczne. o rozpoczęciu i o formach, w jakich będą prowadzone, powiadamia się nie później niż w terminie 7 dni przed dniem ich przeprowadzenia, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez obwieszczenie, ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Spośród proponowanych form konsultacji wybrano:

- zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej,
- spotkanie otwarte, debatę i zbieranie uwag ustnych.

W celu włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji, powołuje się Komitet Rewitalizacji, który aktywnie uczestniczy w procesie tworzenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, a także w dalszych etapach wdrażania GPR. Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy rewitalizacji. Zostaje on powołany na podstawie Uchwały Rady Miejskiej, która ustala dokładnie zasady wyznaczania składu i działania Komitetu. Burmistrz niezwłocznie po podjęciu uchwały przez Radę Miejską powołuje w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji. Obsługę organizacyjną Komitetu zapewnia Burmistrz.

Komitet Rewitalizacji powinien zostać powołany dla całego obszaru rewitalizacji, celem kompleksowej koordynacji prowadzenia działań rewitalizacyjnych prowadzonych w ramach GPR. Jego głównym zadaniem jest przestrzeganie rzetelnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

5.3. MOŻLIWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Poszczególne przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne przedstawione w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec będą dofinansowane przede wszystkim w ramach RPO WM w którym przewidziano największą alokację środków przeznaczonych na rewitalizację. „Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 ...”. przedstawia szczegółowo możliwe źródła finansowania działań rewitalizacyjnych wg danych osi priorytetowych. Priorytetem programu rewitalizacji jest ukierunkowanie działań nastawionych na aktywizację i integrację społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji realizowaną za pomocą kompleksowej rewitalizacji obejmującej wszystkie sfery działań (społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna).

Wsparcie projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WM będzie odbywać się w ramach wskazanych działań preferowanych, a są to:

- *działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu,*
- *działanie 4.2 Efektywność energetyczna,*
- *działanie 4.3. Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza,*
- *działanie 5.3 Dziedzictwo kultury,*
- *działanie 6.1. Infrastruktura ochrony zdrowia,*
- *działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych,*
- *działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,*
- *działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej,*
- *działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej.*

GPR może również być współfinansowany również z innych źródeł. Ustawa o rewitalizacji nie wyklucza finansowania z innych środków publicznych, a także prywatnych. Jeśli chodzi o fundusze europejskie, działania rewitalizacyjne mogą być dofinansowane również w ramach Krajowych Programów Operacyjnych (Infrastruktura i Środowisko; Wiedza, Edukacja, Rozwój; Polska Wschodnia; Polska Cyfrowa; Pomoc Techniczna).

Dodatkowe źródła finansowania mogą pochodzić również ze źródeł krajowych i są to np.:

- **System Zielonych Inwestycji** – sprowadzają się do stworzenia i wzmocnienia proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU (jednostki przyznanej emisji w systemie ONZ),
- **NFOŚiGW Lemur – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej** – Celem programu jest uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej,
- **program priorytetowy NFOŚiGW Sowa** – wsparcie przedsięwzięć z zakresu modernizacji oświetlenia ulicznego oraz montażu urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem, montażu sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego,
- **program priorytetowy BOCIAN** – celem programu jest zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, które ograniczają bądź pozwalają uniknąć emisji CO₂,
- **Fundusz Termomodernizacji i Remontów** – celem Funduszu jest pomoc finansowa dla inwestorów, którzy realizują przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe, a także wypłata rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych, w których były lokaty kwaterunkowe,
- **Fundusz Dopłat** – jest rządowym programem wsparcia budownictwa socjalnego, którego dysponentem jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Celem jest zwiększenie zasobu lokali i pomieszczeń służących zaspokojeniu potrzeb osób najuboższych,
- **Fundusz Muncypalny** – jest długoterminowym inwestorem finansowym, którego działalność polega na współfinansowaniu inwestycji w obszarze nieruchomości kubaturowych realizowanych przez gminy lub przez podległe im spółki,
- **Gwarancja de minimis** – jest to jedna z form pomocy de minimis udzielana w ramach dopuszczalnej pomocy publicznej na zabezpieczenie spłaty kredytu obrotowego lub inwestycyjnego dla mikro-, małego lub średniemu przedsiębiorcy (MŚP). Gwarancja de minimis, nie stanowi dotacji pieniężnej i nie wiąże się bezpośrednio z przekazaniem środków finansowych przedsiębiorcy i nie rodzi żadnych skutków podatkowych.
- **Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020** – program polega na dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior-WIGOR”, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu, charakteryzujących się niskimi dochodami lub wysokim odsetkiem seniorów w populacji ogółem lub brakiem infrastruktury pomocy społecznej służącej do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania.

5.4. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ ZE WSKAZANIEM ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZE ŹRÓDEŁ PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH

Niniejszy podrozdział przedstawia harmonogram i szacunkowe ramy finansowe konkretnych projektów rewitalizacyjnych wraz ze wskazaniem wielkości dofinansowania możliwego do uzyskania z różnych źródeł. Termin realizacji danego projektu został podany w przybliżeniu. Możliwe źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 24. Projekty rewitalizacyjne z przedsięwzięcia 1 – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania		
				publiczne		prywatne
2017-2018	1.1 Wsparcie działalności Klubu Integracji Społecznej w Szydłowcu	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	1 500 000	EFS (80 %)	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	
2018-2020	1.2 Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Szydłowcu	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	2 000 000	EFS (80 %)	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	
2017-2020	1.3 Utworzenie Szydłowieckiej Akademii Rodziny	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	1 000 000	EFS (80 %)	Gmina Szydłowiec, MOPS w Szydłowcu	
2017-2019	1.4 Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw realizowane przez Inkubator Przedsiębiorczości	Gmina Szydłowiec	2 000 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 25. Projekty rewitalizacyjne z przedsięwzięcia 2 – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania		
				publiczne		prywatne
2017-2018	2.1 Utworzenie trasy pieszo-rowerowej w Szydłowcu	Gmina Szydłowiec	500 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2018-2021	2.2 Rewitalizacja Osiedla „Wschód”	Gmina Szydłowiec, Szydłowiecka Spółdzielnia Mieszkaniowa	3 500 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec, Szydłowiecka Spółdzielnia Mieszkaniowa	
2017-2018	2.3 Utworzenie strefy handlowo-usługowej i budowa parkingu przy ulicy Kamiennej	Gmina Szydłowiec	400 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2018-2019	2.4 Rewitalizacja Placu Marii Konopnickiej	Gmina Szydłowiec	2 000 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2017-2018	2.5 Utworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Nad Zalewem”	Gmina Szydłowiec	8 000 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania		
				publiczne	EFRR	prywatne
2017-2018	2.6 Rewitalizacja kina „Górnik” w Szydłowcu	Gmina Szydłowiec	1 500 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2018-2019	2.7 Rewitalizacja Placu Wolności	Gmina Szydłowiec	2 000 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2020-2023	2.8 Utworzenie skansenu kamieniarstwa szydłowieckiego w Łomie „Podkowiński”	Gmina Szydłowiec	2 000 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2019-2020	2.9 Deptak nad rzeką Korzeniówka	Gmina Szydłowiec	1 500 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2018-2019	2.10 Kompleksowa modernizacja siedziby Warsztatów Terapii Zajęciowej w Szydłowcu	Gmina Szydłowiec	400 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	
2021-2023	2.11 Utworzenie punktu widokowego na Górze Trzech Krzyży	Gmina Szydłowiec	500 000	EFRR (80 %)	Gmina Szydłowiec	

Źródło: opracowanie własne

Możliwe źródła finansowania przedsięwzięć uzupełniających zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 26. Przedsięwzięcia uzupełniające – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania	
				publiczne	prywatne
2017-2020	1. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Gmina Szydłowiec	1 000 000	EFRR, Gmina Szydłowiec	
2019-2023	2. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych	Gmina Szydłowiec	1 000 000	EFRR, Gmina Szydłowiec	
2017-2020	3. Rozwój dzielnicy przemysłowej S2	Gmina Szydłowiec	500 000	EFRR, Gmina Szydłowiec	
2017-2018	4. Utworzenie Dziennego Domu Pobytu w Szydłowcu	Gmina Szydłowiec	1 000 000	EFRR, Senior-WIGOR, Gmina Szydłowiec	

Źródło: opracowanie własne

5.5. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 wymaga odpowiedniego systemu wdrażania i zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. GPR jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji. Właściwa realizacja GPR wymaga współpracy wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców Gminy Szydłowiec.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec odpowiedzialny jest Burmistrz Szydłowca. Organem wspomagającym Burmistrza jest Komitet Rewitalizacji. Szczegółowy opis Komitetu Rewitalizacji, który jest forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy, został zawarty w podrozdziale 5.2.2. Natomiast za realizację GPR odpowiedzialny będzie Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Burmistrza. Zespół będzie aktywnie współpracował z Komitetem Rewitalizacji i będzie odpowiadał za:

- koordynację wdrażania GPR,
- aktualizację założeń Programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych przedsięwzięć),
- aktualizację danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie,
- organizację systemu monitoringu GPR,
- współpracę z partnerami społecznymi,
- opracowywanie raportów z realizacji GPR i przedstawienie ich opinii publicznej,
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej),
- stałą współpracę z Komitetem Rewitalizacji i Burmistrzem we wdrażaniu, aktualizacji założeń, organizacji monitoringu GPR oraz promocji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Zespół ds. rewitalizacji będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu, czy promowania poszczególnych projektów. Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować GPR. Formami dialogu społecznego będą organizowane przez Zespół ds. rewitalizacji: spotkania otwarte, debaty z udziałem Komitetu Rewitalizacji i pozostałych interesariuszy.

W skład Zespołu powinny wchodzić co najmniej dwie osoby. Pierwsza osoba odpowiedzialna za stronę merytoryczną wdrażania GPR wyznaczona z upoważnienia Burmistrza Szydłowca, która będzie kierownikiem zespołu i będzie odpowiedzialna za realizację opisanych powyżej zadań. Drugą osobą będzie członek Komitetu Rewitalizacji wyznaczony do współpracy z Zespołem ds. rewitalizacji. Komitet jest organem opiniotwórczo-doradczym Burmistrza, który powinien w jak najszerszym zakresie uczestniczyć w procesie wdrażania GPR. Dlatego wyznaczona osoba będzie pełniła funkcję łącznika Komitetu z Zespołem i przedstawiała opinię interesariuszy rewitalizacji reprezentowanych przez Komitet.

Kierownikowi zespołu mogą podlegać inne osoby współodpowiedzialne za realizację powyższych zadań. W zależności od potrzeb skład zespołu może liczyć do 4 członków (kierownik, Członek komitetu Rewitalizacji, 2 osoby odpowiedzialne za sprawne działanie

zespołu, realizację zadań i spraw bieżących podległe kierownikowi – nie będące członkami Komitetu Rewitalizacji).

Obecny harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych i przedsięwzięć przewiduje równomierne rozłożenie zadań na okres obowiązywania programu, czyli do 2023 r. Projekty z przedsięwzięcia pierwszego odnoszą się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru zdegradowanego. W pierwszej kolejności wsparciem w ramach rewitalizacji zostanie objęty istniejący Klub Integracji Społecznej w Szydłowcu celem poprawy sytuacji na rynku pracy i integracji społecznej. Kolejnym działaniem wspomagającym sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze rewitalizacji ma być utworzenie Centrum Integracji Społecznej, które rozszerza działalność istniejącego Klubu i ma wspomóc w zmniejszeniu wysokiego bezrobocia i integracji osób społecznie wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. W ramach poprawy sytuacji na rynku pracy i walki z bezrobociem przewidziany został projekt gospodarczy realizowany przez Inkubator Przedsiębiorczości, którego celem jest wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw. Dane projekty będą realizowane w latach 2017-2019. Projektem nastawionym na integrację społeczną dla rodzin, ma być Szydłowiecka Akademia Rodziny. Wszystkie projekty społeczne i projekt gospodarczy są zintegrowane z przedsięwzięciem 2, które wspiera ich efektywną realizację.

Projekty z przedsięwzięcia drugiego nastawione są na bezpośrednią poprawę sytuacji infrastrukturalnej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej. Natomiast najważniejsza ich rolą jest wsparcie pozytywnych przemian społecznych i gospodarczych, realizowanych przez projekty społeczne. Dlatego wszystkie działania zawarte w przedsięwzięciach głównych są ze sobą zintegrowane i oddziałują na obszar rewitalizacji celem prowadzenia kompleksowej rewitalizacji, które prowadzi do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów.

Projekty z przedsięwzięcia 2 będą realizowane w kilku etapach. Do 2018 roku, zrealizowane zostaną łącznie 4 projekty (2.1, 2.3, 2.5, 2.6). Ich realizacja w pierwszej kolejności wynika z potrzeby rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej, a także wsparciu rozwoju przedsiębiorczości poprzez powstanie nowych miejsc pracy. Do 2019 r. przewidziano realizację kolejnych 3 projektów obejmujących działania związane z rewitalizacją ważnych przestrzeni miejskich: Placu Marii Konopnickiej i Placu Wolności; a także z poprawą warunków prowadzenia zajęć rehabilitacji społeczno-zawodowej organizowanych przez WTZ, dzięki kompleksowej modernizacji siedziby placówki. Są to ważne projekty wspierające zmiany przestrzenno-funkcjonalne, które wspierają jakość życia mieszkańców dzięki utworzeniu nowoczesnej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej na zdegradowanych placach. Atrakcyjna przestrzeń, w której spędzają swój czas mieszkańcy to również pozytywny bodziec do rozwoju przedsiębiorczości w pobliżu opisywanych miejsc i pośrednie wsparcie dla ciężkiej sytuacji na rynku pracy poprzez możliwość stworzenia nowych miejsc pracy. W latach 2019-2020 przewidziano realizację deptaku nad rzeką Korzeniówką, który będzie łączył już zrewitalizowane ważne zabytkowe obiekty w mieście, a także zaaktywizuje tereny nadrzeczne. Jest to działanie, które będzie uzupełnieniem wcześniej przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych zrealizowanych na podstawie poprzedniego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2008-2015.

GPR obejmuje również projekty o dłuższym okresie realizacji. Są to projekty dotyczące dużych i czasochłonnych inwestycji, tj.:

- 2.2 Rewitalizacja Osiedla „Wschód”,
- 2.8 Utworzenie skansenu kamieniarstwa szydłowieckiego w Łomie „Podkowiński”.

Pierwsza z wymienionych powyżej inwestycji dotyczy kompleksowej rewitalizacji całego Osiedla Wschód, łącznie z termomodernizacją wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Jest to projekt obejmujący swoim zasięgiem duży obszar i okres jego realizacji został wyznaczony na lata 2018-2021. Również utworzenie Skansenu zostało rozłożone w dłuższym okresie czasu, na lata 2020-2023.

Realizacja projektów z przedsięwzięcia drugiego uwzględnia ich równomierne rozłożenie w perspektywie obowiązywania GPR celem rozłożenia kosztów danych działań rewitalizacyjnych. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty, które najbardziej wpłyną ograniczenie bądź eliminację negatywnych zjawisk wykazanych w diagnozie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Przedsięwzięcia uzupełniające są również równomiernie rozłożone w okresie obowiązywania GPR i bezpośrednio wspierają przedsięwzięcia główne. Jednak na etapie tworzenia programu nie można ich dokładnie zidentyfikować indywidualnie, ale ich realizacja jest oczekiwana ze względu na realizację celów rewitalizacji.

Opracowanie i uchwalenie GPR prowadzi do obowiązku dostosowania brzmienia załącznika do Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy (WPF). Rada gminy ma obowiązek niezwłocznego wprowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPR, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w Art. 226 ust. 3 Ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. Wprowadzenie tych danych możliwe jest jednak wyłącznie w przypadku, gdy ich zakres i stopień szczegółowości umożliwiają zamieszczenie przedsięwzięcia (projektu) w WPF.

W rozumieniu ustawy o finansach publicznych przedsięwzięcia to wieloletnie programy, projekty lub zadania – jest to zatem kategoria szeroka, umożliwiająca zarówno uwzględnienie pojedynczych inwestycji (np. rewitalizacja placu), jak i bardziej złożonych programów np. interwencji społecznej.

Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych, a zatem niezwłocznie po określeniu dla inwestycji parametrów wpisywanych do WPF (dotyczy przedsięwzięć uzupełniających).

5.6. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Odpowiedni system monitorowania i oceny GPR to niezbędne narzędzie kontroli efektywności realizacji programu. Cele rewitalizacji i stopień ich realizacji oraz skuteczności poszczególnych projektów musi być weryfikowana przez odpowiedni podmiot. Jednostką odpowiedzialną za monitoring i ocenę GPR będzie wspomniany wcześniej Zespół ds. rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji będzie odpowiedzialny za systematyczną ocenę stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wprowadzenie ewentualnych zmian w programie oraz kontrolowanie dyspozycji środków finansowych. Zespół będzie zobowiązany do składania raportów z wdrażania GPR Burmistrzowi Szydłowca oraz prognozy realizacji programu w następnych latach wraz z propozycją ewentualnych zmian do wprowadzenia (co najmniej raz na 3 lata).

Raport powinien zawierać informacje dotyczące:

- przebiegu procesu wdrażania działań rewitalizacyjnych poprzez poszczególne projekty z przedsięwzięć głównych opisanych za pomocą wybranych wskaźników produktu i wskaźników bezpośredniego rezultatu ujętych *Tabeli 21 Szczegółowy opis głównych projektów rewitalizacyjnych z przedsięwzięcia 1. Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna mieszkańców* i w *Tabeli 22. Szczegółowy opis głównych projektów rewitalizacyjnych z przedsięwzięcia 2. Rozwinięta struktura przestrzenno-funkcjonalna, wysokiej jakości środowisko naturalne i dziedzictwo kulturalne regionu wsparciem pozytywnych przemian społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji* znajdujących się w podrozdziale 5.1. Charakterystyka przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych.
- sposób monitorowania i oceny przebiegu procesu wdrażania przedsięwzięć uzupełniających zostanie określony za pomocą odpowiednich wartości wskaźników produktu i wskaźników rezultatu bezpośredniego w trakcie składania danego projektu w ramach konkursu o dofinansowanie z konkretnych działań RPO WM 2014-2020. Na etapie tworzenia dokumentu GPR nie wskazano konkretnych wskaźników i ich wartości.

Prognoza realizacji programu powinna natomiast zawierać:

- przewidywane zagrożenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- wskazanie potrzebnych zmian lub kontynuacji podstawowych założeń GPR.

5.7. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN w UCHWAŁACH

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 nie przewiduje niezbędnych zmian w:

- uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz 2015 r. poz. 1322),
- uchwale o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) dotyczącej zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

5.8. WSKAZANIE KONIECZNOŚCI UTWORZENIA SPECJALNEJ STREFY REWITALIZACJI

Ustawa o rewitalizacji daje możliwość utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji, którą to strefę powołuje Rada Miejska. Strefę ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia. Uchwała w sprawie ustanowienia strefy stanowi akt prawa miejscowego.

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, bądź jego części nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji i zastosowania instrumentów prawnych

dedykowanych Strefie. Obszar rewitalizacji nie wymaga zastosowania strefy w celu realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

5.9. WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI w ZAKRESIE PLANOWANIA i ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Niniejszy podrozdział omawia zakres wprowadzonych zmian w dokumentach planistycznych gminy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które swym zasięgiem obejmują obszar rewitalizacji. Wskazuje się również konieczność uchwalenia miejscowych planów rewitalizacji ze wskazaniem ich granic, łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także określa się wytyczne dotyczące tych planów.

5.9.1. Zakres niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Niezbędne do wprowadzenia zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szydłowiec przedstawiają się następująco:

- wprowadzenie zapisu o obszarach zdegradowanych ustanowionych mocą Uchwały Nr 149/XXIII/16 Rady Miejskiej w Szydłowcu w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i oznaczenie ich w części graficznej Studium,

Proponowane ustalenia GPR są w całości zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium, ale wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie jego zmiany, w celu wymaganego ustawowo wprowadzenia ustaleń dotyczących obszarów zdegradowanych wynikającego z art. 10 ust. 2 pkt 14a) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2015 r., poz. 199 ze zm.)

Burmistrz jest zobowiązany do sporządzenia projektu zmiany studium niezwłocznie po uchwaleniu GPR. Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy prowadzi w trybie określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777), przy czym:

- rada gminy nie podejmuje uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- ogłaszając o przystąpieniu do sporządzenia projektu zmiany studium, Burmistrz nie określa formy, miejsca i terminu składania wniosków dotyczących tego studium,
- Burmistrz sporządza projekt zmiany tego studium nie rozpatrując wniosków dotyczących studium.

5.9.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i miejscowe plany rewitalizacji konieczne do uchwalenia albo zmiany

Założenia i proces wdrażania GPR nie przewidują konieczności:

- uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach,
- uchwalenia nowych miejscowych planów rewitalizacji.

VI. PODSUMOWANIE I POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015 r., poz. 1777), Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016) i z „Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ład przestrzennego”. Powyższe dokumenty zawierają niezbędny zestaw informacji i reguł, które należy stosować w celu sporządzenia wysokiej jakości GPR.

GPR jest narzędziem do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, która należy do zadań własnych gminy. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaproponowano szereg działań rewitalizacyjnych w postaci przedsięwzięć i wynikających z nich projektów, których systematyczna realizacja doprowadzi do wyjścia z sytuacji kryzysowej, zbadanej na danym terenie. Celem Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szydłowiec na lata 2016-2023 jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i osiągnięcie wysokiego i równego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. GPR stanowi również podstawowe narzędzie w celu ubiegania się o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych z funduszy Unii Europejskiej.

Niniejszy GPR jest aktualizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2008-2015. Kontynuuje on zapoczątkowany wcześniejszym dokumentem proces rewitalizacji. Bogate doświadczenie gminy w zakresie skutecznej realizacji działań rewitalizacyjnych jest ogromnym kapitałem, który pozwoli rzetelnie i skutecznie wprowadzać przedsięwzięcia zawarte w GPR. O skuteczności działań poprzednich działań świadczą zrealizowane projekty, tj.

- Rewitalizacja Zamku Szydłowieckich i Radziwiłłów, wraz z nadaniem nowych funkcji
- Rewitalizacja Rynku Wielkiego i Ratusza,
- Rewitalizacja Hotelu „Pod Dębem”.

Projekty zawarte w GPR nie określają ram i założeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Projekty opisane w GPR nie wpływają na aktualne zagospodarowanie istniejących na obszarze Gminy terenów górniczych.

GPR nie określa szczegółowych ram i założeń w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności państwa. Dokument nie ogranicza, ani nie rozszerza zakresu obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i obronności państwa.

Projekty zawarte w GPR nie określają ram i założeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Dokument nie ogranicza, ani nie rozszerza zakresu obowiązujących przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

Formy ochrony zabytków leżących w obszarze rewitalizacji zostały określone na mocy przepisów odrębnych. Wszelkie inwestycje prowadzone w obrębie obszaru rewitalizacji dotyczące obiektów objętych prawną ochroną należy konsultować z odpowiednim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obszar rewitalizacji i realizacja poszczególnych przedsięwzięć i projektów zawartych w programie nie obejmuje swym zasięgiem gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej, których zagospodarowanie powinno się odbywać na zasadach zawartych w przepisach odrębnych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Szydłowiec.....	18
Tabela 2. Liczba ludności obszaru wiejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na sołectwa i grupy ekonomiczne ludności.....	23
Tabela 3. Przynależność ulic Miasta Szydłowca do jednostek przestrzennych wydzielonych na potrzeby analizy wskaźnikowej.....	26
Tabela 4. Liczba ludności obszaru miejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na jednostki przestrzenne i grupy ekonomiczne ludności.....	27
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD.....	27
Tabela 6. Wykaz zabytków na terenie Gminy Szydłowiec ujętych w rejestrze zabytków dla województwa mazowieckiego.....	29
Tabela 7. Wykaz wydzielonych jednostek przestrzennych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni.....	36
Tabela 8. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	37
Tabela 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.....	40
Tabela 10. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2015/2016.....	41
Tabela 11. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015.....	42
Tabela 12. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016.....	43
Tabela 13. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2014/2015 oraz 2013/2014.....	43
Tabela 14. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.....	45
Tabela 15. Ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.....	46
Tabela 16. Porównanie frekwencji wyborczej na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i Gminy Szydłowiec.....	47
Tabela 17. Porównanie uczestnictwa w organizacjach społecznych na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i Gminy Szydłowiec.....	47
Tabela 18. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	48
Tabela 19. Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.....	52
Tabela 20. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Szydłowca.....	55
Tabela 21. Szczegółowy opis głównych projektów rewitalizacyjnych z przedsięwzięcia 1. Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna mieszkańców.....	72
Tabela 22. Szczegółowy opis głównych projektów rewitalizacyjnych z przedsięwzięcia 2. Rozwinięta struktura przestrzenno-funkcjonalna, wysokiej jakości	

<i>środowisko naturalne i dziedzictwo kulturalne regionu wsparciem pozytywnych przemian społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji .....</i>	76
<i>Tabela 23. Szczegółowy opis przedsięwzięć uzupełniających .....</i>	89
<i>Tabela 24. Projekty rewitalizacyjne z przedsięwzięcia 1 – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....</i>	95
<i>Tabela 25. Projekty rewitalizacyjne z przedsięwzięcia 2 – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....</i>	95
<i>Tabela 26. Przedsięwzięcia uzupełniające – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe .....</i>	96

SPIS RYCIN

<i>Ryc. 1. Położenie Gminy Szydłowiec na tle gmin powiatu szydłowieckiego .....</i>	16
<i>Ryc. 2. Gmina Szydłowiec na tle sieci komunikacyjnej.....</i>	17
<i>Ryc. 3. Zasięg jednostek przestrzennych wydzielonych na terenie Miasta Szydłowca .....</i>	25
<i>Ryc. 4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Szydłowiec.....</i>	58
<i>Ryc. 5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec .....</i>	59

SPIS WYKRESÓW

<i>Wykres 1. Cechy programów rewitalizacji .....</i>	9
<i>Wykres 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem .....</i>	21
<i>Wykres 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego.....</i>	22
<i>Wykres 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – porównanie na poziomie gminy miejsko - wiejskiej.....</i>	23
<i>Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015.....</i>	38
<i>Wykres 6. Zestawienie celów rewitalizacji i kierunków działań .....</i>	62
<i>Wykres 7. Zestawienie celów rewitalizacji i wynikających z nich przedsięwzięć .....</i>	67
<i>Wykres 8. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych .....</i>	90

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne (stan prawny na wrzesień 2016 r.)

- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 r., poz. 1777, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2016 r., poz. 778 ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 r., poz. 225, ze zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2014 r., poz. 150, ze zm.),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 2015 r. poz. 520, ze zm.).

Literatura i wybrane dokumenty programowe

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia,
- Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku,
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020,
- Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szydłowiec,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szydłowiec,
- Strategia Rozwoju Gminy Szydłowiec na lata 2015-2025,

Dostępne strony internetowe

- www.stat.gov.pl,
- www.geoportal.gov.pl,
- www.funduszeuropejskie.gov.pl,
- www.mojregion.eu
- www.deminimis.gov.pl